Povești nemuritoare

EDITURA TINERETULUI

6 poveşti
nemuritoare

tYGRI book

Povești nemuritoare

Editura tineretului

Coperta de
CRINA IONESCU

Omul de flori cu barbă de mătasă sau povestea lui Făt-Frumos

A FOST ODATĂ, ca niciodată, dacă n-ar fi nici că s-ar povesti, cînd lupii beau tutun și urșii făceau săpun, de-și ungeau femeile fețile și unchiașii bărbile.

A fost odată un împărat mare și tare ; după ce bătu pre toți împărații pămîntului și le luă împărățiile, se însură și făcu trei fete : una cu soarele-n frunte, alta cu luna în spate, iar cea mai mică cu luceafărul de dimineață iarăși în frunte ; și toate erau mai frumoase decît zînele munților și ale pădurilor.

Aceste fete se duseră la scăldat și intrară într-o baie de marmură ; dar deodată se ridică o furtună pe cer și le răpi pe cîte trele. Ajungînd la urechile împăratului această întîmplare, i se tăie inima și muri lăsînd pe împărăteasă văduvă.

Într-o zi, împărăteasa se apucă să mături pîn casă, dar pe cînd mătura, îi sări un bob de piper în poală ; ea luă bobul și-l puse pe sobă, dar el sări și de acolo iar în poala împărătesei. Văzînd împărăteasa că nu

poate scăpa de dînsul, îl înghiți ; și așa rămase grea și născu un copil cu părul de aur.
Acest copil creștea în trei zile cît cresc alți copii în treizeci de ani, și se făcea voinic ca brazii munților. Împărăteasa îl dete la dascăl de învață toate măiestriile lumei, și temîndu-se ca să nu-l piarză, îi făcu o colivie de aur, și-l închise într-însa dîndu-i jucării copilărești ca să-i treacă de urît.
Într-o zi trecu p-acolo o babă cu două tivdi cu aur ; feciorul de împărat o văzu și trăgînd cu arcul îi sparse amîndouă tivdile. Baba se uită în sus văzîndu-l îi zise :
— Lua-te-ar mama vîntului turbat, care a luat pe cîte trele surorile tale. Feciorul de împărat, cum auzi blestemul babei, chemă pe mumă-sa și-i zise :
— Ian spune-mi, mamă, am avut eu surori ori nu ?
— N-ai avut, dragul mamei, nici o soră, răspunse împărăteasa.
— Spune-mi drept, mamă, că dacă nu, mă vei pierde.
Văzînd însă că mumă-sa nu voia să-i spuie adevărul, se făcu bolnav și-i zise că dacă nu-i va da țîță pe sub talpa casei, el va muri. Împărăteasa făgădui că-i va împlini această cerere. Atunci el se sculă din pat și ridică talpa casei, și mă-sa pusă țîța sub talpă, dar el lăsă talpa cam greu peste țîță, zicînd iarăși mă-sei :

— Spune-mi, mamă, am avut eu alți frați sau surori ?

Deocamdată mumă-sa nu voi să-i spuie, dar el lăsă talpa și mai mult, atunci mumă-sa, nemaiputînd să rabde, zise :

— Să știi, fătul meu, că ai avut trei surori mai frumoase decît zînele rîurilor și ale pădurilor, dar le-au răpit cei trei zmei, care locuiesc pe tărîmul celălalt.

— Spune-mi acum ce fel de om a fost tată-meu, care sînt armele care purta și pe ce cal încălica !

— Tată-tău a fost un mare viteaz și s-a bătut nouă ani cu zmeul Răchită înflorită, ca să ia pe soră-sa de nevastă ; armele lui sînt îngropate la rădăcina unui plop în grădină, iar calul paște iarbă pe livede. Atunci el încredințîndu-se despre toate, i-a dat drumul, și ducîndu-se la un vrăjitor, i-a spus tot ce aflase de la dînsa.

— Ei bine, zise vrăjitorul, acum du-te și ia frîul și-l sună în trei părți ale livezii. El luă frîul și-l sună la cele trei părți ale livezii și îndată veni la dînsul o mîrțoagă de cal șchiop, olog și plin de bube. Făt-Frumos îi dete un picior în piept și se duse d-a berbeleacul cale de două zile și două nopți. Sună frîul de al doilea și de al treilea, dar tot acel cal veni. Văzînd aceasta, scoase paloșul să-l înfigă în pieptul calului. Dar calul îi zise : „Făt-Frumos, Făt-Frumos, nu mă omorî, ci du-te de taie trei sute de viței de la trei

sute de vaci, și dă-mi mie laptele să-l beau." Făt-Frumos făcu precum îi zise calul, iar peste trei zile sună iarăși frîul, dar d-astă dată veni un cal ca un zmeu și-i zise : „Ia-ncalecă acum pe mine și atinge-mă de trei ori cu scările." Făt-Frumos împlini voia calului, și după ce se plimbă puțin cu dînsul îl atinse de trei ori cu scările ; atunci calul deschise douăsprezece aripi și zbură cu dînsul pînă la vîntul turbat, apoi coborîndu-se tot pe locul de unde plecase, zise : „Făt-Frumos, dacă vrei să te slujesc cum se cade, să mai tai șase sute de viței de la șase sute de vaci, și să-mi dai laptele să-l beau." Făt-Frumos împlini și această poruncă a calului ; iar peste trei zile veni împlotoiat și încoifat [1], și sună frîul. Calul veni și el numaidecît înșelat și înfrînat ; apoi zise : „Iată-mă, stăpîne, gata la poruncile tale."

Făt-Frumos încălecă pe cal și se duse, și iar se duse, cale lungă și nătîngă, ca Dumnezeu să ne ajungă, iar cînd soarele ajunse pe la chindii, intră într-o pădure neagră și întunecoasă. După ce călători cîtva timp pîn acea pădure, calul se opri în loc și-i zise :

„Stăpîne, uită-te bine înainte și-mi spune ce vezi ?"

Făt-Frumos se uită, dar nu văzu nimic. Calul iar îi zise să se uite ; atunci el se uită cumsecade și văzu o mulțime de șerpi cu capetele ridicate pînă la cer, și vărsînd flăcăraie de foc din guri. El spuse calului ce

[1] Cu platoșă și coif.

văzuse, dar calul îi zise : „Stăpîne, noi trebuie să trecem prin mijlocul acelor balauri ; bagă dar mîna în urechea cea dreaptă și scoate un arc cu săgeți, și cînd vom fi aproape de dînșii să slobozi o săgeată și ei ne vor face loc să trecem.“ Făt-Frumos făcu cum îi zise calul ; iar cînd ajunse aproape de balauri, trase o săgeată, și ei de frică plecară capetele la pămînt și-i lăsară să treacă. De aci plecă iar înainte și dete peste o cîmpie cu păduri frumoase de chiparos, cu iarbă verde ca mătasea și cu mulțimi de fîntîni cu apa limpede ca vioreaua și rece ca gheața ; iar la căpătîiul acelei cîmpii era un palat cu totul și cu totul de argint.

Cum ajunse la palat, bătu în poartă și ieși înainte o fată frumoasă ; el îi arătă un ineluș de aur, pe care, cumu-l văzu fata, cunoscu că Făt-Frumos îi este frate, și-l strînse în brațe, apoi îi zise : „Fugi, frate, că de te va găsi zmeul aici, te va omorî.“ „Ian spune-mi, întrebă Făt-Frumos, ce semne are zmeul cînd vine ?“ „El își trimite buzduganul înainte“, răspunse fata. Nu trecu mult și buzduganul veni ; și după ce bătu de trei ori în poartă se puse în cui. Făt-Frumos luă buzduganul și învîrtindu-l de trei ori, îl azvîrli înapoi la zmeu, apoi încălicînd pe cal se duse de se ascunse sub podul de argint. Zmeul veni numaidecît, dar cum ajunse la capătul podului, calul începu a sforăi și a se trage înapoi. Zmeul îi dete cu scările și-i zise : „Hi ! cal de zmeu de paraleu, mergi înainte, că n-am frică

de nimeni, decît de Făt-Frumos ; dar el este pe tărîmul celălalt şi nu crez să-i fi adus corbul osciorul şi vîntul perişorul." „Ba poate l-o fi adus", zise Făt-Frumos, ieşind de sub pod. Zmeul se repezi la dînsul şi-i zise : „Cum vrei să ne batem ? În săbii să ne tăiem sau în luptă să ne luptăm ?" „Ba în luptă, că-i mai dreaptă", zise Făt-Frumos. Apoi, după aceea, amîndoi voinicii se luară la luptă : Zmeul adusă pe Făt-Frumos şi îl bägă în pămînt pînă la genunche, Făt-Frumos învîrti pe Zmeu şi bägîndu-l în pămînt pînă la gît, îi tăie capul, pe cînd calul lui omora pe al zmeului. Făt-Frumos scoase un bici şi plesnind de trei ori, făcu palatul zmeului o nucă, o bägă în buzunar şi plecă înainte.

După ce călători cîtva timp, dete peste un palat cu totul şi cu totul de aur, bătu în poartă şi ieşi înainte-i o fată foarte frumoasă, îi arătă şi ei inelul cel de aur, pe care, cum îl văzu, cunoscu pe Făt-Frumos de frate şi strîngîndu-l în braţe îi zise : „Fugi, frăţioarul meu, căci de va veni zmeul, te va face mici sfărîme." „Ian spune, întrebă Făt-Frumos, ce semne face zmeul cînd vine ?" „El îşi trimite buzduganul înainte", răspunse fata. Nu trecu mult timp şi buzduganul veni ; apoi după ce bătu de trei ori în poartă, se puse în cui. Făt-Frumos îl luă din cui şi-l azvîrli înapoi la zmeu, iar după aceea încălică calul şi se ascunse sub podul de aur al palatului. Zmeul veni c-o falcă-n cer şi cu alta-n pămînt, dar cînd ajunse la capul podului,

calul lui începu să se tragă înapoi ; zmeul îi dete cu scările și-i zise : „Hi ! cal de zmeu de paraleu, mișcă înainte ! că nu-mi e frică de nimeni decît de Făt-Frumos, dar el este pe tărîmul celălalt, și nu crez să-i fi adus corbul osciorul și vîntul perișorul.“ „Ba poate i l-o fi adus“, zise Făt-Frumos, ieșind de sub pod. Atunci zmeul zise : „Cum vrei, în luptă să ne luptăm sau în săbii să ne tăiem ?“ „Ba în luptă, că-i mai dreaptă“, răspunse Făt-Frumos. Apoi se luară la luptă și se luptară zi de vară pînă-n seară ; iar cînd ajunse soarele la chindii, Făt-Frumos trînti pe zmeu și-i tăie capul, iar după aceea plesni din bici de trei ori și tot palatul se făcu o nucă, pe care o băgă în sîn și plecă înainte. Se duse, și iar se mai duse, pînă ce dete peste un palat de topaz, care strălucea atît de mult, încît la soare te puteai uita, iar la dînsul ba. După ce se cunoscu și cu soră-sa cea mai mică, ce locuia în acel palat, se ascunse iar sub pod, și venind zmeul se luă cu dînsul la luptă și se luptară toată ziua, dar nu putură să se trîntească unul pe altul. Văzînd aceasta, zmeul se făcă flacăre galbenă, iar Făt-Frumos se făcu și el flacără roșie și iar se luptară, dar nu putură să se biruiască. Zmeul se uită în sus și văzînd un corb îi zise : „Corbule, corbuțule ! du-te la Zaana [1] și-ți moaie o aripă în seu și una în apă, și cu seu să mă stropești pe mine, iar cu apă să stropești pe

[1] Zaana — abator de oi.

Făt-Frumos, că ți-l dau împreună cu calul lui să-l mănînci." Făt-Frumos ridică și el capul în sus și zise : „Corbule, corbuțule ! du-te la Zaana și moaie-ți o aripă în seu și alta în apă, și cu seul să mă uzi pe mine, iar cu apa să uzi pe zmeul, că-ți dau să mănînci trei zmei împreună cu caii lor." Corbul plecă și întorcîndu-se peste puțin udă pe Făt-Frumos cu seu, iar pe zmeu cu apă. Făt-Frumos sări d-asupra zmeului și-i tăie capul, apoi plesni din bici și făcînd din palatul acestuia o nucă, o băgă în sîn și se duse înainte pînă ce ajunse la o grădină cu poame foarte frumoase. El întinse mîna să iee o pară, dar calul se opri în loc și-i zise : „Stăpîne, să nu mănînci din aceste poame, că vei muri, că este soara cea mare a zmeului prefăcută în grădină, dar dacă ai poftă mare, dă mai întîi cu sabia în trei părți ale pomului, ș-apoi mănîncă cît vei voi." Făt-Frumos tăie pomul în trei părți și începu să curgă sînge, apoi culese pere și mîncă. Nu trecu mult și văzu o fîntînă cu apă rece, dar cînd voi să bea, calul iarăși îi zise să facă ce făcuse la grădină. Făt-Frumos lovi fîntîna de trei ori cu sabia și, după ce curse sînge, bău apă și se răcori. Iar după aeeea, merse înainte pînă dete peste o vie cu struguri dulci ca zahărul și mirositori ca chihlimbarul. El voi să rupă un strugure, dar calul iarăși îi zise : „Stăpîne ! nu rupe struguri, căci via aceasta este sora cea mică a zmeului, și de vei mînca numai o broboană, vei muri ; dar dacă ai poftă de struguri,

taie o viță cu sabia și apoi mănîncă cîți struguri îți plac." Făt-Frumos tăie o viță și după ce curse un pîrîu de sînge, luă struguri și mîncă. Plecă și se duse, măre, cale lungă și nătîngă, ca Dumnezeu să ne ajungă, căci cuvîntul din poveste mai înainte mai lung și mai frumos este, dar cînd rămase soarele de o suliță, calul zise lui Făt-Frumos : „Stăpîne, ian uită-te îndărăt și spune-mi, vezi ceva ?" Făt-Frumos se uită, dar nu văzu nimic ; „Uită-te mai bine", îi zise calul, atunci Făt-Frumos se uită bine și văzu o flacără cît gămălia acului. „Să știi, stăpîne, că acea flacără este muma zmeilor și a zmeoaicelor, și nu știu cum vom scăpa de dînsa. Ține-te bine de coamă, că am să ocolesc lumea cît te ștergi la ochi, ca să ajungem la cetatea Omului de flori cu barba de mătasă, căci numai acolo e scăpare pentru noi."

Făt-Frumos ascultă povața calului, carele deschise toate aripile și începu să zboare mai iute decît vîntul și mai încet decît gîndul, dar flacăra din ce în ce se mărea și începu să arză pe Făt-Frumos în spate ; calul văzînd că nu-i nădejde de scăpare, se înălță pînă la vîntul turbat, și intră în cetatea Omului de flori. Atunci zmeoaica, rămîind afară de cetate, zise cu amărăciune : „Făt-Frumos, Făt-Frumos, fă-mi o gaură în zid, să văd cine ești tu care mi-ai omorît trei copii și trei fete. „Făt-Frumos porunci să facă gaură, dar cînd zmeoaica băgă capul și voi să-l soarbă, el îi

aruncă în gură un buzdugan de fier ars în foc, pe care sorbindu-l se umflă și plesni.

Omul de flori cu barba de mătasă, auzind că Făt-Frumos se află în împărăția lui, trimise ciodari și ideclii, de îl chemă la împărăție și îl puse în fruntea mesei ; dar văzînd pe fata Omului de flori, rămasă încremenit de frumusețile ei și o ceru de la tată-său de soție. Omul îi zise că i-o dă, dacă-i va aduce apă vie și apă moartă, de unde se bat munții în capete. Făt-Frumos încălecă calul și se duse spre soare apune și dete peste un om care bea apă de la nouă scocuri de mori și se văieta că n-are ce bea.

Făt-Frumos stătu în loc și se mira de dînsul ; iar el îi zise : „Nu te mira de mine, ci te miră mai bine de Făt-Frumos, care a omorît trei zmei, trei zmeoaice și pe muma zmeilor." „Eu sînt acela", răspunse Făt-Frumos. „Dacă ești tu, ia-mă cu tine, că mult bine îți voi prinde."

Făt-Frumos luă pe omul ce nu se sătura de apă și plecă înainte. Pe drum întîlni un alt om care mînca pînea de la nouă cuptoare și se văieta că moare de foame. Făt-Frumos se uită la dînsul și începu să se mire ; dar el zise : „Nu te mira de mine ; ci te miră de Făt-Frumos, care a omorît trei zmei, trei zmeoaice și pe muma zmeilor." „Eu sînt acela", zise Făt-Frumos. „Dacă ești tu, apoi ia-mă cu tine, că mult bine ți-oi prinde." Făt-Frumos îl luă și pe acesta și plecă înainte. Merse ce merse și dete peste un om care sărea

din munte cu nouă pietre de moară legate de picior și se plîngea că n-are ce sări.

După ce-l luă și pe aceasta cu dînsul, merse înainte ca cuvîntul din poveste, că-nainte mult mai este, și ajunse într-o cîmpie, de unde se auzea un zgomot mare. Atunci calul zise lui Făt-Frumos : „Stăpîne, cată spre soare-apune și spune-mi vezi ceva ?" Făt-Frumos se uită și văzu doi munți bătîndu-se în capete. „Printre acești doi munți avem să trecem, ca să luăm apă vie și apă moartă", zise calul. Să mergem încetișor și cînd om fi aproape de munți, să-mi dai de trei ori cu pintenii și să te ții bine de coamă cu o mînă și cu cealaltă să iei apă". Cum ajunse Făt-Frumos dinaintea munților, dete pinteni calului, care zbură mai iute decît gîndul, trecu pe la fîntînă, luă apă și ieși dintre munți înainte de a se lovi în capete.

Făt-Frumos aduse apă la Omul de flori cu barbă de mătasă și ceru să-i dea pe fie-sa de nevastă. Dar Omul de flori îi zise : „Eu ți-oi da-o, dacă mi-i găsi un om care să mănînce pîinea de la nouă cuptoare, altu să beie apa de la nouă scocuri de mori." Făt-Frumos zise împăratului : „Gătește cele nouă cuptoare și arată-mi cele nouă scocuri de moară, că am oameni să-ți mănînce pîinea și să-ți bea apa." Omul de flori porunci vizirului să gătească pînea și să arate scocurile, și după ce le găti, veni împăratul să privească. Atunci Făt-Frumos făcu semne oamenilor săi și cît te ștergi

la ochi mîncară pînea și băură apa. Dar Omul de flori nu voi să-i dea fata nici după aceasta, ci îi zise : „Dacă voiești să aibi pe fie-mea de soție, să-mi aduci garoafa care miroase cale de nouă ani, și apoi ți-oi da negreșit pe fie-mea."

Făt-Frumos plecă să caute garoafa și se duse cale lungă, ca Dumnezeu să ne ajungă, pînă se simți mirosul garoafei. Atunci calul îi zise : „Stăpîne, bagă mîna în urechea mea cea dreaptă și scoate din ea o bucată de săpun, o perie, și o gresie și mergi înainte fără frică." De ce mergea și mergea, mirosul mai mare se făcea, pînă ce ajunse la un palat de sticlă ; trase la poartă, bătu în ea și nimeni nu-i răspunse. Atunci el intră înlăuntru, văzu garoafa și o luă. Apoi încălecă pe cal și plecă înspre Omul de flori. Nu făcu multă cale și simți că vine după dînsul zmeul palatului de sticlă cu o falcă în cer și cu una în pămînt. Dar tocmai cînd era să-l ajungă, calul îi zise : „Stăpîne, aruncă săpunul." El îl aruncă și numaidecît se făcu un alunecuș care împiedică pe zmeu de a-l ajunge. Zmeul însă făcu ce făcu și trecu cum putu alunecușul și cînd era să ajungă iar pe Făt-Frumos, calul îi zise să arunce peria. Cum o aruncă, se făcu o pădure deasă, de nu putea nime să răzbată printr-însa, dar zmeul făcu ce făcu ș-o trecu, apoi luă pe Făt-Frumos iarăși în goană, și cînd era să-l prinză, aruncă gresia, care se făcu un munte mare și nalt pînă la cer. Zmeul roase piatra cu dinții și trecu prin ea, atunci calul zise : „Stăpîne, nu

e bine de noi, o să pierim ; dar mai avem o scăpare : să-ți tragi sufletul de nouă ori, că am să mă ridic și să trec de nori ș-apoi de acolo să cad peste zmeu și să-l strivesc."

Făt-Frumos se luă după povața calului, se ridică pînă la nori, apoi se lăsă peste zmeu și-l strivi ; el, după aceea, se duse și dete garoafa Omului de flori, care nemaiavînd ce-i cere, îi dete pe fie-sa. Dar cînd veni vremea să se culce cu dînsa, veni omul cel cu nouă pietre de picioare și ceru să se culce și el în cămară cu dînșii. Făt-Frumos îl lăsă, căci făcuse jurămînt să nu-i calce niciodată vorba. Peste noapte, tocmai cînd Făt-Frumos dormea mai bine, ieși un balaur din gura fetei și cînd se întinse să muște pe Făt-Frumos, omul cu pietrele de picioare scoase paloșul și-l tăie în mici fărîme. Mai ieși unul și-l tăie și pe acela, și cînd ieși și acel de al treilea, îi zdrobi capul cu o piatră de moară. Apoi după ce puse la o parte pe tustrei balaurii ce-i omorîse se culcă și dormi.

A doua zi de dimineață palatul împărătesei era plin de vlădici și de popi ce venise să îngroape pe Făt-Frumos, crezîndu-l mort ca pe ceilalți gineri ai împăratului. Dar cînd îl văzură viu, se minunară și i se închinară. Omul de flori veni și el ca să se încredințeze de este viu sau mort Făt-Frumos, dar cînd văzu pe balaurii cei morți se sperie și întrebă. Dar omul cu pietrele de moară îi spuse că ei au ieșit din fie-sa și cînd era să muște pe Făt-Frumos, să-l omoare

ca pe ceilalți gineri, el i-a ucis. Atunci Omul de flori începu nunta și o ținu trei zile și trei nopți ; iar după aceea Făt-Frumos își luă ziua bună și plecă cu nevasta sa acasă la împărăția lui și făcu toate avuțiile zmeilor în trei părți și le dete celor trei oameni care-l ajutase. Omul cu pietrele de moară nu se mulțumi, și ceru să împartă și nevasta cu dînsul. Făt-Frumos se împotrivi ; dar el scoase paloșul și cînd era gata să o taie pe împărăteasa, atunci ieși din gura ei încă un balaur, pe care omul cu pietrele de moară îl făcu fărîme și zise : „Făt-Frumos, Făt-Frumos ! ia-ți avuțiile, ia-ți și nevasta și trăiți sănătoși, că am scos pînă acum dintr-însa patru balauri și i-am mai lăsat numai unul, că nu e bine să rămîie femeia fără nici un drac.“ Făt-Frumos se prinse frate de cruce cu omul cu pietrele de moară și-l rugă să nu se prea depărteze de pe locurile acestea, ca nu cumva dracul ce a rămas în femeie să-i răpuie zilele. Apoi a ajuns acasă, și după ce a văzut pe mumă-sa, a plesnit de trei ori cu biciul, și cele trei nuci s-au desfăcut în trei palate frumoase și cu cele trei surori ale lui într-însele, pe care, după ce le-au dat munca înapoi [1], le-au măritat și s-a făcut mare bucurie și veselie în toată împărăția.

Încălicai p-o șa și v-o spusei dumneavoastră așa.

---

[1] Le-au dat rodul muncii lor — gospodăriile.

Tei legănat

ERA ODATĂ, cică, un moșneag și o babă. Copii nu avuseseră, și-așa ar fi voit să aibă, de se dădea în vînt după ei. Baba, mai ales, veșnic se ruga lui Dumnezeu să se milostivească cu ea să-i dăruiască un copil. Dumnezeu știe însă cînd trebuie să deie omului ce cere și cînd nu. Baba copii n-a mai făcut și, de dor de a avea și ea, își făcu un leagăn și în el puse, în loc de băiet, un lemn de tei ce-l înfășase și-l îmbrobodise ca pe copii. Se vede că ajunsese baba în mintea copiilor.

Legăna baba în una [1], cînd avea vreme, albia copilului și-i cînta ; de la o vreme, numai ce aude plîns de copil în leagăn. Baba s-a spăriet, dar cînd s-a uitat și a văzut în locul lemnului un băiet mîndru și frumos cum altul nu mai era în lume și în soare, nebunii de bucurie ; plîngea biata babă, rîdea, alerga pe afară și nu mai știa cum să mulțumească lui Dumnezeu că i-a ascultat ruga.

[1] Mereu, într-una.

Cum vine moșneagul de la lucru, baba ca o zăludă îi iese înainte și-i arată băietul.

Cînd îl văzu moșneagul așa mîndru și frumos, cu rîvnă și mare duh plecat ridică ochii în sus, mulțumind lui Dumnezeu că le-a dat sprijin bătrîneților.

Moșnegii botezară pe băiat și-i puseră numele Tei Legănat. Cumătria fu chefoasă și plină de bunătăți, căci moșnegii se țineau bine, batîr că erau singurei.

Tei Legănat creștea văzînd cu ochii ; cît crește un băiet de azi într-un an, el creștea numai într-o zi. Peste vreo doi ani el era cogemite milian [1], ca toți flăcăii cu care se lua la trîntă și pe care-i dovedea pe un cap.

Într-o zi vede Tei Legănat într-un cui din cămară pușca moșneagului, din tinerețe. Nici una, nici două, o ia, se îmbracă și se duce cu ea în pădure la vînat. Degeaba cerca baba să-l oprească ; Tei Legănat își căuta de drum.

Ajungînd în pădure merge trei zile și trei nopți ; cum mergea prin codru, dă peste un om care nu făcea alta decît copacii ce erau drepți îi strîmba, iar pe cei strîmbi îi îndrepta.

Cum îl vede Tei Legănat, îl întreabă ce strică copacii ? Strîmbă-Lemne, căci el era, îi răspunde că nu-i treaba lui să știe, dar dacă vrea, să se prindă

[1] Milian — om voinic, spătos.

amîndoi fraţi de cruce, că i-ar fi de folos vreodată. Tei Legănat se prinde frate de cruce cu Strîmbă-Lemne şi amîndoi se iau prin pădure. Merg cît merg şi ajung în nişte munţi pietroşi. Într-un ţanc de munte şedea un om şi veşnic sfărîma piatră. Tei Legănat se prinde frate de cruce şi cu Sfarmă-Piatră şi tustrei îşi căutară de drum. Ajunseră într-o pădure.

Aice îşi făcură o colibă şi cîte unul, cu ziua, rămînea la făcut bucate, iar ceilalţi doi se duceau la vînat.

În ziua întîia rămîne Strîmbă-Lemne. Face el nişte bucate bune ca acelea şi stătea înnaintea focului aşteptîndu-şi fraţii. Cum stătea Strîmbă-Lemne pe gînduri, numai ce vine o onanie de om mititel ca de o palmă cu o barbă cît un cot.

Statu-Palmă-Barbă-Cot, căci el era, se repede la foc şi din cîteva înghiţituri soarbe mîncarea lui Strîmbă-Lemne, din oală. Strîmbă-Lemne îl prinde de barbă, crapă un lemn şi-i pune barba acolo.

Cînd vine de la vînat Tei Legănat şi Sfarmă-Piatră, găsesc pe Statu-Palmă-Barbă-Cot acaţat cu barba în lemnul cel crăpat şi pe Strîmbă-Lemne suduind şi făcînd alte bucate.

Tei Legănat se duse la Statu-Palmă-Barbă-Cot şi-i dă drumul; el se făcu nevăzut. Strîmbă-Lemne sfîrşi bucatele, şi după ce mîncară se odihniră bine. A doua zi rămase să facă bucate Sfarmă-Piatră; dar şi Sfarmă-Piatră păţi aceeaşi istorie cu Statu-Palmă-Barbă-Cot ca şi Strîmbă-Lemne. Cînd se întoarse Tei

Legănat de la vînat și văzu pe Statu-Palmă-Barbă-Cot cu un stan de piatră pe barbă, îl umflă rîsul și, ducîndu-se la el, rostogoli stînca și dete drumul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, de se făcu iar nevăzut.

A treia zi rămase la făcut mîncare Tei Legănat ; el pregăti două rînduri de bucate și, cînd se întoarseră frații lui de la vînat, nu mai văzură pe Statu-Palmă-Barbă-Cot, căruia Tei Legănat îi dăduse mîncare, și bucatele erau cum sînt mai bune, nici reci, nici fierbinți.

După ce mîncară bine, se luară tustrei și se duseră prin munți și ajunseră pe moșia unui împărat. Paznicii împăratului, găsind pe Strîmbă-Lemne stricînd pădurea, îi prinseră pe tustrei și-i duseră la împărat. Împăratul, după ce-i probozi urît, încă era să-i și bată, se hotărî, văzînd pe Tei Legănat așa de îndrăzneț și frumos, să scape de el, dacă îi va scoate de la zmei pe cele trei fete ale lui.

Împăratul le mai spuse că dacă ei scot fetele de la zmei, le dă fiecăruia din ei cîte una de soție și împărăția.

Tei Legănat se prinse să scoată fetele de la zmei. După ce luă de la împărat bani de cheltuială și haine de primeneală, porni înainte cu Dumnezeu.

Merseră vreme multă, țări, mări și munți și ajunseră la o fîntînă, pe unde te puteai duce în lumea neagră, căci zmeii ce furase fetele împăratului acolo vieţuiau.

Ca să mergi de pe lumea albă în lumea neagră, trebuia să-ți dai drumul prin fîntîna zmeilor. Se vîrî întîi Strîmbă-Lemene. El lăsă cuvînt că atunci cînd va scutura funia, să-l scoată înapoi. Nu se dase drumul funiei cu care se coborau în fîntînă nici pe jumătate, și numai ce vede Tei Legănat că se scutură funia.

— Ce ai păţit, Strîmbă-Lemne, de ai scuturat funia așa de grabă ?

— Da' ce să păţesc ? Ia, nu poți să trăiești în putoarea cea mare care vine din fundul fîntînei.

— Las' că mă vîr eu, zise Sfarmă-Piatră.

Dar și el păți ca și Strîmbă-Lemne. Atunci se vîrî și Tei Legănat ; el lăsă cuvînt că dacă va scutura funia, mai tare să-i deie drumul.

Merse, merse Tei Legănat trei zile, pînă ce ajunse în fundul fîntînei. Acolo ce să vadă ? Șerpi, balauri, broaște cît casele ș.a. Tei Legănat se dă cu paloșul printre jivine și le omorî pe toate.

Scăpînd de acele urîte locuri, porni spre curţile zmeului celui mai mare.

Vai, mîndru mai era ! Alt soare mai frumos ca al nostru strălucea, altă lună mai strălucitoare cum avem noi era acolo, și niște grădini mai frumoase ca raiul ! Cum ajunse Tei Legănat la curţile zmeului, se duse la fata împăratului. Ea, cum îl văzu, zise :

— Vai, ce voinic mîndru și frumos ești, și cum are să te omoare cînele de zmeu cînd te-a vedea !

— Da' unde-i dus el amu ?
— Îi dus la vînat.
— Și de pe ce cunoști cînd vine ?
— Zvîrle buzduganul de trei mile de loc, și atunci bucatele trebuie să fie nici reci, nici fierbinți.
Cum stăteau ei de vorbă, numai ce aude buzduganul în poartă, în ușă, în casă. Tei Legănat îl repede înapoi de cinci mile de loc și, cînd a trecut pe lîngă urechea zmeului, i-a rătezat vîrful urechei. Zmeul a început a da pinteni calului și a fugi spre casă, dar calul nu voia să meargă ; cînd ajunse la podul de aramă, calul a început a sforăi și a ciuciuli urechile. Zmeul i-a zis :
— Hi ! calule, mînca-ț-ar corbii carnea și ciolanele roadeți-le-ar cîinii, că doar nu-i cînele de Tei Legănat sub pod ca să te spării de el.
Atunci numai ce iese Tei Legănat de sub pod și-i spune :
— Cum vrei să ne luptăm ? Cu paloșe să ne tăiem, ori cu trînta să ne trîntim ?
Zmeul i-a zis :
— Cu trînta să ne trîntim trup la trup, că-i mai drept.
Atunci, unde s-a luat Tei Legănat cu zmeul la trîntă ! întîi la trîntit zmeul pe Tei Legănat, de l-a vîrît în pămînt pînă la brîu. Unde nu se mînie Tei Legănat, și cînd l-a izbit o dată pe zmeu, l-a vîrît în pămînt pînă la gît ; atunci Tei Legănat scoase paloșul și-i tăie

gîtul. Încălică apoi calul zmeului și se duse la curțile lui. Fata împăratului, cînd l-a văzut, nu mai putea de bucurie.

— Ce făcea zmeul cu curțile lui cînd se ducea undeva ?

— Pocnea din biciul ist din cui de trei ori și le făcea două mere.

Tei Legănat ia biciul, pocnește de trei ori, face curțile două mere și le dă fetei împăratului.

După ce a scăpat fata cea mare, se duce la curțile zmeului celui de mijloc și-l biruiește și pe el, ca și pe cel întîi.

Îi mai rămăsese să scape pe fata cea mică, care-o ținea zmeul cel mic.

Scăpase el ușor pe fetele cele mari de la cei doi zmei ; pe cea mai mică însă era mult mai greu, căci avea mult de muncă, și chiar zmeul ist mic era mult mai voinic ca ceilalți.

După ce trece prin niște păduri urîte, pline cu șerpi, broaște și tot felul de dihănii, ajunse la curțile zmeului. Cum îl văzu fata împăratului, îi zise :

— Vai ! ce voinic mîndru și frumos ești, și cum are să te prăpădească cînele de zmeu cînd te-a vedea !

— Da' unde-i dus ?

— La vînat.

— Și pe ce semne știi cînd vine ?

— Zvîrle buzduganul de șapte mile de loc, și atunci bucatele trebuie să fie nici reci, nici fierbinți.

Și cum vorbeau ei, numai ce aude buzduganul în poartă, în ușă și în casă. Tei Legănat îl răpede de nouă mile de loc, și, cînd a trecut pe lîngă urechea zmeului, i-a rătezat-o din loc.

Cînd era pe la podul de aur, calul zmeului a început a forăi și a se da înapoi. Zmeu-i zice-:

— Hai, mînca-ți-ar corbii carnea și cînii ciolanele! Ce, crezi că sub pod e cînele de Tei Legănat?

Atunci numai ce iese Tei Legănat și-l întrebă:

— Cum vrei să ne luptăm? din trîntă să ne trîntim, ori din paloș să ne tăiem?

— Ba din trîntă să ne trîntim, că-i mai dreaptă.

Atunci se încep a se lupta: de dimineață și pînă în seară se trîntiră, și nu se da nici unul.

Amu li era sete și foame; zmeul vede o cioară și-i zice:

— Dă-mi oleacă de apă că ți-oi da hoitul lui Tei Legănat să-l mănînci.

Tei Legănat zice către cioară:

— Dă-mi apă să beu, că ți-oi da hoitul la trii zmei să le mănînci tu cu toate neamurile tale.

Atunci cioara se repede la un iaz, ia cu cloțul apă și picură în gura lui Tei Legănat cîteva picușuri.

Tei Legănat prinse la putere și, cînd l-a izbit o dată pe zmeu, l-a vîrît în pămînt pînă la gît. Apoi cu palosul i-a tăiat capul și l-a omorît.

Casele zmeului le-a făcut două mere și le-a dat fetei cele mai mici, care era cea mai frumoasă din fetele

împăratului, și pe care Tei Legănat își pusese ochii. Tei Legănat luă fetele împăratului, merse cu ele la fîntînă pe unde trebuia să iasă din lumea neagră în lumea albă. Tei Legănat prinde funia și o scutură ; scuturătura vine înapoi.

La gura fîntînei așteptau deci cei doi frați de cruce ai lui Tei Legănat.

El pune în patul ce era acațat de funie pe cele trei fete și scutură funia. Patul începu a se urca și Tei Legănat rămase singur.

Cînd văzură Strîmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră fetele, nu mai putură de bucurie. Ei dădură drumul patului, ca să-l scoată afară și pe Tei Legănat.

Sfarmă-Piatră cu Strîmbă-Lemne se sfătuiră ca să-l urce pînă la jumătatea fîntînei pe Tei Legănat și să-i deie drumul ca să scape de el. Tei Legănat însă se temea de așa ceva și, ca să-i cerce, puse în pat un bolovan și scutură funia. Patul începu a se urca și, după o bucată de vreme, numai ce aude o pocnitură. Cei doi dușmani ai lui Tei-Legănat dăduseră drumul patului cu bolovanul.

Tei Legănat, văzînd șiriclicul tovarășilor lui, porni iar în lumea neagră. Merge cît merge și ajunge la curțile lui Statu-Palmă-Barbă-Cot. Cînd l-a văzut moșneagul, nu mai putea de bucurie. Ospățuri ca acele îi făcu și-l întrebă că ce vînturi îl aduc pe acolo ? Tei Legănat povesti lui Statu-Palmă-Barbă-Cot pataraniile lui cu zmeii și cu cei doi tovarăși ai lui și-l

rugă să-l învețe ce să facă pentru a putea ieși pe lumea albă.

— Nimenea n-are să te poată scoate de aci, fiul meu, decît numai pajura din pădurea zmeului cel mare. Pajura aceea pe fiecare an scoate doisprezece pui, și nici de unu n-are parte, căci cînd se duce după mîncare vine un balaur și-i mănîncă. Dacă-i putea să omori balaurul, ea te-a scoate de la necaz.

Statu-Palmă-Barbă-Cot mai dăscăli pe Tei Legănat cum să se poarte cu pajura, și pe urmă se despărțiră.

— Pentru că n-ai fost rău ca tovarășii tăi, ai scăpat cu bine de la mine ; dar dacă ai fi fost și tu ca ei, apoi cu zile nu scăpai de la mine.

Tei Legănat merse în pădurea zmeului cel mare și ajunse la cuibul pajurei. Tocmai atunci ieșea dintr-un iezăr și balaurul ca să mănînce puii pajurei. Tei Legănat scoase palosul, și dintr-o tăietură rătează capul dihaniei de balaur și scapă puii de moarte. Cînd l-au văzut puii, nu mai puteau de bucurie.

— Cînd te-a vedea mama, are să te înghită de bucurie.

Atunci ei l-au făcut un fulg și l-au pus sub aripa celui mai mic.

Cînd a venit pajura și i-a văzut, era să moară de bucurie.

— Cine v-a scăpat, dragii mamei ?

— Un flăcău voinic și frumos, îi răspunseră ei.

— Încotro s-a dus ?

— La răsărit, răspunseră ei.
Pajura, ca o vîntoasă, se repezi spre răsărit, ca să găsească pe cel ce i-a scăpat puii, dar nu l-a găsit.
— Încotro a apucat, dragii mamei ?
— Înspre apus.
Răpede iarăși apucă spre apus, dar nici urmă de flăcău n-a găsit.
După ce mai fugi spre amiază și spre miazănoapte, puii ziseră :
— Noi mamă, ț-om spune unde-i voinicul care ne-a scăpat, dacă ne făgăduiești că nu-l vei mînca.
— Nu-l mănînc, dragii mei.
Atunci puiul cel mic scoase de sub aripă o peniță mică și o aruncă jos ; din ea ieși un flăcău mîndru, de nu mai era altul ca el. Pajura îl înghiți de bucurie, și cînd îl vărsă, Tei Legănat era de o mie de ori mai frumos ca înainte.
— Ce poftești de la mine, voinice, pentru binele ce mi-ai făcut ?
— Să mă scoți în lumea albă, răspunse Tei Legănat.
— Pregătește să ai douăsprezece vase de vin și doisprezece boi fripți, și mîne mergem.
Tei Legănat se duse pe moșia zmeului cel mare și luă și fripse doisprezece boi, cumpără douăsprezece buți de vin și în zori de ziuă se puse pe aripile pajurei cu boii fripți și cu vinul.
Merseră, merseră, cale lungă, peste apă și munți, văi și dealuri. De cîte ori îi era pajurei foame, Tei Le-

gănat îi da cîte un vas de vin și cîte un bou fript. Atît drum merseră, încît cînd era aproape să-l scoată din fîntînă, nu mai rămăsese lui Tei Legănat decît un pahar de vin ; carne nu mai avea de fel.

— Dă-mi să mănînc și să beau, zise pajura, că nu mai pot de foame.

— N-avem decît un pahar de vin, răspunse el.

— Dă-mi carne să mănînc de unde știi, că nu mai pot, și ne prăpădim amîndoi.

Atunci Tei Legănat taie din talpa piciorului o bucată de carne ș-o dete pajurei.

De atunci are omul în talpa piciorului lipsă de carne între călcîi și degetul mare.

— Bună-i carnea de om, zise pajura ; de știam mai de mult că e așa de bună, te mîncam pînă acum.

Mai merseră cît mai merseră, și după cîtăva vreme, Tei Legănat se văzu iarăși pe lumea albă.

Merse el cît merse și ajunse la curtea împăratului cel cu fetele. Fetele cele mari se măritase una după Sfarmă-Piatră și una după Strîmbă-Lemne. Cea mică, din pricină că n-a ascultat pe tată-său să se mărite după un fecior de împărat, o dusese slugă la curțile lui Strîmbă-Lemne.

Cînd a auzit împăratul pățaniile lui Tei Legănat și drăciile lui Strîmbă-Lemne și ale lui Sfarmă-Piatră, se încruci. Însură pe Tei Legănat cu fata lui cea mică, îi dărui toată împărăția lui și a trîntit o nuntă cum

n-a mai fost alta pe lume, la care a poftit și pe moș-neagul și baba ce-au crescut pe Tei Legănat.
La nunta lui Tei Legănat aș fi jucat și eu dacă eram pe atunci, că el nu se ferea de țărani ca boierii de azi. Ș-am încălecat pe-o căpșună și v-am spus și eu o minciună.

Cotocilă Împărat, Ban Mîrtan

A FOST ODATĂ, și e demult d-atunci, a fost un unchiaș și-o babă. Au murit amîndoi moșnegii și a rămas numai un copil al lor. Copilul, mititel cum era, începu a icni de foame și de sete ; nu l-a lăsat Dumnezeu să piară, căci mai rămăsese cu el și un mîrtan. Mîrtanul se ducea dimineața la pădure și-i aducea ba șoareci, ba rădăcini, ba păsări, și, azi așa, mîine așa, pînă ce văzu ăl copil mare. Acum altă pricină. De unde pînă aci copilul și mîrtanul țineau unul la altul, acum, copilul începu a chinui mîrtanul ; nu-l lăsa niam în pace. Îl trăgea de coadă, îl lua de urechi, îl încălța cu ghioci de nucă și cîte și mai cîte drăcovenii. Mai la urmă, sbanghiul de copil îi legă mîrtanului o custură [1] de gît, și-l goni în lumea mare. Dacă văzu așa bietul mîrtan, nu se lăsă și o luă și el razna prin pădure, și, haidea-haidea, mereu înainte, ca cuvîntul din poveste, înainte mult mai

[1] Custură — cuțit.

este. Tot umblînd el așa, cine știe cît o fi umblat, se întîlni într-o bună dimineață cu vulpea.
— Bună dimineața, cumetre, zise vulpea.
— Mulțumim dumitale, cumătră.
— Da' un-te duci, cumetre ? Ce-ai pe aci ?
— Ia, ce să am ! Iacă mi-am luat și eu lumea-n cap de răul unui șui de copil !
— Taaaci, cumetre ! Știi una cumetre ? Dacă e vorba p-așa tot îmi trebuie mie bărbat, nu mă iei tu pe mine ?
— De, eu știu ce să cred și ce să zic !
— Haide, de... nu te mai codi, că la mine nu te-o mai pune nimenea la muncă.
— E... fie, hai, așa să fie !
— Bine, bărbățele. Du-te înainte și dai de vizuina mea, intră acolo, pînă viu eu. Mă duc să iau o spinare de găini, să facem nunta.
Plecă mîrtanul, umblă în sus, umblă în jos, dete de vizuina vulpii. Cum intră acolo, se puse să roază fulgi, că era lihnit de foame. Vulpea, mergînd, se întîlni cu lupul.
— Bună ziua, frati-meu !
— Mulțumim dumitale, soru-mea.
— Da' nu știi ceva, măi frati-meu ? Eu m-am măritat.
— Taaaci, soru-mea, și pe cine-ai luat ?
— He, he, am luat unul care merge cu sabia zorna-zorna. Îl cheamă Cotocilă Împărat, Ban Mîrtan.

— Mă duc să-l văz și eu ?

— Bine, da' numai să iei seama ; cînd te duci să nu-l strigi Ban Mîrtan, că iasă la tine și te taie cu sabia, ci să-i zici Cotocilă Împărat.

— Bine, așa să fac.

Plecă lupul. Cum ajunse la vizuină, uită cum să strige, și începu : „Băăă, Ban Mîrtan..." Mîrtanul, cînd văzu atîta namilă de mare, începu a-l stropi și a se-nfoia la el. Lupul, crezînd că-l taie cu sabia, înlemni de frică. Vezi, prost lup ! Ce să facă un biet pisic mic, huipit[1] de foame ! Îi era frică bietului mîrtan de atîta haia de mare. Lupul rămase smirna, iar mîrtanul intră să roază la pene. Vulpea se mai întîlni și cu ursul. Îi spuse și ăstuia să facă și să zică tot ca și lupul ; dar, cum ajunse, o păți și ursul. Vulpea se mai întîlni cu porcul mistreț. Îl învață și pe ăsta cum să facă și cum să dreagă ; dar păcatul îi gonea la fiștece pas. Uită și el cum să zică și rămase înlemnit lîngă ceilalți frățiori. Vulpea umblă pe unde umblă, luă o spinare de găini și se întorcea veselă și bucuroasă acasă, să petreacă toată ziua și să mai rupă și din noapte, că de... avea și ea acum bărbat, nu glumă, și încă cu sabia la gît. Cum dete cu ochii de frățiorii ei, o bătu Dumnezeu și mai-mai că o sfecli și ea cu așa bărbat ; dar cînd îi spuseră tărășenia, că au uitat cum să-l strige, îi mai veni inima la loc. Ea

[1] Huipit — lihnit, flămînd rău

îi sfătui să fie de treabă, că nu i-a cunoscut, și : „Las' pe mine, vă împac eu." Intrară în casă. Puseră masa. Se așezară toți pe lîngă masă și începură toți a forfeca la găini de le mergeau fulgii. Mîrtanul, după ce se săturase, începu a se linge pe trup, de... ca pisica, dar ursul zise lupului :

— Măi frati-meu, ia uită-te, să vezi ce face ?

Se uită lupul :

— Aoleoooo... frati-meu, ascute sabia să ne taie. Se uită și ursul și porcul și se uită și vulpea. Cînd văzură așa ceva, le înghețâ inima la toți.

— Ce să facem, ce să dregem, să scăpăm d-aici ? Asta ne omoară.

— Hai să fugim odată toți, zise vulpea, și el pînă a băga de seamă, noi, he-he, ne-am dus.

— Bine, așa să facem.

Cînd mîrtanul se lingea mai cu chef, numai ce se pomeni cu ei : țîști, fugi pe ușă afar' și p-aci li-e drumul ! Mîrtanul, văzînd o zarvă mare, ieși și el afară să vază ce e și cum. Își uită el repede d-asta, căci, ce-i păsa, era sătul și pace bună. Se mai dete la soare. Porcul, care se băgase în niște bălării de lîngă vizuină, nu putea să rabde niște muște, și începu a fluștura din urechi. Pisicul, văzînd frunzele mișcînd și crezînd că e vreun șoarece, țîști ! pe urechea porcului. Porcul, de frică că a sărit pe el să-l taie, începu : cuic, cuic, și fugi din buruieni. Mîrtanul,

de frică, fugi pe tufan în sus. Ursul de sus, buf, sare jos, și p-aci ți-e drumul. Mîrtanul se miră și el ce să fie una ca asta ! Se dete jos, se duse în vizuină, mai mîncă și apoi își luă drumulețul îndărăt, de unde venise, la băiat. Ajunse acolo, și-l găsi însurat. Băiatul se bucură mult că-și mai văzu mîrtanul. Și de-aci au trăit mult și bine, și băiatul și mîrtanul.

Împărăția pisică

A FOST ODATĂ ca niciodată ; a fost un împarat vestit și avea trei feciori. Cînd s-au mărit, le-a dat la fiecare cîte trei sute de galbeni, să plece în lume și să-și facă fiecare rostul, cum s-o pricepe.

Și au plecat feciorii cîte trei, de au mers domăindu-se [1], ba de una, ba de alta, pînă la o răspîntie. Acolo s-au oprit :

— Iată, mă frate, glăsuiește cel mare, să apucăm fiecare la cîte-o parte, unde ne-o lumina mintea, și, în cutare vreme, să ne întoarcem îndărăt, să ne întîlnim tot aici. Așa ?

— Așa !

Și au apucat fiecare pe cîte o uliță deosebită. S-au dus la cîte un bîlci, au cumpărat cu banii cîte ceva și, la soroc, s-au întors și s-au întîlnit în același loc.

— Ce-ai cumpărat, nene ? întrebă cei doi pe cel mare.

— O droșcă [2]. E ușoară ca un fulg și te poate duce unde ți-e dorul.

[1] Domăindu-se — sfătuindu-se.

[2] Droșcă — caleașcă.

— Cît ai dat pe ea ?
— Trei sute de galbeni. Dar tu, frate ? întrebă el pe cel mijlociu.
— Am cumpărat o oglindă.
— Cît ai dat pe ea ?
— Trei sute de galbeni.
— Nu e scumpă ?
— Nu e ! Oglinda asta are darul că, în clipa care te vei uita printr-însa, pe dată îi vedea ce-i dori. Dar tu, prisleo ?
— Am luat un măr.
— Cu cît ?
— Cu trei sute de galbeni.
— Nu-i scump ?
— Nu, pentru că are mare putere : cînd îi vedea un mort și-i da cu măru ăsta-n cap, pe dată și învia. Împărăteasa, ducînd dorul fetelor, stăruise de împărat și luaseră de suflet o fată frumoasă, frumoasă și o crescuseră și-o alintaseră mai abitir ca pe una din trupul lor. Și numai fata asta mai rămăsese acasă cu împăratul și împărăteasa.
Așa. La răspîntia aceea, după ce vorbiră frații, ba de una, ba de alta, odată, ce le vine, se uită în oglindă. Poate că pricepeți încotro îi purta gîndul. În oglindă ce să vadă ? Sora lor moartă-n lemn [1] și preoții veneau s-o ia.

[1] În sicriu.

Chin și vai pe bieții voinici ! Acu-i acu'.
În pripă se urcă cu toții în droșca cea vrăjită și zboară ca gîndul acasă, lîngă patul moartei, înaintea preoților.
Cum au sosit, ăl mic n-a pierdut vremea : i-a dat cu măru-n cap și atunci, spre mirarea tuturor celor adunați, moarta a înviat ; și-a șters ochii și a grăit :
— Ti, măi tată ! Da' ce somn greu am dormit !
— Apoi ai fi dormit mult și bine, de nu eram noi pe aici ! ziseră cei trei frați.
Și ce să vedeți dumneavoastră ? Așa le era de dragă, că le-a picat cu tronc la cîte trei : s-o ia de nevastă și mai multe nu.
— Să mi-o dea mie, zicea cel mare, că de n-aveam droșca, nu puteam veni.
— Ba mie, zicea cel mijlociu, că de n-aveam oglinda, n-o vedeam moartă.
— Ba mie mi se cuvine cu drept cuvînt ; că de n-aveam mărul, putea-ți voi să vă uitați la droșcă și la oglindă mult și bine, grăia cel mic.
Taică-său, ca să-i împace, le spuse :
— Știți ce ? Pe Ileana, că așa o chema, n-o dau la nici unul din voi. Să vă găsiți neveste !
— Unde și cum?
— Iată : aruncați în sus lucrurile aduse și ori să cadă fiecare în locul cu norocul. Acolo aveți să vă găsiți ursita.
— Așa ?

— Așa.
Și le-au zvîrlit.
Droșca celui mare a căzut în curtea unui împărat, care și el avea o fată frumoasă și a făcut nuntă cu feciorul de care vorbirăm.
Oglinda celui mijlociu căzu tot în curtea unui împărat, care și el avea o fată frumoasă, de a făcut și el nuntă.
Feciorul cel mic însă, nici n-a știut unde i-a picat mărul. A plecat doar așa în vînătoare, prin pădure. Și vînează, azi, vînează mîine, pînă ce, într-o zi, zărește mărul cel vrăjit într-un tufan gros.
S-a urcat să-l ia. Cînd colo, ce să vezi dumneata? S-a desfăcut tufanu pînă-n rădăcină și au căzut mărul și voinicul, în jos, într-o crăpătură a pămîntului. Acolo alta, și mai și! A dat vonicul paste satul maimuțelor. Alea l-au dus la împăratu' lor și voinicul l-a întrebat pe împărat:
— Încotro s-o fi găsind, împărate, fata ursită mie?
— Uite-o colo.
Și ce socotiți că i-a arătat?
O lighioană mică cu capul rotund, botul scurt și cu mustăți. Avea dinții mărunți și ascuțiți și ochi mari și vioi. Nici nu se alicia[1] bine ce era și se mileoșia lighioana aceea pe lîngă feciorul de împărat, să fi zis că toată lumea e a ei.

[1] A se alici — a se vedea clar, lămurit.

— Ptii, drace ! Ce soartă am avut ! Și a început să plîngă și să tot stea pe gînduri.

— De ce ești trist, băiete ? îi zise împăratul acela. Ăsta ți-a fost norocul.

Ce era să facă ? Trebuie să asculte de cuvîntul lui taică-său ; și-a luat lighioana aceea acasă, după el. I-era și rușine să se uite la ea.

Așa. Cum mergea spre împărăția lui taică-său, printr-o poiană frumoasă, odată se pomenește cu lighioana că-i grăiește :

— Unde vrei să punem casa, voinice ?

— Apoi, răspunse el mirat, de ce să-ți spun, cînd n-am de gînd s-o fac de-acum ?

— Fie.

Și-a plesnit nevastă-sa dintr-un bici, de s-au făcut într-o clipă, pe poiana aceea, o pereche de case de sticlă, tare mîndre.

Au stat ce-au stat în ele, și pe urmă s-au dus la taică-său. Acu' el, lasă că cunoaște puterea nevesti-si, dar tot trist și pe gînduri sta.

— He, he ! Tată ! Ce soartă rea am avut !

Mai trece ce mai trece, și hotărăște împăratul să facă petrecere mare, că mărita și pe Ileana tot cu un fecior de împărat.

— S-aduceți, măi tată, toți, nevestele și cu sculele [1] lor, să le văd aici.

[1] Scule — bijuterii, țesături și cusături ce alcătuiesc zestrea.

Și s-au pornit toți cu trăsurile și cu odoarele spre împărăția tatălui lor.

Și cum mergea feciorul cel mic cu lighioana în trăsură, tot ținea nasu-n colo, de ciudă să n-o mai vadă. Da' ce să vezi, dumneata ? Cînd era pe-aproape de palatul cu petrecerea, își mai aruncă voinicul ochii alături în trăsură, și atunci ce vede, să nu crează ochilor !

În locul lighioii, o cucoană frumoasă-frumoasă, mai frumoasă decît florile.

Bucuria lui ! Odată s-a-nseninat la față și, vesel nevoie mare, a mers la nuntă.

Acolo, lume după lume. Se uita cu mirare la împărătița cea mai tînără, că așa minune nu se mai văzuse. Apoi nevestele celor doi frați cărau scule cu brațul, una-două, ca să le arate lumii. A celui mic ce să care ? Că n-avea ce. Ea doar a mers drept la împăratul și i-a trîntit pe masă o nucă de aur. Și atunci, să vezi și să nu crezi !

Au ieșit din nucă numai scule de aur, așa de frumoase, că ale ălorlalte parcă erau trențe pe lîngă ale ei.

Au petrecut ce-au petrecut și pe urmă tată-său, cînd a văzut pe nora cea mică așa de frumoasă, nu și nu : să vază voinicia și istețimea fiu-său. Și poate, ca să-l încerce, i-a spus vorbele astea :

— O să-ți iau eu nevasta !

— Cum să iei tu, tată, pe nevasta mea ? S-a mai pomenit așa lucru ?

— Nu ți-oi lua-o, băiete, dacă îi face isprava la care te-oi pune.

— Ce ?

— Ia ! Vezi dealul ăla de mărăcini ? Pînă dimineață, să-l tai, să-l cureți de mărăcini, să-l sapi și să pui vie. Apoi tot în noaptea asta, să-mi dai struguri să mănînc.

— Vai de mine ! Pot face eu treaba asta ?

— O faci cum îi ști ! Alminteri știi ce te așteaptă ! Și a început voinicul să tot stea pe gînduri, de nu-i tihnea nici îmbucătura de la gură !

— Taci, Făt-Frumos, zise nevasta, că fac eu tot ce ți-a poruncit. Culcă-te și, la ziuă, îi vedea.

Și a luat nevastă-sa un bucean [1] și a început să strige. Și atunci cum au auzit maimuțele buceanul, s-au strîns ca frunza și ca iarba, de au săpat pînă la ziuă dealul și, ce-au făcut, ce-au dres, a avut voinicul de a dus pînă la ziuă lui taică-său și struguri copți :

— Mare minune ! a zis Măria Sa. Pe urmă a adăugat : Asta ai făcut-o ; dar tot să mai faci una, ca să zic și eu că ești voinic.

— Ce ?

[1] Bucean — bucium.

— Vezi dealul-ăla cu mărăcini dinspre soare-apune, pînă la ziuă să fie curățat, pus cu grîu și chiar pîine caldă să-mi aduci.
Cînd aude și asta, iar se întristează feciorul și începe să plîngă.
— Taci, Făt-Frumos, nu mai plînge, că fac eu și trebușoara asta, a strigat nevastă-sa și — maimuțele ei — a făcut pînă la ziuă ce i s-a poruncit, de a adus împăratului și pîine caldă de pe dealul cela.
— Bună, bună și asta, a zis împăratul ; dar tot să mai faci una.
— Ce ?
— Să te duci, fiule, să-mi aduci, cum îi ști, tortița[1] din deștu-ăl mic, de la bătrînu-bătrînu-bătrînului meu.
— Ei, acu, s-au dus boii-n fundu-văii ! cum s-o mai fac eu și p-asta ?
Și iar s-a pus pe plîns și iar l-a potolit împărătița.
— Culcă-te și taci, bărbate, că mai sînt și eu p-aici.
A chemat apoi împărătița pe toate maimuțele, și nici una n-a știut de știrea tortiței cu pricina. Num-a venit la urmă un maimuțoi șchiop :
— De ce strigi, domnișoară ?
— He, he ! Cum o să-ți spui ? Că dacă n-au știut ele ale zdravene ; dar un șchiop ca tine ?
— Spune, că, de : nu știi de unde sare iepurele.
Și i-a spus. Atunci maimuțoiul a sărit în sus de bucurie, așa șontăcăind :

[1] Tortiță — inel.

— Știu eu unde e! Să vie Făt-Frumos după mine! Și l-a sculat pe împăratul cel tînăr de a încălecat pe maimuțoiu-ăl șchiop și a mers mereu prin pustietăți, pînă a dat de niște locuri cu flori tare frumoase:
— Uite, aici e tortița. Dacă vrei să ți-o dea, să nu te-atingi de flori, voinice!
Așa a făcut, și a luat voinicu de-a dus tortița lui ta-său: era bătută cu pietre scumpe; și s-a bucurat împăratul cel bătrîn, nevoie mare, și l-a arătat la alții.
— Așa voinic mai înțeleg și eu!
I-a încărcat apoi împăratul cu daruri multe și mîndre și au plecat feciorul cel mic și cu nevasta să petreacă, cîte zilișoare or avea, în palatele lor de sticlă. Acolo nevasta iar s-a făcut lighioaie ca mai înainte.
— Hi! asta nu-mi prea vine la socoteală, zicea feciorul împăratului și tot cerceta și se gîndea: cum să facă să o aibă și pe ea ca lumea, în toată vremea? Așa. Și într-o zi, se face că pleacă pe la părinți; dar se ascunde la fereastră și se tot uită înăuntru. Atunci ce să vază?
Lighioana aceea se dă de trei ori peste cap, și așa se despoaie de pielea ei cu păr mărunt și se face o fată și mai frumoasă ca înainte. Apoi pune pielea su' căpătîi și se duce să aducă apă.
Voinicul însă atîta a așteptat. Fuga-n casă, și-i bagă pielea-n foc.
Atunci, să vezi, măricicăă... Doamne!

S-a lățit o duhoare și-un miros de nu-l puteai suferi. Cînd a venit nevastă-sa de la apă, de departe i-a mirosit :

— Hi, bărbat nesocotit ! Ce-ai făcut ? Dacă e din învățu-ăltora, rău te-au povățuit ; iar de e din proisutău, prost cap ai avut !

— Nu te supăra, nevestică dragă ; că n-am făcut cu gînd să-ți fac rău.

— Gînd, negînd, bărbate ; dar la bine nu te-a dus. Uite, d-aici înainte, eu m-oi face la loc, și nevastă ca lumea n-ai să mai vezi cît îi lumea și pămîntul... Și așa. S-a dat de trei ori peste cap și s-a făcut lighioaie la loc. De-acum era pisică licită [1] și pisică a rămas de-atunci.

[1] Licit — în toată legea.

Enea, scroafa albă și cei treizeci de purcelușI

ENEA, FIUL VENEREI și ultimul dintre eroii troiani, după incendiul Troiei a pornit-o pe mare, în căutarea noului pămînt pe care i l-au făgăduit zeii pentru a întemeia acolo o nouă patrie.

Și pluti, pluti, străbătu marea Egee, o luă pe coasta insulelor Ionice și atinse Sicilia, Calabria și Campania. Pînă cînd, corăbioara lui împinsă de vînt se împotmoli în plaja nisipoasă a Latiului.

Părea sfîrșitul lungii călătorii și începutul unei vieți pașnice; dar izbucni din nou un război împotriva lui Enea, din partea trufașului Turno, regele Rutulilor.

Enea, în căutarea unor ajutoare, trecu dincolo de apa Tibrului. Cînd se lăsă noaptea, marinarii, obosiți de atîta vîslit, coborîră pe uscat să se odihnească puțin. Dorm animalele în vizuina lor, dorm păsările în cuiburile lor. Și Enea adoarme liniștit și visează. Îi apare în vis un bătrîn cu barbă albă, îmbrăcat într-o tunică albăstrie și pe cap cu o pălărioară de trestii fluviale. E un zeu, căci se vede clar

din lumina ce o răspîndește propria lui ființă. Se numește Tiberino și începe să-i vorbească :

„Enea, fiul Venerei, îi spune el, ai ajuns la sfîrșitul călătoriei tale. Acesta este pămîntul pe care ți l-au făgăduit zeii. Trezește-te. Vei găsi sub umbra unui stejar o scroafă cu purcelușii ei alături ; acolo vei ridica zidurile noii Troi. Acolo, fiul tău, Ascanio, în treizeci de ani, va întemeia Alba, care va fi mama Romei."

Astfel i-a vorbit Tiberino. S-a cufundat apoi în apele aurii ale Tibrului, dispărînd din fața ochilor lui Enea. Enea s-a ridicat în picioare, i-a trezit și pe ceilalți tovarăși ai lui și le-a povestit în grabă visul. Un vis ce se va adeveri fără întîrziere. Nici n-au făcut decît cîțiva pași, cînd iată că la umbra unui stejar atît de bogat în frunze, încît razele soarelui nu reușesc să se strecoare prin ele ca să lumineze iarba, apare scroafa alături de purcelușii ei. Treizeci de purcelași, care se joacă, fac tumbe și scurmă cu rîtul lor fraged pămîntul.

Albă mama, albi purcelușii, albicioși ca laptele. De aci și numele viitorului oraș : Alba. Și cum este și cifra celor treizeci de purcelași, iată și numele adăugat ; „lunga". Așadar : Albalunga, în italiană : Albalonga.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Romolo și Remo

ALBALONGA avea odată pe tronul ei doi frați, care se chemau Amulio și Numitore, și acesta din urmă era bun, și celălalt era rău.

Într-o bună zi, Amulio, violent și despotic cum era, îl alungă de la tron pe Numitore, ferecîndu-l în închisoare. Și ca să-l împiedice să aibă moștenitori, o obligă pe singura lui fată să se facă preoteasă a Vestei, pentru că vestalele nu puteau avea copii.

Și totuși, Rea Silvia a avut doi gemeni, isteți, dolofani și rumeni. Atunci Amulio, peste măsură de înfuriat, chemă un servitor și-i porunci să-i ucidă pe amîndoi pruncii nou-născuți ; dar servitorul, milos, așează pe copilași într-un coșuleț, pe care-l lăsă în voia apelor Tibrului, iar Tibrul, și mai milos decît el, îi purtă înspre mal, pînă la umbra unui smochin sălbatec.

O lupoaică, părăsindu-și o clipă puii ei, se apropie de coș, îi adulmecă pe cei doi gemeni, care plîngeau cu disperare de foame, și, în cele din urmă se hotărî să-i alăpteze. Apoi o ciocănitoare verde coborî de pe o ramură a smochinului și îi hrăni în guriţele lor, de

parcă ar fi fost puii ei. Și în sfîrșit, trecu pe acolo un păstor de capre, pe nume Faustolo, care-i luă cu el, și le dădu numele de Romolo și Remo.

Creșteau puternici și frumoși, și o dată cu anii ce treceau deveniră doi tineri întreprinzători și curajoși. Cînd aflară că ei erau fiii lui Rea Silvia și nepoții regelui înlăturat de la tron, se năpustiră împotriva uzurpatorului Amulio, redînd locul cuvenit în cîrmuirea orașului Albalonga bunicului lor, Numitore.

Într-o bună zi, se hotărîră să înfăptuiască ceva; să întemeieze un nou oraș. Aleseră tocmai malul rîului unde se afla smochinul ce-i ocrotise cu umbra lui, și unde se mai zăreau încă proaspete urmele păstorului de capre, Faustolo.

Dar porunceau doi oameni, și rege nu putea fi decît unul. Lăsară, așadar, soarta să hotărască. Remo se așeză în recunoaștere pe Aventino, una din colinele Romei, și văzu șapte vulturi. Romolo, mai șiret se duse în recunoaștere pe Palatino, o altă colină, și spuse că numărase doisprezece vulturi.

Și astfel a învins el, revenind lui întemeierea noului oraș, ce luă de la el numele de Roma.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Berta şi Nerone

BERTA era o bătrînică ce trăia dincolo de Tibru, adică în Trastevere, unul din cartierele cele mai populate din Roma, şi cît e ziua de lungă torcea şi cînta, cînta şi torcea, pentru că era torcătoare.

Odată trecea pe acolo Nerone, împăratul roman pe care toţi îl descriau rău şi hain la suflet. O aude pe Berta cîntînd şi se opreşte. O vede pe Berta torcînd şi se minunează în faţa firului de in ce se forma din fuiorul ei.

Berta îl recunoaşte îndată şi-i spune :

— Să-ţi dea Domnul atîta sănătate încît să trăieşti o mie de ani !

Ori de cîte ori Nerone trecea pe drum, toţi îl ocoleau şi-l blestemau, dar el rîdea pentru că se obişnuise. De aceea, acum rămase încremenit la auzul urării de a trăi o mie de ani.

— Eu sînt Nerone, spuse el.

Şi bătrînica :

— O ştiu prea bine.

Şi Nerone :

— Atunci cum de-mi faci asemenea urare ?
— Of ! răspunse bătrînica, pentru că după un stăpîn rău vine altul şi mai rău.
— Bine, spuse Nerone. Răspunsul tău îmi place, fiindcă e sincer. Continuă-ţi torsul pînă mîine dimineaţă şi adu-mi la palat tot inul pe care reuşeşti să-l torci.
Mătuşica, a doua zi de dimineaţă, veni fără a zăbovi. Nerone priveşte zîmbind grămăjoara de in toarsă, apoi cheamă pe majordomul său :
— Domnule majordom, porunceşte el, daţi-i acestei bătrînici atîta pămînt cît cuprinde lungimea firului de in tors de ea.
Nespus de fericită, Berta plecă ţopăind într-un picior şi cîntînd, cîntînd şi ţopăind. De atunci înainte n-a mai fost nevoită să toarcă, deoarece devenise o adevărată bogătaşă.
Celelalte bătrînele din Trastevere, şi chiar din alte cartiere ale Romei, care învîrteau toată ziua fuiorul trăgînd nişte căscături de crocodil, de pofta mare cu care torceau, cînd aflară de întîmplarea cu Berta, se prezentară cu braţele pline de in tors şi cu sufletele voioase de speranţă, la palatul lui Nerone, aşteptîndu-se la aceiaşi răsplată regească ; dar Nerone le răspunse tuturor în acelaşi fel :
Ei, s-a dus vremea cînd Berta torcea !

În româneşte de GEORGE LĂZĂRESCU

Prințul îngîmfat

A FOST ODATĂ un rege care avea o fiică ce nu rîdea niciodată. Serbări, baluri, petreceri : totul încercase bietul tată și totul fusese zadarnic. O dată îi veni în minte trăznaia de a face să curgă ulei din fîntîna aflată în fața palatului regal. În timp ce prințesa se bucura, privind de la fereastră la lumea care se îmbrîncea să-și poată umple cănile cu ulei, sosi o bătrînică, aducînd cu ea tot felul de vase de bucătărie mici ca de păpușă : cănuțe de apă, crăticioare, tigăițe... și, după ce le umplu cu ulei și le puse pe cap, pe-aci ți-e drumul. Dar cum drumul era tot una, n-apucă să facă nici doi pași și puf ! se dădu de-a dura, încît toate vasele micuțe ca de păpușă se făcură zob.

La asemenea spectacol, prințesa care nu rîdea niciodată izbucni într-un hohot de rîs, gata să i se încleștеze fălcile și mai multe nu.

Bătrînica, după ce că și așa era furioasă, auzind hohotele acelea de rîs ca o explozie, se întoarse și-o văzu pe fiica regelui.

— Aha, spuse ea plină de venin. Rîzi ? Ei, bine, fie ca tu să te îndrăgostești de prințul îngîmfat !

Din clipa aceea prințesa fu cuprinsă de apriga dorință de a-l cunoaște pe prințul îngîmfat, și atîtea spuse și atîtea făcu, încît bietul tată se duse el însuși să-l caute pe prinț.

Acest prinț era atît de frumos, încît din cauza prea marii frumuseți nu îngăduia nimănui să-l privească în față, și de acea purta patrusprezece văluri.

— O prințesă s-a îndrăgostit de tine, îi spuse regina-mamă ; regele, tatăl ei, a venit să te întrebe dacă vrei s-o iei de soție. Acesta este portretul ei.

Și prințul îngîmfat :

— Ptiu, aruncă-l în fîntînă !

Și regina-mamă :

— Fiul meu, prințesa s-ar putea omorî de atîta durere.

— Atunci, spuse prințul îngîmfat, să-i dăm în dar acest pumnal.

Cînd prințesa află necugetarea acestor vorbe, îi spuse tatălui ei :

— Tată dragă, dă-mi un cal și o pungă cu bani și lasă-mă să plec. Și pe tatăl ei nu l-a lăsat inima să-i stea în cale.

Și mergi, și mergi, pînă ce se întunecă de-a-binelea. Prințesa zări licărind o lumînare și dădu de o casă unde o biată mamă își veghea fiul ei pe moarte.

— Duceți-vă să vă culcați, spuse prințesa, sînteți obosită, îl veghez eu pe fiul dumneavoastră.
În timpul nopții, se stinse lumînarea și în toată casa nu era un chibrit. Atunci prințesa ieși să ceară unul cu împrumut de la o vecină, o bătrînă urîtă și aspră, care stîrnea focul sub un ceaun plin cu ulei.
— Mătușică, vrei să-mi împrumuți un chibrit ?
Și bătrîna spuse :
— Dacă mă ajuți.
— La ce ?
— Să vrăjim pe vecinul meu. Vezi ? Cînd uleiul care fierbe în ceaun va arde tot, vecinul meu va fi mort..
— Te ajut cu plăcere, spuse prințesa. Eu pun lemne pe foc și uleiul fierbe. Cînd bătrîna, puțin cam mioapă, se aplecă deasupra ceaunului cu ulei, ca să vadă mai bine cît mai era, fata îi dădu un brînci și-o aruncă înăuntru.
Stinse apoi focul de sub ceaun, luă chibriturile și alergă iute în casa vecină, unde-l găsi pe tînăr chipeș și vindecat.
Închipuiți-vă fericirea bietei mame, în timp ce tînărul nu mai înceta spunîndu-i fetei :
— Vreau să mă însor cu tine, fată frumoasă :
Iar prințesa :
— Îmi pare rău, dar inima mea este dăruită.
Încărcată de daruri și binecuvîntări ea o porni din nou la drum.

Foarte curînd ajunse la un han, unde zăcea de multă vreme în pat, hangiul, căci nici un medic nu reușise să-i dea bolii lui de căpătîi. Prințesa avu o bănuială că soția hangiului uneltise ceva ; așadar, seara, în loc să se ducă să se culce, se ascunse în spatele unei draperii și rămase acolo să observe fiecare mișcare. Iat-o sosind pe hangiță, îl zgîlțîi pe soțul ei să se trezească să bea ceva, iar el adormi imediat, de parcă ar fi fost somnoroasă în băutura aceea. Atunci hangița deschise ușița scrinului, luă o cutie, o desfăcu și începu să șoptească :

— Ieșiți afară, fetele mele ! Ieșiți afară, căci a sunat ceasul !

Din cutie ieșiră afară un mănunchi de vipere, care săriră pe bietul hangiu și-i supseră sîngele. La urmă, soția cea rea luă un castronaș și sili viperele să reverse acolo sîngele supt, cu care-și unse ea bine tot părul. Puse viperele la loc în cutie și spuse :

„Văzduhuri, munți, ape străbat,
din Benevento plec îndat."

Și dispăru. Atunci, ce-i dădu prin minte prințesei ? Se unse și ea pe păr cu sîngele din castronaș, repetă cuvintele magice, și, cît ai clipi, iat-o la Benevento într-o grotă unde mai erau atîtea alte vrăjitoare, care dansau și făceau vrăji, în fruntea lor fiind însăși hangița. Cum se crăpă de ziuă, prințesa repetă

aceeași formulă magică. Și se trezi din nou la han, mai înainte de întoarcerea hangiței. Imediat îi atrase luarea-aminte a hangiului să nu mai bea în noaptea următoare din ceașca adusă de soția lui, pentru că înăuntru era praf de somnoroasă, deci să se prefacă doar că bea și să aștepte cele ce urmau să se desfășoare.

Și, așa făcu hangiul, iar cînd soția lui, crezîndu-l adormit, stîrni viperele asupra lui, el se trezi, strivi animalele acelea scîrboase și-o omorî și pe vrăjitoare. Cînd te gîndești că ea nici nu-și dăduse bine sufletul și el se și vindecase, putînd să-și vadă liniștit de mușteriii lui.

— Rămîi cu mine, îi spuse el prințesei, îmi vei fi ca o fiică.

Și prințesa :

— Mulțumesc, dar am altă îndatorire. Și încărcată de daruri și binecuvîntări o porni din nou la drum.

Seara poposi în alt han. Fiul hangiului, de cel puțin un an, zăcea și el în pat, nu mînca și nici nu bea, nefăcînd altceva decît să doarmă de dimineață pînă seara. Prințesa îi spuse hangiului :

— Lăsați-mă pe mine, și noaptea stătu de veghe. Sunară orele zece și nimic nu se întîmplă. Sunară orele unsprezece și nimic nu se întîmplă. Dar cum se auziră cele douăsprezece bătăi ale ceasului : poc ! trosc ! se deschiseră două găuri în tavan și căzură două legături, una albă, una neagră. Se desfășoară

prima legătură și apare o fată frumoasă ; se desfășoară și legătura neagră și apare o slujnică cu un coșuleț plin cu mîncare.

Fata se apropie de pat, și nu-i dădu decît o palmă tînărului, că se și trezi. Slujnica puse masa și așeză toate bunătățile din coșuleț, se ospătară toți cu bucurie și stătură de vorbă pînă la primul cîntat al cocoșului.

Cînd cîntă cocoșul, frumoasa fată îi spuse slujnicei :

— S-a luminat de ziuă și trebuie să plecăm. Grăbește-te !

O altă palmă dată tînărului și el adormi mai buștean ca înainte. Cele două femei se înghemuiră ca să încapă din nou în cele două legături și-și luară zborul prin cele două găuri din tavan, care se închiseră imediat ca prin farmec.

— Dacă vreți ca fiul vostru să se vindece, îi spuse în dimineața aceea hangiului prințesa, trebuie să suciți gîturile tuturor cocoșilor din sat, să legați toate clopotele, să pregătiți o cuvertură neagră avînd luna și stelele brodate pe ea și cu ea să astupați bine ferestrele din camera fiului vostru. Afară, sub fereastră, aprindeți un foc, și să fie gata pregătit un zidar, care să astupe bine două găuri ce aveau să apară în tavan.

În noaptea următoare, în timp ce frumoasa fată stătea la masă cu tînărul, zidarul astupă iute cele două găuri din tavan. Flecăreală, flecăreală, timpul trecea,

cocoşul nu cînta, nici un clopot nu bătea, şi ziuă nu se mai făcea. În sfîrşit, fata, bănuitoare, scoase o mînă pe fereastră, cuvertura se dădu la o parte, lăsînd să se vadă cît de sus se înălţase soarele pe cer. Atunci stăpîna şi slujnica se transformară din nou în două legături încercînd să se strecoare prin tavan, dar găurile erau astupate, încît se loviră în boticuri. Disperate, se aruncară pe fereastră amîndouă, dar căzură în foc, şi se prăjiră bine de tot, de ţipau ca două coţofene.

În viteză însă uitaseră să-i mai dea o palmă tînărului, ca de obicei, aşa că el rămase treaz şi vraja fu desfăcută.

— Tu m-ai eliberat, spuse tînărul, şi vreau să mă însor cu tine. Astfel vei rămîne pentru totdeauna alături de mine.

Şi prinţesa :

— Nu-i cu putinţă, trebuie să plec imediat. Şi încărcată de daruri şi binecuvîntări o porni din nou la drum.

Şi merse, şi merse, pînă cînd se întîlni cu o mătuşică. Ea o întrebă :

— Unde te duci, fată frumoasă ?

Şi prinţesa :

— Mă duc în căutarea prinţului îngîmfat.

— Ascultă, zise mătuşica, eu ştiu că tu ai trecut prin destule amărăciuni, şi ai înfăptuit atîtea fapte bune, de aceea vreau să te ajut. Călătoria ta a luat

sfîrșit. Prințul îngîmfat locuiește în acest palat împărătesc. Ține, aceasta este bagheta magică. Cere tot ceeace dorești și, cît ai clipi, se și împlinește.
Prințesa nu avu timp să-i mulțumească bătrînei, că ea dispăru cît ai clipi. Atunci învîrti bagheta magică și spuse :
— Poruncesc, poruncesc să apară din pămînt un palat mare ca acela împărătesc, cu același număr de ferestre, și cele două ferestre din față să fie depărtate una de alta cu cel puțin treizeci de metri, în schimb, celelalte să se apropie din ce în ce mai mult, încît ultimele două să se atingă chiar.
Așa se întîmplă. Cînd prințul îngîmfat apăru a doua zi de dimineață, văzu la fereastra din față, la o depărtare de treizeci de metri, o fată atît de frumoasă, încît ca s-o admire fu nevoit să-și scoată primul văl. Se îndrăgosti îndată de ea, și-i spuse servitorului :
— Ia două brățări, din cele mai prețioase, din casa mea de fier, și du-i-le din partea mea.
Și prințesa, fără a le onora nici măcar cu o privire, îi spuse servitorului care le-a adus :
— Pune-le ca belciuge la poarta palatului. Și-l alungă.
A doua zi de dimineață prințul îngîmfat apăru la a doua fereastră și, ca s-o admire mai bine pe prințesă, fiind și ea la a doua fereastră, își smulse al doilea văl. Apoi spuse servitorului :

— Ia din casa de fier coroana de regină și du-i-o în numele meu.
— Pune-o ca pirostrie sub ceaun, spuse prințesa servitorului și-l alungă.
În fiecare zi care trecea prințesa și prințul îngîmfat apăreau la ferestrele mereu mai apropiate, și principele își lua mereu alt văl de pe figură și poruncea servitorului să-i ducă alt dar fetei, pe care ea îl respingea dispreţuitoare.
Pînă cînd în a paisprezecea zi, se treziră față în față la cele două ferestre care se atingeau.
Începură să vorbească, și cum prințul își scoase și al patrusprezecelea văl, la cuvintele lui pline de dragoste, prințesa, văzînd că era într-adevăr un tînăr foarte chipeș la înfățișare, nu știu să spună nu, primind și cele două brățări, și coroana de regină și toate celelalte bijuterii ale prințului.
Și se făcu nunta, cu obișnuitul fast împărătesc și cu obișnuiții invitați în număr cît mai mare.

V-a plăcut sau nu povestea,
azi la nuntă toți se-ndeasă.
E-un belșug de s-a dus vestea,
numai noi cu gura iască.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Barca fermecată, care merge pe mare și pe uscat

O DATĂ UN REGE a dat sfoară în țară :

— Cine reușește să construiască o barcă în stare să meargă pe mare și pe uscat va primi drept soție pe fiica mea.

În țara aceea era un tată care avea trei fii și nici o altă avere decît un cal, un măgar și un purcel. Fiul mai mare se apropie imediat de tatăl lui :

— Tată, spuse el, vinde calul și cu banii de pe cal cumpără-mi cele necesare pentru a construi barca, și eu îți făgăduiesc c-o voi face cum vrea regele, să meargă pe uscat și pe mare, și el îmi va da de soție pe fiica lui. Tatăl, la început, spuse nu, apoi vîndu calul, ca să-i cumpere unelte fiului. Acesta se sculă în zori și se duse în pădure să taie lemnul trebuincios pentru alcătuirea bărcii.

— Ce faci tu, fiule ? îl întrebă un unchiaș, care tocmai trecea prin partea locului.

— Fac ce cred și ce-mi place.

— Fie ca tu să găsești mîine făcut ceea ce crezi tu și ceea ce-ți place, spuse unchiașul și dispăru.

A doua zi de dimineață fiul mai mare se întoarse în pădure, acolo unde lăsase barca pe jumătate construită, dar nu mai găsi nici urmă de barcă. Barca, uneltele, lemnul : dispăruse absolut totul.

Plîngînd la disperare, se întoarse acasă și-i povesti tatălui nenorocirea care i se întîmplase. Tatăl, după ce-și vînduse calul numai ca să-i împlinească lui pofta, închipuiți-vă ce supărat a fost.

La Roma este un proverb care spune : „Nebunia-i molipsitoare !"

Așa că nu trecu nici o lună cînd fiul mijlociu se apropie de taică-su și-l imploră și-l înduioșă cu suspine, pînă cînd îl sili pe bietul om să-și vîndă și măgarul, ca să cumpere noi unelte.

Fiul mijlociu se sculă dis-de-dimineață și se duse direct în pădure ca să taie lemne pentru barcă. Iată-l apărînd pe același unchiaș, iată-l punîndu-i aceeași întrebare :

— Ce faci tu, fiule ?

Și el, nepoliticos ca și fratele său mai mare :

— Fac ce cred eu și ce-mi place.

Și unchiașul, lui :

— Fie ca tu să găsești mîine făcut ceea ce crezi tu și ceea ce-ți place.

A doua zi de dimineață, fiul mijlociu se întoarse în pădure, unde lăsase barca pe jumătate construită, dar nu mai găsi nimic acolo. Totul dispăruse ca prin farmec, și barcă, și unelte, și lemnărie.

Fiul cel mai mic, care nu era decît un băieţandru, nu lăsă să treacă mai mult de o săptămînă şi-i spuse tatălui :

— Tată, vreau să încerc şi eu. Unde s-a dus mia, ducă-se şi suta. Să vindem şi purcelul şi să cumpărăm unelte pe banii ăştia. Cine ştie dacă n-oi izbuti eu ce n-au fost în stare fraţii mei ?

Ce mai, ca să n-o lungim, vîndură şi purcelul şi la primi zori ai dimineţii, Prîslea se duse la pădure să taie lemne. Iată-l pe acelaşi unchiaş cu aceeaşi întrebare :

— Ce faci tu, fiule ?

Dar de astă dată răspunsul fu altul. Spuse băieţandrul :

— Construiesc barca fermecată care merge pe mare şi pe uscat.

— Îi răspunse unchiaşul :

— Fie ca o barcă fermecată care merge pe mare şi pe uscat, să găseşti tu gata construită mîine dimineaţă.

Într-adevăr, a doua zi de dimineaţă băiatul se întoarse în pădure şi găsi barca gata făcută. I-a fost de-ajuns să-i spună :

— Barcă, mergi pe pămînt ! Şi barca alunecă pe iarbă de parcă s-ar fi aflat pe apă. Sosind bucuros acasă şi triumfător, îşi luă rămas bun de la tatăl şi fraţii săi, ca să se ducă să-şi dobîndească premiul promis de înscrisul regelui.

Și merse, și merse, și în timp ce barca aluneca iute pe firul unui rîu, iată un uriaș care se adăpa din toată apa ce trecea dintr-un pîrîu în rîu.

— Măi să fie, dar ce însetat mai poți fi, om bun, spuse băiatul. Vrei să vii cu mine că te duc la palatul regelui ?

Și celălalt :

— Bucuros, și se sui în barcă.

Și merse, și merse, în timp ce barca trecea peste cîmpie cu ușurința unei căruțe, iată un alt uriaș, învîrtind pe foc o frigare în care stătea înfiptă o bivoliță. Fiindcă era bine friptă, o scoase din foc și din două înghițituri o dădu gata, de parcă ar fi fost o ciocîrlie.

— Măi să fie, ce poftă de mîncare mai ai, om bun, adeveri băiatul. Dacă vii cu mine te duc la palatul regelui.

Și celălalt :

— Bucuros — și se sui în barcă.

Și merse, și merse, în timp ce barca trecea peste o vale, iată un alt uriaș, sprijinit cu spatele de un munte.

— Vrei să vii cu mine, îl întrebă băiatul, că te duc la palatul regelui.

Și celălalt :

— Bucuros aș veni, dar nu mă pot mișca, căci fără sprijinul meu muntele se prăbușește.

— Lasă-l să se prăbușească, îl îndemnă băiatul. Într-adevăr, de cum se sui uriașul acela în barcă, bum, burubum ! se auzi un zgomot : muntele se prăbușise. În sfîrșit, barca cu băiatul și cei trei tovarăși ai lui ajunseră la palatul regelui.

— O, rege, spuse băiatul, v-am adus barca fermecată care merge pe mare și pe uscat. Dacă vreți, faceți o mică plimbare de probă.

După ce probă barca, regele rămase pe gînduri. Nu prea se vedea în stare să-și dea fata de nevastă unui zdrențăros oarecare ; dar un rege nu poate să-și calce cuvîntul dat.

— Ei, bine, spuse el, îți voi da pe fata mea, dar cu condiția ca tu și cei din suita ta să mîncați de la primul pînă la ultimul fel de mîncare tot ce vă voi oferi, fără a lăsa nici o fărîmă măcar.

Și băiatul :

— Pe cînd această gustare ?

— Chiar mîine, spuse regele, și dădu ordin să se pregătească o masă ca pentru o sută de persoane.

Băiatul se prezentă cu un singur tovarăș, și voi îl cunoașteți prea bine : era uriașul care devorase o bivoliță de parcă ar fi fost un sturz. Lui nu i se părea aevea să stea acum la o masă pregătită și să hăplească din mîncăruri, de parcă ar fi mîncat cartofi prăjiți subțiri ca paiul, care stîrnesc pofta de mîncare numai. Cînd să înghită și fructele, cu aerul cel mai sfios din lume, îl întrebă pe rege :

— Nu mai e nimic ?

Regele nu se dădu bătut.

— Bineînțeles că te vei căsători cu fiica mea, spuse el băiatului. Dar mai întîi, totuși, tu, împreună cu tovarășii tăi, va trebui să goliți tot vinul din pivnița mea, afară de două butoiașe cu vin de malvasia, care e vinul meu preferat.

De astă dată, băiatul se prezentă cu uriașul care bea rîuleț ca pe un păhărel de lichior, și într-adevăr, butoiaș de butoiaș, supse iute tot vinul din pivniță, nemaisalvînd nici cele două butoiașe cu vinul preferat de malvasia.

Dar regele încă nu se dădu bătut.

— Fata mea are o zestre regească, spuse el. Patul, scrinul, dulapurile, sipetele cu lenjerie, casetele de fier cu bijuterii, și atîtea altele. Găsește-mi pe cineva să le poată duce pe toate acestea dintr-un singur drum și-ți făgăduiesc mîna fiicei mele.

Băiatul îi spuse uriașului care sprijinise muntele cu spatele lui :

— Am o trebușoară pentru tine, și-l conduse la palatul regelui.

— Sînt gata, spuse uriașul și servitorii începură să-l încarce cu zestrea prințesei pe spinare. Și încarcă-l, și încarcă-l, în timp ce regele aștepta ca omul să nu mai răzbească și să se lase doborît de povară. Dar nici gînd ! Pesemne că nu-l cunoștea bine !

— Mai puneți și alte lucruri, spunea uriașul într-una, nu mă lăsați să mă obosesc cu rugăminţile.
— Nu mai avem nimic de pus, spuseră servitorii.
— Mai rămîne prințesa, observă băiatul, și-i întinse mîna ca să se cațere pe deasupra mobilelor, a lăzilor și a casetelor. Apoi îi spuse uriașului :
— Haidem ! Iute ! Și în două salturi ajunseră la barcă.
— Barca mea, zboară !
Și barca îl ascultă.
Regele, care urmărise din balconul său toată întîmplarea, începu să strige :
— Preacredincioșii mei, alergați în grabă mare, prinde-ți-i și aduceți-mi-i în lanţuri !
Barca zbura acum pe mare și pe uscat ca o pană și soldații au fost nevoiți să se dea bătuți, întorcîndu-se înapoi rușinați.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Zîna Morgana

A FOST O DATĂ un tată cam bătrîior, care avea trei fii, și mai înainte de a muri îi băgă pe toți trei slujitori la curtea regelui.

Cel mai mic se numea Pietruccio, și cum era pe cît de bun pe atît de viteaz, regele ținea atît de mult la el, că-l socotea ca pe fiul lui.

Ceilalți slujitori, printre care și frații lui Pietruccio, se simțeau roși de gelozie și începură să se gîndească în ce chip să facă să se răzbune pe Pietruccio.

— Maiestate, spuseră ei într-o bună zi regelui, Pietruccio s-a lăudat în fața noastră că-i poate fura zînei Morgana bagheta magică.

— E cu putință ? spuse regele. Și imediat îl chemă pe Pietruccio.

— Aha ? spuse, ești în stare să furi zînei Morgana bagheta magică ? Foarte bine. Este ca și cum te-ai învoi la treaba asta. Poți pleca pe dată, și dacă te întorci fără baghetă, dau ordin să ți se taie capul.

Şi merse, şi merse, Pietruccio măcina kilometrii de drum, storcînd mii şi mii de lacrimi. E o vorbă şi asta, să furi bagheta magică a zînei Morgana!

— Ce ai, de plîngi atîta? îl întrebă un bătrînel.

Cum bătrînelul avea înfăţişarea unui bunic, Pietruccio îi dezvălui ce avea pe suflet:

— Mi s-a întîmplat asta şi asta.

— Şi de-aceea eşti atît de nenorocit? se miră bătrînelul. Urmează sfatul meu. Cumpără-ţi o scîndură şi doi saci de nuci: cu scîndura treci peste şanţul cu apă care se află în faţa casei zînei, te caţări pe acoperiş şi laşi să cadă nucile pe ţigle. Restul va veni de la sine şi nu mai voi să-i spună altceva.

Pietruccio făcu întocmai cum îl sfătuise bătrînul. Cînd începură să troznească nucile pe acoperiş, iată vocea ascuţită a zînei Morgana:

— E grindină, e grindină. Ca s-o oprească pentru a nu i se distruge căsuţa, aşează astfel bagheta magică în pervaz, încît Pietruccio reuşi dintr-o singură mişcare să pună mîna pe ea şi s-o ia la goană.

— Of, bine că n-a durat mai mult! spuse zîna. S-a sfîrşit cu grindina. Dar, cînd să se ducă să-şi ia înapoi bagheta magică, n-o mai găsi, ci îl văzu pe Pietruccio cum fugea cu ea strînsă la piept.

„Mai şiret eşti ca o vulpe,
măi băiete, tu ştii multe!

Dar pe-aici de mai apari
tu pe veci ai să dispari!"

Astfel spuse zîna și Pietruccio îi răspunse și el în rimă :

„M-oi întoarce, să știi bine,
și te-oi face de rușine.
În curînd voi fi la tine,
vei rămîne de rușine!"

Căci Pietruccio știa el bine că neplăcerile lui aveau să se țină lanț, și prin uneltirile slujitorilor, regele avea să-i ceară să fure mereu altceva și mereu mai greu, de la zîna Morgana.

Într-adevăr, de-astă dată era vorba de bufnița vorbitoare, și Pietruccio, plîngînd acum printre lacrimi și sughițuri, își luă picioarele la spinare.

— Ce ai, de plîngi așa ? îl întrebă același bătrînel.

Și Pietruccio :

— De astă dată este vorba de bufnița vorbitoare și se porni pe un plîns, de parcă ar fi fost cu neputință să creadă în înfăptuirea poruncii primite.

Și bătrînelul :

— Nici-o teamă. Cumpără un cornet frumos cu bomboane și fă așa și așa.

Pietruccio sosi acasă la zînă, se strecură pe fereastră și se ascunse în spatele unui dulap. Cînd zîna se duse să facă nani, Pietruccio ieși din ascunzătoarea lui,

căută vreascul gros pe care stătea bufnița vorbitoare, și momind-o cu o bomboană, încă o bomboană, și încă alta, reuși s-o ia de-acolo fără ca bufnița să poată scoate nici un strigăt, fiindcă ciocul îi era plin de bomboane.

După ce trecu șanțul, Pietruccio, în loc să continuie să-i umple ciocul cu bomboane, se gîndi că era mai bine s-o ia la goană ca iepurașul și fugea de rupea pămîntul, dar bufnița apucă totuși să se facă auzită. Zîna Morgana apăru la fereastră, dar era prea tîrziu. Singura sa consolare a fost de a-l amenința pe Pietruccio :

„Mai șiret ești ca o vulpe,
măi băiete, tu știi multe !
Dar pe-aici de mai apari,
tu pe veci ai să dispari !

Și Pietruccio, ca răspuns, între un salt și altul :

„M-oi întoarce, să știi bine,
și te-oi face de rușine.
În curînd voi fi la tine,
vei rămîne de rușine !“

După bagheta magică și bufnița vorbitoare, prin uneltirea slujitorilor invidioși ai regelui, Pietruccio fu trimis să fure zînei Morgana cuvertura cu clopoței. Și merse, și merse, de-astă dată plîngînd ca un viteluș de lapte.

— Ce-ai, de plîngi ?
Era același bătrînel bun la inimă, și Pietruccio îi spuse tot ce-l apăsa pe suflet, pentru a treia oară.
— Este atît de simplu, spuse bătrînelul. Cumpără un pachet de vată și fă așa și așa.
De astă-dată Pietruccio se furișă sub patul zînei. Cînd o auzi sforăind, alungi o mînă și, rînd pe rînd, începu să astupe toți clopoțeii. La urmă trase cu grijă cuvertura și zbură ca vîntul.
Pe neașteptate, zîna strănută și se trezi.
„Ce frig s-a făcut", spuse ea, și-și dădu seama că-i dispăruse cuvertura. Alergă la fereastră tocmai cînd Pietruccio sălta ca un greieraș dincolo de șanț.

„Mai șiret ești ca o vulpe,
măi băiete, tu știi multe !
Dar pe aici de mai apari,
tu pe veci ai să dispari !"

Și Pietruccio, cu replica :

„M-oi întoarce, să știi bine,
și te-oi face de rușine.
În curînd voi fi la tine,
vei rămîne de rușine !

Într-adevăr, nici nu trecu o lună, și iată-l pe Pietruccio în drum spre casa zînei Morgana, pentru a răpi de astă-dată, ghiciți pe cine ? pe zînă în persoană. Și tînguirile lui înduioșau pînă și pietrele.

— Ce mai e de astă-dată ? întrebă același bătrînel de totdeauna.

— De astă-dată e și mai greu.

Și bătrînelul :

— Să auzim. Și apoi : Este foarte simplu. Tu să faci așa și așa, și să nu-ți fie teamă.

Pietruccio se îmbrăcă atunci ca un tîmplar, luă cu el o ladă cu închizătoarea stricată, și se duse apoi să dea tîrcoale prin fața casei zînei Morgana, strigînd cît îl ținea gura :

— Lăzi de vînzare, lăzi ! Cine vrea ?

Zîna, căreia îi trecu prin minte să-l închidă pe Pietruccio într-o ladă cu prima ocazie cînd va mai da pe acolo, îl chemă pe tîmplar și cumpără lada. Dîndu-și seama că închizătoarea era stricată, îl rugă s-o repare, și apoi vru să știe dacă în ladă putea într-adevăr să încapă o persoană.

— E tocmai bună, îi spuse Pietruccio.

Întră în ea, spuse zîna — așa îmi dau seama dacă se poate. Și Pietruccio :

— Intră dumneata, astfel voi vedea dacă merge și închizătoarea. Zîna, care nu bănuia nimic, intră în ladă și se convinse că încăpea perfect, chiar și cu capacul încuiat cu cheia. Atunci Pietruccio, nespus de fericit, luă lada cu zîna Morgana cu tot, și se întoarse la palat.

Regele rămase ca o stană de piatră, o chemă pe fiica lui și zise :

— Fata mea, ți-am găsit soțul demn de tine.

Și astfel ceilalți servitori invidioși, printre care și frații lui Pietruccio, rămaseră de rușine și Pietruccio se însură cu fata regelui.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Betta

A FOST O DATĂ o femeie care se îndeletnicea cu croitoria, avînd ca ajutor o fată, pe nume Betta, adică numele de alintare de la Elisabetta. Această croitoreasă avea o terasă plină de vase cu flori și Betta era obligată să le ude în fiecare seară.

Într-o seară, în timp ce stropea rozmarinul, fiul regelui, care locuia în palatul din față, apare la fereastră și-i spune glumind :

— Betta, cîte frunze are rozmarinul tău ?

Și Betta îi răspunde :

— Tu, care le știi pe toate, spune-mi cîți pești sînt în mare și cîte stele pe cer ?

Fiul regelui nu știu ce să-i răspundă. Rușinat și umilit se duse în camera lui și-și chemă preceptorul.

Preceptorul îi spuse :

— Alteță, trebuie să vă răzbunați. Mîine dimineață, deghizați-vă în pescar. Cînd veți trece pe sub ferestrele Bettei, și ea vă va chema ca să cumpere pește... și restul îi șopti la ureche.

A doua zi de dimineață, fiul regelui se îmbrăcă cu o pereche de pantaloni ridicați deasupra gleznei,

pescărești, și o cămașă cam zdrențuită, își puse ochelarii de soare și-și lipi o pereche de mustăți, o porni și începu să strige :

— Sardele, sardele proaspete ! Cine vrea sardele ?

Betta coboară scările și-l cheamă pe pescar :

— Cu cît vindeți kilogramul ?

Și fiul regelui :

— Nimic. Ți le las în dar, dacă tu-mi dai un sărut.

Betta, încîntată să scape cu atît de puțin, și văzînd că pescarul este un tînăr foarte chipeș, îl sărută. Și el, fără să-i lase o sardea măcar, își ia picioarele la spinare și pe aici ți-e drumul.

Închipuiți-vă furia Bettei ! Seara, cînd se pregătea să ude rozmarinul, iată-l pe fiul regelui apărînd la fereastră și spunîndu-i :

„Azi dimineață m-ai sărutat,
dar pește proaspăt n-ai mîncat !"

Betta se face roșie ca gogoșarul.

— Aha, spune ea, tu erai pungașul de pescar ? Lasă că ți-arăt eu !

A doua zi de dimineață, împrumută de la croitoreasă o punguță de mătase bătută în perle, se îmbracă în haine de vînzătoare ambulantă, se suie pe un măgăruș răpciugos și trece pe sub ferestrele palatului regal.

— Punguță frumoasă ! Cine vrea să cumpere punguța scumpă și frumoasă ?

Apare fiul regelui, o cheamă și o roagă să aștepte la poarta cea mare a palatului.
— Cît costă punguța ta ?
— Costă mult, spuse Betta, prefăcîndu-și glasul. E toată bătută în perle ; dar sînt dispusă să ți-o dau pe puțin.
— Ce trebuie să fac ?
— Să săruți botul măgărușului meu.
Și fiul regelui :
— Bucuros.
Și sărută botul măgărușului răpciugos...
Atunci, Betta dă o biciușcă și o pornește în cel mai cumplit galop, lăsîndu-l pe tînăr cu gura căscată.
Seara, în timp ce stropea rozmarinul, iată-l și pe fiul regelui cu același refren :

„Ieri dimineață m-ai sărutat,
dar peste proaspăt n-ai gustat !"

Și Betta, ca răspuns :

„Măgar rîios ai sărutat,
dar punguța nu ți-am dat !"

Atunci fiul regelui, scrîșnind din dinți de mînie, își spune în sinea lui : „Ți-arăt eu ție" !
Îl chemă pe preceptorul său.
— Mîine dimineață, cînd Betta se duce în pivniță să scoată vin, știi ce facem ? Și-i spune ce și cum va fi.

Cînd Betta coboară cu cana, vede apărîndu-i în față doi strigoi : unul în glugă albă, celălalt în glugă neagră, încît se înspăimîntă de nu mai era în stare să facă nici un pas măcar. Cele două fantome se apropiară de ea ; mai întîi o luă în brațe fantoma neagră, apoi fantoma albă, apoi din nou fantoma neagră, pînă cînd Betta începu să țipe.

„Ajutor, ajutor, simt că leșin !
B-ai alb, ba-i negru, vai ce chin !"

Croitoreasa, la toate țipetele acelea, coborî în pivniță, dar cele două fantome o și luaseră la goană ; cînd Betta își recăpătă răsuflarea, ca să-i poată povesti toată întîmplarea aceea grozavă, croitoreasa începu să rîdă spunîndu-i că fusese doar un vis și că în pivniță nu puteau fi fantome, nici albe și nici negre.
Seara, Betta începu să ude ghivecele sale cu flori și iată-l pe fiul regelui care-i șoptește :

„Ajutor, ajutor, simt că leșin !
Ba-i alb, ba-i negru, vai ce chin !"

Și Betta, în sinea ei : „Aha, tu erai una din fantomele acelea ? Acum, las' că știu eu ce-am de făcut !"
În miezul nopții se travesti în Moarte, se sui pe acoperiș, și începu să arunce cu pietricele în ferestrele palatului regal. Fiul regelui se trezi, apăru la fe-

reastră, văzu Moartea și-l cuprinse o spaimă de începu să țipe cît îl ținea gura :

„Moarte scumpă și drăguță,
mergi la mama, că-i băbuță !

A doua seară, Betta, de partea asta, stropind rozmarinul, și fiul regelui de partea cealaltă, apărînd la fereastra palatului, începe același refren.
El :

„Ajutor, ajutor, simt că leșin !
Ba-i alb, ba-i negru, vai ce chin !"

Ea :

„Moarte scumpă și drăguță,
mergi la mama, că-i băbuță !"

Fiul regelui, la răspunsul acela, rămase ca sloiul de gheață. Apoi începu să se gîndească : „Cu fata asta nu-i nimic de făcut. Eu îi trîntesc o păcăleală, ea îmi trîntește alta și mai tare." Trase un oftat adînc și continuă : „Cu atît mai mult, cu cît începe să-mi fie dragă. Nu numai că e șireată, dar mai e și frumoasă, două daruri minunate pentru o soție. Am să mă însor cu ea !"
Și așa făcu, cu permisiunea regelui și a reginei, și nu i-a fost de loc rău.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Frumoasa cu steaua de aur

DIN VECHI STRĂBUNI se povestește că un tată și o mamă aveau un fiu frumos ca o cadră și falnic ca un steag. Părinții îl iubeau tare mult, ca pe lumina ochilor lor, de aceea le era frică să-l lase să se joace pe afară, temîndu-se ca nu cumva să-l fure vreun vrăjitor. Cînd lumea îl vedea pe feciorul acela atît de frumos, spunea : „Ce falnic mai e ! S-ar potrivi de minune cu Frumoasa cu steaua de aur.“ Tînărul auzea vorbele acelea, dar nu înțelegea sensul lor. Dar tot gîndindu-se într-una, pînă la urmă pricepu că Frumoasa cu steaua de aur era, pesemne, o tînără copilă, foarte frumoasă, motiv pentru care merita să se ducă s-o caute. Într-o zi cînd împlinise douăzeci de ani, își spuse în sinea lui : „Acum a sosit timpul să mă duc s-o caut pe Frumoasa cu steaua de aur. Acum cunosc atîtea lucruri și sînt în măsură să birui toate farmecele.“

— Fiule, îi spuseră părinții cînd el le împărtăși ferma lui hotărîre, cum de te poți gîndi s-o dorești tocmai pe Frumoasa cu steaua de aur ? Tu nu știi că pentru

a o avea, trebuie să sfarîmi cea mai puternică vrajă din omenire ? Și cum ai să-l învingi pe zmeul care o păzește ? Și pe zmeoaica cea bătrînă ? Și pe șarpele cu cele șapte limbi veninoase ? Ah ! Fiule ! Trebuie să ne lipsim de tine ? Nu știi că atîția fii de regi și de împărați au pornit-o în căutarea Frumoasei și nici că s-au mai întors ?

Tînărul a fost de neînduplecat. Se hotărîse să plece și nici nu voia să audă nici un fel de sfat.

— Ori îmi pierd viața, ori mă întorc aici cu Frumoasa, spuse el.

Și ce făcu ? Își alese un cal frumos, o spadă și o porni la drum, în căutarea Frumoasei cu steaua de aur.

Și tot mergînd și mergînd, măcinase sute și sute de kilometri și nimeni nu știa să-i spună unde se află și unde trăiește Frumoasa cu steaua de aur și ceea ce trebuia să facă pentru a o găsi. Într-o seară se lăsă întuneric, tocmai cînd avea de trecut printr-o pădure. Căută să se adăpostească pentru noaptea aceea sub un copac, dar nu reușea să-l fure somnul, căci se gîndea fără preget numai la Frumoasa cu steaua de aur.

Se poate să fi fost miezul nopții cînd i se păru că se apropie de el o muzică. O muzică atît de încîntătoare, de părea că-l farmecă cu totul. Dar privi peste tot în jurul lui și nu văzu decît întuneric. După cîtva

timp, totuși, apăru brusc o licărire și într-o clipită se răspîndi o lumină care-l învălui tot.

În primul moment tînărul se simți orbit de atîta lumină ; apoi, privind ceva mai bine, își dădu seama că lumina aceea o răspîndeau șapte zîne, una mai frumoasă decît alta, toate învești mîntate în alb. Și mai văzu că zînele făceau o horă în jurul lui și că le privea împietrit, fără a putea face o mișcare, fără a putea spune un cuvînt.

— Tu, Giuseppe, spuse la un moment dat o zînă, care era fără doar și poate regina lor, ce faci tu singur aici în miezul nopții ?

— Am plecat în căutarea Frumoasei cu steaua de aur, răspunse, și mă aflu aici pentru că m-am rătăcit.

— O, fiule, ce mai vrei tu să faci oare ? Au fost atîția alți tineri și mai voinici decît tine, care au încercat și n-au reușit ! Tu nu-i cunoști trufia Frumoasei cu steaua de aur ? Și nu cunoști nici primejdiile ce te-așteaptă, de vrei s-o cauți ?

Dar Giuseppe, dîrz în hotărîrea lui, nu se lăsă biruit de teama ce voiau să i-o insufle cuvintele acelea. Dimpotrivă, cu un glas hotărît, el spuse :

— O sută au mai încercat înaintea mea ? Nu face nimic, asta înseamnă că eu voi fi al o sutălea și unul. Eu trebuie să încerc ! Ori izbutesc, ori acolo îmi rămîn oasele !

Nici nu rostise bine cuvintele acestea, cînd una din zîne începu să danseze și să-i spună :

— Ascultă, eu sînt încîntată să te duci în căutarea Frumoasei cu steaua de aur și, dacă vei reuși să o găsești, ea va fi pentru tine soția ideală. Dar tu ești sărac, și ea e bogată. Tu ești bun, și ea e trufașă. Tu te duci fără arme, și în jurul ei stau zmei și șerpi s-o păzească. Împlinirea dorinței tale este desigur grea, dar eu vreau să te ajut. Iată o nucă : îți va folosi.

Atunci și celelalte zîne începură să danseze în cerc, și-i spuseră :

— Și noi vrem să te ajutăm. Ține... ține... și fiecare îi dădu cîte o nucă.

Apoi dispărură în văzduh și din nou totul se cufundă în beznă, ca la început.

Rămas singur sub copac, Giuseppe nu mai știa dacă fusese aevea ce văzuse sau doar în vis. Dar nu mai reuși să doarmă, și atunci se hotărî s-o pornească din nou la drum. Și merse, și merse, pînă ce văzu în depărtare un mic punct luminos. „Iată încotro trebuie să-mi îndrept pașii, pentru a găsi calea cea adevărată spre ea," se gîndi el. Dar pe măsură ce se apropia de licărirea aceea plăpîndă, lumina ei se mărea, pînă ce se transformă într-un foc imens. De cum se pomeni lîngă el, observă că deasupra unui jăratec mare stătea o căldare uriașă, în care fierbea

ceva ; iar un bătrîn cu barba lungă pînă în pămînt mesteca într-una în ea, cu un linguroi lung.

— O, unchiașule bun, îl întrebă el, ce faci ?

Și bătrînul :

— De trei mii de ani sînt condamnat la această muncă fără de sfîrșit.

— Of, biet unchiaș !... Și de ce te-au pedepsit atît de crunt ?

— Fiule, vina stă în răutățile oamenilor. Această căldare uriașă mai întîi era plină numai cu virtuți, acum aceste minuni ale firii omenești au ajuns la fund și numai relele stau la suprafață. Și eu, ca să fac să mai licărească cîte o virtute la suprafață, tot amestec, în speranța ca măcar din cînd în cînd să iasă la vedere una singură măcar.

— Of, spuse Giuseppe, ce lucru curios ! Îmi îngădui să-ți dau și eu o mînă de ajutor ?

Și luînd în mînă linguroiul acela lung începu și el să amestece răutățile în căldarea aceea uriașă, în speranța de a le da la fund.

— Cît ești de bun ! îi spuse bătrînelul.

Și se uită la tînăr în timp ce el se mai odihnea după truda aceea nemăsurată. Trecură cîteva zile și Giuseppe îl chemă pe bătrîn și-i spuse :

— A sosit momentul ca eu să plec. Mă duc, fiindcă trebuie s-o caut pe Frumoasa cu steaua de aur.

Bătrînul îl îmbrățișă și-i spuse :

— Fiule, tu mergi să întîmpini o grea încercare, și eu vreau să te ajut, ca o răsplată a faptului că mi-ai înleznit o mică odihnă. Iată un fir din barba mea. Îți va fi de folos...

Giuseppe își luă din nou calul și spada și o porni din nou la drum. Și a mers, și a tot mers pînă ce a ieșit din pădure și în fața lui Giuseppe s-au arătat șapte rîuri. Se gîndi să treacă peste ele călare și calul începu a înota ca să-l ducă pe malul celălalt. Dar înotă ce înotă și lui Giuseppe i se păru că erau mereu în același punct.

„Of! vai mie, cum voi mai ieși din apele astea?" Din fericire, își aminti de nucile primite în dar de la zîne. Luă una, o strivi, și într-o clipă calul îl și duse la malul celălalt. Și-și continuă drumul. Și merse, și iar merse, cînd iată că-i apărură în față șapte munți. Nespus de înalți, încît nu puteai trece peste ei. Mai sparse încă o nucă și calul îl trecu munții în zbor. Dar iată alte șapte păduri, dese, cu tufișuri și mărăcinișuri, cu buturugi și hîrtoape. Și asta nu e nimic pe lîngă întunericul din păduri, atît de des de-l puteai tăia cu cuțitul. Lupii se repeziră asupra calului și Giuseppe, în ciuda sforțărilor lui, cu greu reușea să se ferească. Văzînd că singur nu putea răzbate, mai strivi o altă nucă și, într-o străfulgerare, cal și călăreț se treziră dincolo de cele șapte păduri.

Era o pajiște nesfîrșită, numai cu trandafiri și tot felul de alte flori. Și acolo, printre florile acelea, locuia și Frumoasa cu steaua de aur. Tot mergînd așa, Giuseppe văzu pe jos oase de oameni și cai morți. Spade, șei și pietre pătate de sînge. Bietul de el își simțea bătăile inimii pînă în gît de atîta spaimă. Nu știa cum să-și mai facă curaj; alerga, fără să mai țină seamă pe unde pășea, fie chiar și peste oasele acelea ale morților. Nu privea decît înainte, acolo unde se înălța palatul în care trăia Frumoasa cu steaua de aur. Și fugea, fugea, cînd iată un zmeu năpustit asupra lui că-i strigă:

— Hei, trădătorule, ce vînt te-a adus pînă aici?

Și spunîndu-i acestea îi dădu cu o măciucă în cap. Văzîndu-l apoi leșinat la pămînt, încîntat de isprava lui, își frecă mîinile și spuse:

— De mult n-am mai mîncat carne de om, acum știu că am să mă ospătez bine!

Dar Giuseppe își veni iute în fire și scoase spada. Lovi cu atîta sete, că reuși să-i taie capul zmeului. Dar mai înainte de a muri, zmeul îi strigă:

— Sînt zmeu și vreau să devin un crocodil.

Și iute se prefăcu în crocodil cu gura mare deschisă, gata să-l devoreze pe Giuseppe. Dar o nouă nucă spartă de Giuseppe transformă iute crocodilul în om, căruia Giuseppe dintr-o tăietură de spadă îi zbură capul, pe care i-l puse apoi în desaga sa.

Încîntat de asemenea victorie obținută asupra zmeului, se îndreptă cu pași ceva mai siguri spre palatul Frumoasei cu steaua de aur. Ea stătea la fereastră. Vai, ce frumusețe ! Nicicînd nu mai văzuse o femeie mai frumoasă ! În frunte îi strălucea o stea. Giuseppe se îndrăgosti, de cum o întîlni, iar Frumoasa, văzîndu-l atît de tînăr și de viteaz, gîndindu-se că el era primul care dovedise curajul de a ajunge pînă acolo, îl invită să poftească în palat.

De cum intră Giuseppe, iat-o sosind și pe zmeoaica cea bătrînă.

— Vai ! spuse Frumoasa, vine zmeoaica cea bătrînă ! Ascunde-te în odăița asta...

— Hm ! ce miros de carne de om, spuse zmeoaica, intrînd acolo.

— Ce tot spui dumneatale ? Cine poate ajunge pînă aici ?

Zmeoaica cea bătrînă întări :

— Simt miros. Simt miros...

Și se îndreptă în spre odăiță. Giuseppe, care auzise toată discuția, nu se lăsă luat pe neașteptate. Cu spada scoasă din teacă, se avîntă împotriva zmeoaicei lovind-o de moarte. La vederea morții care se apropia, ea țipă din răsputeri :

— Zmeoaică sînt, și tigroaică vreau să mă fac !

Și se prefăcu într-o tigroaică atît de feroce, de l-ar fi devorat pe Giuseppe dintr-o singură înghițitură,

dacă n-ar fi avut cu el nucile dăruite de zîne. Strivi altă nucă și tigroaica se transformă într-o vrăjitoare bătrînă, căreia Giuseppe îi tăie ușor capul pe care i-l puse în desagă, după cum făcuse și cu capul zmeului.

— Acum, după ce l-ai ucis pe zmeu și pe mama lui, zmeoaica, eu pot veni cu tine, spuse Frumoasa cu *steaua de aur, dar mai întîi trebuie să distrugem* puterea ultimului farmec. Ia aceste capete și vino imediat cu mine. Dacă nu-l vom face să dispară pe șarpele cu șapte limbi înveninate, vom avea multe necazuri.

Îl luă de mînă și-l conduse într-una din pivnițele palatului, unde era o fîntînă. Frumoasa cu steaua de aur îl legă pe Giuseppe cu o sfoară și îi dădu un felinar, ca să facă lumină în fundul puțului. Apoi, mai înainte de a-l coborî, îi spuse :

— Vei da de o cameră plină de fum, unde miroase a sulf. Într-un colț al ei este o scobitură în zid, de unde iese fumul și mirosul acela urît. Aruncă acolo, mai întîi capul zmeului și apoi pe cel al zmeoaicei bătrîne și îndată vor dispare și fum și miros. Apoi cobori în fîntînă, unde vei întîlni un șarpe. Restul e încredințat virtuților tale.

Giuseppe coborî în fîntîna pe care i-o descrisese Frumoasa cu steaua de aur și făcu ceea ce urma să fie făcut. Dar odată dispărut fumul, tot nu reușea să vadă nimic. Sparse atunci o altă nucă și imediat îi

apăru șarpele în față, făcîndu-i cele mai cordiale primiri.

— Vino încoace, fiule, îi spuse, eu țin cheile inimii Frumoasei cu steaua de aur. Vino încoace, vino! Și spunîndu-i acestea, îi ieșeau cele șapte limbi care păreau șapte spade de foc.

— Ah, trădător infam, strigă Giuseppe, cînd își dădu seama că șarpele vroia să-l prindă cu cele șapte limbi, tu mă chemi fiul tău și în același timp îmi pregătești moartea! Ai grijă de tine.

Și scoțînd spada din teacă, începu să lovească în șarpe. Dar loviturile lui păreau date ca în stîncă. Văzînd aceasta, Giuseppe strivi ultima nucă din cele dăruite de zîne și șarpele rămase paralizat pe loc. Atunci Giuseppe îi tăie cele șapte limbi.

După ce-l ucise și pe șarpe, luă calea întoarsă și plin de fericire, îi spuse Frumoasei cu steaua de aur:

— Acum putem să plecăm, șarpele e mort și eu am cheile inimii tale.

Dar Frumoasa, ca răspuns, îi întoarse spatele. Bietul Giuseppe rămase uluit.

— Dar cum, după toate primejdiile prin care am trecut, acum îmi întorci spatele? Nu-ți pasă chiar de loc că mi-am închinat viața ție și te-am scăpat de vraja sub care te aflai?

Frumoasa nu voia să audă de toate spusele lui. Atunci Giuseppe își aminti de firul de păr dăruit de bătrîn, îl scoase din buzunar și-l aruncă în spre Frumoasa cu

steaua de aur. Apoi îi întoarse spatele, prefăcîndu-se că pleacă. Și iată minunea! Frumoasa cu steaua de aur alergă după el și-i ceru iertare.

Giuseppe, în sfîrșit, fericit, adună toate bogățiile din palat, cucerite de el cu atîta curaj, și împreună cu Frumoasa cu steaua de aur se întoarse în țara lui, unde trăi fericit și mulțumit cu soția lui și cei doisprezece fii ai lor.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Cola-peşte

DIN VECHI STRĂBUNI se povesteşte că la Messina trăia, cu atîţia şi atîţia ani în urmă, o mamă care avea un fiu. Acest fiu se numea Cola şi mai toată vremea stătea în mare şi înota. Totuşi mama, care dorea să-l aibă totdeauna în preajma ei, nu era fericită de această dragoste a fiului ei pentru mare şi adeseori îl dojenea sau chiar îl ameninţa. Dar totul era vreme pierdută. Într-o zi, nemaiputînd de supărare, îi strigă :

— Peşte să te faci.

Şi aşa se întîmplă. Cola se prefăcu pe jumătate în peşte şi jumătate rămase om. Nu i-a mai fost cu putinţă să apară pe uscat ca să se întoarcă la mama lui. Şi mama se prăpădi de durere, ne mai putînd avea alături de ea pe fiul ei iubit.

Dar cînd Cola se prefăcu jumătate în peşte şi jumătate rămase om, acest lucru nu-l împiedică să nu se mai facă văzut de către cei din Messina şi să vorbească cu ei. Oamenilor din oraşul lui, dimpotrivă,

le povestea tot felul de lucruri minunate pe care le vedea el în apele mării.

— Marea, le povestea el, este un oraș imens în care se petrec, nici mai mult, nici mai puțin, decît aceleași fapte care se petrec pe pămînt, printre oameni. Ascultați ceea ce am văzut odată pe fundul mării : Într-o zi, pe cînd înotam în apele adînci, am văzut mulți pești unul lîngă altul, ca la sfat. M-am apropiat de ei și am descoperit că se adunaseră acolo pentru a judeca niște sardele învinuite de a fi ucis un ton. Apărătorul sardelelor se străduia a-i face să înțeleagă pe ceilalți pești că procesul acela nu era drept și nu trebuia deci făcut. Nu era cu putință, spunea el, ca o mînă de sardele să fi putut devora atîta grămadă de ton. Dar ceilalți pești și peștele apărător al tonilor nici nu voiau să audă de înțelepciune, ci învinuiau sardelele de a fi ucis și mîncat tonul nu numai într-o singură zi, ci în mai multe zile. Avocații nu reușeau să se pună de loc de acord și judecata continua. În cele din urmă, totuși, judecătorii fură pentru iertarea sardelelor, dar cu condiția ca ele, în viitor, să nu se mai hrănească cu ceea ce le oferea marea. O nenorocire, desigur, căci sardelele nefiind condamnate la moarte au fost totuși condamnate să moară de foame.

Această poveste Cola-Pește le-a făcut-o cunoscută prietenilor săi, care rămaseră foarte mirați. Și uimiți rămîneau ori de cîte ori Cola le povestea cîte ceva

din viața peștilor. Obișnuit, așadar, să trăiască, sub apele mării, el cunoștea acum minunățiile și tainele apelor. Și știa că în adîncul lor sînt grădini de corali, bancuri de pietre prețioase, imense bogății de toate felurile. Nu-i rămînea necunoscut nici cel mai secret locșor al districtului Messina.

Faima lui Cola, pentru toate aceste minunății povestite, creștea din ce în ce mai mult, pînă cînd Frederic al II-lea, împăratul din vremea aceea din Sicilia, ținu să-l cunoască. Și cum Cola nu reușea să iasă din apele mării și să se ducă la rege, la Palermo, a venit Frederic al II-lea la Messina, să-l întîlnească pe omul acela extraordinar, care era pe jumătate pește. Se îndreptă împreună cu suita sa de cavaleri și doamne de onoare spre plajă, ca să stea de vorbă cu el, să-i cunoască felul de viață, minunățiile și tainele mării.

Frederic și Cola stătură mult de vorbă. Cola îi povesti tot ceea ce știa el despre mare, despre fundul mării, despre locuitorii ei ; și împăratul îi punea mereu noi întrebări. Totuși, deși răspunsurile lui Cola erau mereu precise și numeroase, împăratul avea bănuiala că acest Cola ar inventa toate poveștile. De aceea el hotărî să-l pună la încercare. Și, într-adevăr, își scoase spada de la șold și o aruncă în mare. Cola, svelt, coborî în fundul mării și i-o aduse. Nemulțumit, împăratul aruncă în mare coroana. Și

Cola se cufundă încă o dată în apele adînci şi-i aduse coroana.

Împăratul, totuşi, nu era mulţumit. De aceea îi spuse lui Cola :

— Ascultă, Cola, acum eu voi arunca acest inel în mare ; dacă tu îl poţi lua, îţi dau pe fiica mea de soţie.

— Maiestate, îi răspunse Cola-Peşte, nu-i cu putinţă să mai iei un inel căzut în mare. Nici nu-i posibil ca eu să iau pe fiica voastră de soţie.

— Pentru tine totul este cu putinţă, îi răspunse regele.

Dacă Maiestatea Voastră doreşte, spuse Cola, aşa va fi. Totuşi, îmi spune mie inima că nu mă voi mai întoarce la suprafaţă. Daţi-mi doi pumni de linte. Dacă eu mă întorc, vă voi aduce înapoi inelul, iar dacă nu, vor apare deasupra apei boabele de linte, semn că am murit.

Şi aşteaptă, şi aşteaptă ; după multă vreme se văzură plutind deasupra apei boabele de linte. Era semn că bietul Cola, omul-peşte, era mort. Dar Cola nu muri şi nici nu se căsători cu fiica împăratului, ci descoperi în fundul mării o altă soţie, o sirenă, alături de care şi azi trăieşte mulţumit şi fericit.

În româneşte de GEORGE LĂZĂRESCU

Păţaniile lui Giufà

DIN TIMPURI VECHI, îndepărtate, se spune c-a fost odată ca niciodată o mamă care avea un fiu, cu numele de Giufà. Mama lui era cam săracă şi Giufà era fără minte, leneş dar viclean. Într-o zi, cînd maică-sa scotocise într-o ladă veche şi dăduse peste o bucată de pînză, îi spuse lui Giufà :

— Ia pînza asta şi caută s-o vinzi unor oameni dintr-un sat mai îndepărtat. Vezi însă să fie nişte oameni care vorbesc puţin.

După ce sosi într-un sat mai îndepărtat, Giufà începu să strige :

— Cine vrea pînză ! Cine vrea pînză !

Cumetrele îl chemară să vadă pînza şi în timp ce-o tot învîrteau pe o parte şi pe alta, găseau mii de lucruri de spus. Unii o găseau prea grea, alţii prea subţire, alţii că era prost ţinută, sau că era prea scumpă. Giufà care se gîndea la vorbele mamei lui „Vinde pînza unor oameni care vorbesc puţin", auzindu-le

că pălăvrăgeau atîta cumetrele acelea, le zmulse pînza din mînă și plecă în căutarea altor cumpărători. Și mergi, și tot mergi, pînă cînd intră într-o curte unde se afla o statuie de ghips. Giufă se adresă de parcă ar fi fost o persoană vie :

— Doriți să cumpărați pînza asta ?

Și bineînțeles că statuia rămase mută.

— Aha, dumneata nu vorbești ? spuse Giufă. Atunci dumitale pot să-ți vînd pînza.

Și-și lăsă pînza lîngă statuie. Și văzînd că ea nu se mișca, continuă :

— Mîine voi veni să-mi iau banii.

Și plecă înapoi. Ajuns acasă, maică-sa îl întrebă ce făcuse cu pînza.

— I-am vîndut-o unei doamne frumoase, care după cum mi-ai spus dumneata, nu vorbea.

— Și banii ?

— Și banii mi-i va da mîine.

A doua zi, Giufă se întoarse la statuie care era bineînțeles, în același loc. Dar pînza nicăieri. Pînza dispăruse. Giufă, gîndindu-se că statuia își dusese pînza acasă, începu să spună :

— Dumneata să-mi dai banii ! Și statuia firește că rămînea mută.

— Vreau banii mei ! repeta în schimb Giufă, strigînd din ce în ce mai tare.

Dar statuia continua să tacă. În cele din urmă, Giufà pierzîndu-și răbdarea, începu să strige :

— Nu vrei să-mi dai banii ? Ți-arăt eu dumitale atunci cine sînt eu !

Și, luînd o lopată uitată în curte de un țăran, începu să lovească orbește biata statuie, încît nici nu mai e nevoie să spun, o făcu în mii de bucățele.

Dar, c-o fi, c-o păți, cînd capul și brațele statuii căzură pe jos frînte, o lovitură de lopată izbi statuia chiar în burtă. Din ghipsul spart apăru deodată o ulcică plină cu monete de aur. Iute Giufà le luă, le puse în buzunar și se întoarse acasă.

— Iată banii ! îi spuse maică-si. Nu voia să mi-i dea, dar am omorît-o cu o lopată și mi-am luat banii care mi se cuveneau.

Auzind vorbele lui, mama lui Giufà, știind din experiență că în spatele lor trebuia să se ascundă cine știe ce prostie, îi spuse :

— Acum fii tu mut ca să ne putem bucura în bună pace de acești bani.

* * *

Mai trecură cîteva zile.

Într-o dimineață, în timp ce mama lui era plecată, Giufà se duse la cîmp să culeagă mălură. Se întoarse în sat noaptea, tîrziu. În timp ce mergea, pe cer apăruse luna ; dar cum cerul era foarte înnorat, luna

acum se vedea, acum nu se mai vedea. Cînd apărea, Giufă spunea : „Apare, apare" ; și cînd se ascundea : „Se lasă, se lasă". Și nu obosea de loc spunînd : „Apare, apare ; se lasă, se lasă".

Dar, ca să vezi întîmplare, pe drum, ascunși în spatele unui zid, doi hoți despicau și jupuiau un vițel pe care-l furaseră. Cînd auziră cuvintele : „Apare, apare ; se lasă, se lasă" crezură că cineva voia să-i anunțe că se apropiau jandarmii ; și atunci, îngroziți, o luară la goană și lăsară vițelul frumos jupuit pe jos. Giufă, auzind zgomotul pașilor lor, se uită după zid și văzu bunătate de vițel în voia primului venit. Sări zidul, luă cuțitul și începu să taie din carne. Și tăie cît să umple un sac și să umble încovoiat sub greutatea lui.

Ajuns acasă :

— Mamă, deschide ! strigă el.

— De ce te-ai întors acasă atît de tîrziu ?

Și Giufă :

— Am venit noaptea, pentru că ți-am adus carne. Mîine mă duc s-o vînd, fiindcă am nevoie de bani.

Și maică-sa :

— Ei, bine. Mîine te vei duce la oraș și vei vinde carnea.

A doua zi de dimineață Giufă se duse să vîndă carnea.

Se întoarse seara și maică-sa îl întrebă :

— Ai vîndut carnea ?

— Da. Le-am dat-o pe credit mușterilor.

— Și cînd vei primi banii ?
— Cînd îi vor avea !
Dar trecu o zi, trecură două, după opt zile muștele încă nu aduseseră banii. Obosit să le mai aștepte, Giufă se duse la judecător :
— Domnule judecător, vreau să mi se facă dreptate. Am dat pe credit carne muștelor și încă nu au venit să mi-o plătească.
Judecătorul, care știa cît de prost putea fi Giufă, îi spuse :
— Iată sentința : unde vezi o muscă, omoar-o !
Dar cu totul întîmplător, chiar în clipa aceea, o muscă se așeză pe capul judecătorului. Giufă ridică iute ciomagul și harști ! o lovitură de ar fi doborît și un bou, nu o muscă. Dar musca era pe capul judecătorului și capul judecătorului, la lovitura aceea, se deschise într-o rană adîncă. Dar Giufă striga cît putea :
— Sentința executată ! Sentința executată !

*
* *

În legătură cu judecătorii iată o altă istorioară. Într-o zi, în timp ce încă mai dormea, Giufă auzi cîntînd un flaut. Se trezi și o întrebă pe maică-sa :
— Cine e cel ce cîntă și mă trezește din somn ?
— Este cîntărețul dimineții.
— E o plictiseală nemaipomenită, asta înseamnă că n-o să mă mai lase să dorm, spuse Giufă. Și îngrijo-

rat să nu-și strice somnul, se ridică și cu un ciomag gros alergă să-l omoare pe bietul nenorocit. Dar acela, înspăimîntat, o luă la goană și se duse atît de departe, de nimeni nu-l mai văzut niciodată în sat.

Fiii cîntărețului, care-l văzuseră pe Giufă alergînd cu ciomagul acela gros în mînă, după tatăl lor, se gîndiră că Giufă chiar îl omorîse și atunci se duseră să-l pîrască judecătorului, care dădu imediat ordin ca Giufă să fie arestat.

Mama lui însă, știind că aveau să sosească jandarmii și temîndu-se că fiul ei chiar îl omorîse pe cîntărețul dimineții, se gîndi să-i înșele pe toți. Luă un țap, îl înjunghie și-l aruncă în adîncul fîntînii aflate în fața casei.

Veniră judecătorul, jandarmii și rudele mortului. Judecătorul îi spuse lui Giufă :

— Unde ai dus mortul ?

Giufă, gîndindu-se că judecătorul voia să vorbească despre țap :

— L-am aruncat în puț, îi răspunse :

Din ordinul judecătorului, fiii cîntărețului dimineții îl legară pe Giufă cu o sfoară și-i dădură drumul pînă în adîncul fîntînii. În bezna aceea, întinzînd mîinile ca să caute trupul țapului, îi auzi pe fiii cîntărețului dimineții strigîndu-i judecătorului :

— Giufă l-a omorît pe tatăl nostru. El l-a ucis ! Trebuie pedepsit !

Şi atunci se gîndi să-şi bată joc de ei şi chiar de judecător. Şi, într-adevăr, în timp ce atingea diferitele părţi ale trupului de ţap striga din fundul fîntînii :

— Tatăl vostru avea lînă ?

— Tatăl nostru nu avea lînă !

— Acesta de aici, zicea iar Giufă, are lînă. Nu-i tatăl vostru.

— Tatăl vostru avea coadă ?

— Tatăl nostru n-avea coadă !

— Atunci acesta nu-i tatăl vostru !

— Tatăl vostru avea coarne ?

— Tatăl nostru n-avea coarne !

— Acesta are coarne. Nu-i tatăl vostru.

Plictisit de toate prostiile astea, judecătorul spuse :

— Giufă, cu coarne, cu lînă cu ce-o fi, adu-l sus pe cel ucis !

Şi Giufă se urcă cu ţapul în braţe. Văzînd că era vorba de un ţap, judecătorul îl lăsă în pace pe Giufă, liber ca aerul liber şi ca pasărea în zbor !

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Frumoasa din palatul fermecat

A FOST UN REGE care avea un fiu cu numele Fiordinando. Fiordinando însă nu era ca toți ceilalți tineri de vîrsta lui, care se duceau să se plimbe prin oraș în căutarea de distracții și năzbîtii. El stătea, în schimb, veșnic în camera lui și citea toate cărțile care-i cădeau în mînă, neieșind din cameră decît ca să mănînce. Regele, tatăl său, și regina nu-l vedeau, așadar, decît la masă. Și regele nu știa ce să mai facă să-l poată convinge pe fiul său să se ocupe cîtuși de puțin și de trebile domniei. Se sfătuise cu medici crezînd că era vorba de vreo boală, dar ei îl asigurară că tînărul era perfect sănătos și că dragostea lui pentru cărți nu era o boală, ci doar manifestarea unei melancolii. Și spuneau ei :

— Poate că o soție ar reuși să-l distreze.

Regele aduse la palat cele mai frumoase fete din regat, dar Fiordinando nu le onoră nici măcar cu o privire.

Într-o zi, se prezentă în fața regelui vînătorul său. El, de mic copil, fusese tovarășul de joacă al lui Fior-

dinando, și, de aceea, era și el îngrijorat de felul ciudat de a se comporta al tînărului său prieten. Îi spuse regelui :

— Maiestate, aș vrea să încerc și eu să-l desprind pe Fiordinando de citirea tuturor cărților acelea. Dacă-mi permiteți, mîine mă voi duce la el să-i fac o vizită.

— Du-te, îi răspunse regele, dar mi-e teamă că nici tu nu vei reuși.

A doua zi, vînătorul se duse la Fiordinando. Bătu la ușă și el îi răspunse :

— Intră.

Vînătorul deschise ușa ca să intre, dar imediat se află în fața unei mari încurcături. Nu știa pe unde să pășească pentru a ajunge la masa unde citea Fiordinando. Peste tot nu erau decît cărți împrăștiate. Foarte multe, deschise, zăceau pe jos. Și cărți pe scaune, prin ungherele camerii, pe mobilă... Cărți așezate unele peste altele, formînd coloane pînă în tavan. Cărți pe pervazul ferestrelor, de nu se mai puteau deschide măcar ; și cărți pe masa prințului, atîtea încît cu greu izbuteai să-l mai vezi la față.

— Vrei să vii, așadar ? îl întrebă Fiordinando. De ce stai încremenit la ușă ?

— Ce pot să fac cu toate cărțile astea de pe jos ?

— Uită-te cu atenție și o să vezi că ai pe unde să pășești, între o carte și alta. Dar fii atent să nu calci peste vreuna.

Bietul vînător încercă să se miște printre cărțile acelea, învălmășite pe jos, de părea un melc așa cum umbla, atît de încete erau mișcările pe care trebuia să le facă, pentru a feri cărțile deschise și închise care zăceau pe podea. În sfîrșit, izbuti să ajungă lîngă Fiordinando.

Cînd Fiordinando își dădu seama că tînărul se apropiase de el, își ridică privirea de pe cartea pe care o citea, și văzîndu-i cizmele pe care le purta înalte pînă la coapse, îl întrebă :

— Ce meserie ai, de porți asemenea cizme înalte ?

— Sînt vînător, sînt vînătorul regelui.

— Și-ți place meseria asta ?

— Desigur că-mi place.

Și imediat vînătorul începu să-i povestească miile de aventuri care i se întîmplau în timpul vînătorii, îi descrise apoi frumusețile naturii, încîntătoarele peisaje pe care le admira în timp ce străbătea pădurile regatului călare, și ciudatele animale pe care le întîlnea, și felurimea de păsările și cîntul lor armonios ; și viața căprioarelor negre, vicleniile vulpii, sfiiciunea iepurilor albi, și iuțeala iepurilor de pădure. În sfîrșit, atîtea și atîtea lucruri, și toate atît de minunate, încît principele stătea să-l asculte cu gura căscată de uimire.

Cînd vînătorul isprăvi cu povestitul, și a fost nevoie de timp, nu glumă, pentru a-i satisface curiozitatea lui Fiordinando, acesta îl întrebă :

— Aș putea veni mîine cu tine la vînătoare ?
— Desigur, îi răspunse vînătorul, dar trebuie să-i cerem îngăduința regelui. Nu trebuie să-i spui însă, adăugă el cu un zîmbet, că eu ți-am stîrnit pofta, căci s-ar putea să nu-ți mai dea voie.
A doua zi de dimineață, în timp ce toți serveau micul dejun, Fiordinando îi spuse regelui :
— Am citit o carte în care se povestesc minunățiile vînătoarei, îmi permiți, maiestate, să mă duc la vînătoare cu vînătorul Măriei Tale ?
— Vînătoarea este un sport frumos, dar periculos. Totuși, vreau să-ți ofer ceea ce-mi ceri. Îți voi da ca tovarăș pe vînătorul meu și fii atent să nu te îndepărtezi de el. Rămîi mereu în preajma lui, căci s-ar putea să te rătăcești prin pădure.
— Așa va fi, precum dorești, maiestate, răspunse Fiordinando. Și mai înainte de a termina masa, îl chemă pe vînător, și făcîndu-i cu ochiul, îi spuse să i se pregătească un cal și lui, pentru că în dimineața aceea avea să se ducă și el la vînătoare.

După puțin timp, vînătorul și Fiordinando se suiră pe cai cu arcul pe umăr și săgețile alături în tolbă și plecară în pădure.
Vînătorul fiind foarte iscusit și bun ochitor, nu trecea pasăre în zbor sau animal prin pădure să nu le doboare la pămînt. În schimb Fiordinando, care nu avea nici o experiență, nu izbutea să ochiască de loc. Așa trecu toată ziua, și în vreme ce vînătorul umpluse

tolba și desagele calului cu vînat, Fiordinando nu omorîse nici o muscă măcar. Se întorcea, așadar, agale și fără chef, călărind în urma vînătorului, cînd iată că văzu un iepuraș alb. Scoase iute arcul și întinse o săgeată gata să o lanseze. Cînd ochia, totuși, își dădu seama că iepurașul era atît de frumos și de mititel, că ar fi fost un adevărat păcat să-l omoare. Ar fi fost mai bine să-l prindă viu. Zis și făcut. Își puse arcul de o parte, sări de pe cal, și fugi să prindă iepurașul. Părea că nici el nu dorea decît să se lase prins. În schimb, de îndată ce Fiordinando întinse mîinile să-l prindă, dintr-un salt dispăru în spatele altui copac. Și Fiordinando după el. Încă o dată iepurașul așteptă ca Fiordinando să ajungă lîngă el, și apoi, din nou, cu alte salturi, fugi în spatele altui copac. Și această poveste dură cîtva timp, și pînă una alta, tot urmărindu-l pe iepuraș, Fiordinando se depărtă atît de mult de vînător, că în cele din urmă, cînd se simți mort de oboseală și voi să se odihnească, îl strigă tare pe prietenul său, dar rămase fără răspuns. Căută atunci să se întoarcă înapoi, dar nu mai găsi drumul și se învîrti prin pădure pînă cînd se făcu beznă, iar el căzu la pămînt, lipsit de orice putere. După o clipă de răgaz, se ridică în picioare cu gîndul de a-și căuta drumul care să-l ducă la curte, dar în fața ochilor lui nu mai apăreau acum copaci ci un uriaș palat iluminat tot, cu o bogată poartă de aur dată în lături. Se frecă la ochi de atîta minunăție, ne-

venindu-i să creadă că era aievea. Dar ceea ce vedea el era într-adevăr un palat şi nu un vis. Se hotărî atunci să se ducă la palat şi să ceară ospitalitate pentru o noapte. Se apropie de poarta aceea mare şi strigă cu glas tare :

— Voi, ai casei, îmi daţi adăpost ?

Nimeni nu răspunse strigătului său. Şi atunci, mai ţipă încă o dată :

— Voi ai casei ! Nu e nimeni aici ? Eu sînt Fiordinando, fiul regelui, şi vă cer adăpost pentru noaptea asta !

O tăcere absolută a fost răspunsul strigătului său.

„Atunci, eu intru totuşi" spuse el.

Şi dădu să intre. Nici nu urcă bine scările, că auzi un zgomot sec în spatele lui. Se întoarse şi-şi dădu seama că poarta aceea mare se închise. Dar nici umbră de vreo făptură omenească. Continuă să suie scările şi ajunse într-un salon. Era lumină şi pe o masă pahare şi vin. Bău un pahar, ca să se mai refacă şi se apropie de cămin, înăuntrul căruia troznea un foc vesel, ca să-şi încălzească mîinile. După ce-şi mai reveni, trecu într-alt salon, plin de oglinzi, în mijlocul căruia era o masă gata pregătită pentru două persoane. Se uită în jurul lui, să vadă dacă era cineva şi, nevăzînd pe nimeni, iar lui fiindu-i o foame de lup, se aşeză la masă şi începu să mănînce.

Începuse să rupă dintr-o felie de pîine şi tocmai o ducea la gură, cînd mîna i se opri în aer la jumătatea

drumului. Într-una din oglinzi văzu înaintînd o femeie îmbrăcată în veşminte scumpe, cu inele preţioase şi multe pe degete. În spatele ei o urmau douăsprezece doamne de onoare. Femeia şi doamnele de onoare păşeau fără să facă zgomot, fără să vorbească, şi lucru foarte ciudat, toate aveau chipurile acoperite cu un văl, atît de des, că nu era cu putinţă să deosebeşti dacă erau frumoase sau urîte.

Fiordinando, văzînd că doamna înainta în spre masă, se ridică brusc şi se repezi spre locul unde se îndrepta ea, ca să-i ofere scaunul. Şi între timp îi spuse :

— Bună seara, doamnă. Eu sînt Fiordinando, fiul regelui. M-am rătăcit în pădure şi am zărit palatul vostru. Mai înainte de a intra, am strigat şi am întrebat dacă cei ai casei doreau să-mi dea adăpost pentru noaptea asta. Dar nimeni nu mi-a răspuns şi atunci, crezînd că palatul e nelocuit, am intrat. Acum vă întreb pe Domnia Voastră, frumoasă doamnă, dacă-mi pot permite să rămîn în palatul vostru frumos.

Şi rămase în aşteptarea unui răspuns. Dar femeia nu răspunse nimic. Dimpotrivă, în timp ce el vorbea, ea se aşeză şi începu să mănînce.

Doamnele de onoare, fără să facă nici un zgomot, începură să o servească şi să pună bunătăţile acelea şi în farfuria lui.

Văzînd că nu era nici un chip de a lega o vorbă, Fiordinando se întoarse la locul lui, şi începu şi el să mănînce. Masa se desfăşură într-o tăcere absolută.

Doamna mînca fără să-şi scoată vălul, doar ridicîndu-l puţin, atît cît era necesar să poată să-şi ducă mîncarea la gură. Deşi mişcările ei erau foarte iuţi, totuşi Fiordinando reuşea să vadă că avea o gură nespus de frumoasă, şi nişte dinţi ca mărgăritarul. Fără îndoială că dacă întregu-i chip era tot atît de desăvîrşit, femeia aflată în faţa lui trebuia să fie fermecătoare.

După ce s-a sfîrşit masa, doamna se ridică şi doamnele de onoare o însoţiră. Fiordinando se ridică de la masă şi, deşi curiozitatea lui nu cunoştea margini, în acelaşi timp fiind cuprins însă şi de toropeală, îşi căută o cameră unde să se poată odihni. Deschise o uşă şi se pomeni într-o minunată odaie, toată tapisată în mătase cu impresionante broderii de aur şi perle, în mijlocul căreia era un pat regal, cu saltele din puf şi aşternuturi nespus de fine din mătase japoneză. Se dezbrăcă şi se aşeză în pat. Era pe punctul de a adormi cînd auzi un fel de scîrţiit în spatele patului. Se ridică în coate şi văzu cum pe o uşiţă intra doamna de mai înainte, urmată tot de cele douăsprezece doamne de onoare. Continuînd să se sprijine în coate, urmărea din priviri ceea ce avea să se întîmple. Cele ce o însoţeau păstrînd aceeaşi tăcere şi mişcîndu-se fără cel mai mic zgomot, o dezbrăcară pe stăpîna lor şi o aşezară în pat alături de el, lăsînd-o să doarmă acolo. Nu-i luară însă vălul des de pe faţă şi mai înainte de a se retrage ele, stinseră toate lu-

minile. Nici chiar dacă a dormit alături de el, Fiordinando nu a izbutit să-i vadă chipul frumoasei necunoscute. Se aştepta totuşi, ca ea să-i spună ceva şi astfel să-şi poată da seama şi prin frumuseţea glasului că într-adevăr, era vorba de o preafrumoasă doamnă, după cum credea el. În schimb şi de data aceasta rămase dezamăgit. De cum îşi pusese capul pe pernă, femeia adormi. Nici lui Fiordinando nu-i rămînea deci altceva de făcut.

Cînd se făcu ziuă, doamnele ei de onoare se întoarseră. O îmbrăcară din nou pe stăpîna lor şi o luară de acolo. Fiordinando se sculă şi el şi se duse în camera alăturată, unde luase masa cu o zi înainte. Masa era gata pregătită şi doamna la locul ei. La fel ca în seara dinainte, totul se desfăşură în cea mai perfectă linişte. Cînd doamna se îndepărtă, Fiordinando coborî scările şi se duse la grajduri să caute un cal. Ciudat lucru, printre ceilalţi cai era şi al său, mîncînd liniştit din nutreţ. Mulţumit că-l găsise acolo, Fiordinando îi puse şaua şi-l scoase afară. Ajuns cu el pe cîmpie, încălecă şi porni în galop.

Toată ziua căută, fără să găsească, drumul spre casă. Seara, frînt de oboseală, se pomeni din nou în faţa palatului. Intră şi retrăi aceleaşi fapte din ziua trecută. Alte două zile la rînd se petrecu aceeaşi poveste. Fiordinando o pornea călare, în căutarea drumului care să-l ducă acasă la curte, dar nu izbutea nicicum să-l găsească. A treia zi, în sfîrşit, în timp ce galopa, îl

întîlni pe vînătorul care-l căuta și el disperat peste tot. Împreună cu el se întoarse la curte, dar nu era în stare să le povestească ceea ce i se întîmplase, și, pe de altă parte, nici nu voia, pentru că îi era teamă că lucrurile de necrezut prin care trecuse l-ar fi putut face să apară ca un nebun în fața altora.

Dar mamei lui nu i-a putut ascunde aventura. Regina stătu să-l asculte fără a scoate un cuvînt, și la sfîrșitul povestirii îl asigură că crezuse din fir a păr tot ceea ce-i povestise el, ba chiar că ea înțelesese că fiul ei se îndrăgostise de doamna aceea necunoscută, deși nu-i văzuse nici chipul măcar. Și-i mai spuse că își dăduse seama că el voia să se însoare cu ea, dar că nu putea deoarece doamna aceea care nu vorbea, nu lăsa să se întrevadă dacă și ea îl iubește. Totuși, spuse regina, o fi, pesemne, un chip de a o putea vedea la față și de a o face să vorbească.

— Care ? întrebă Fiordinando.

— Întoarce-te la ea și rămîi acolo la cină. Cînd veți fi la masă, lasă să cadă pe jos un tacîm de-al ei și cînd ea se apleca să-l ridice, tu zmulge-i vălul de pe față. Fii convins că pe lîngă că îi vei vedea chipul, îți va spune și o vorbă.

N-au mai fost necesare alte cuvinte. De cum îi spuse regina ceea ce a avut de spus, Fiordinando puse șaua calului, și în cel mai mare galop o porni în pădure alergînd într-un suflet direct la palatul fermecat. Ca de obicei intră pe poarta de aur fără ca nimeni să se

arate, și seara, la ora cinei, totul se repetă ca și în alte dăți. În timp ce era la masă, cu destulă șiretenie, lăsă să cadă pe jos lingura doamnei, și în timp ce ea se aplecă s-o ridice, el îi zmulse vălul de pe față. Femeia era într-adevăr frumoasă, în ciuda faptului că era tare aprinsă de furie. Ochii ei erau atît de frumoși, încît îl fermecau, chiar dacă scăpărau numai fulgere în timp ce-l privea și îi vorbea :

— Prostule, îi spuse ea, tu ai distrus totul. Dacă reușeam să mai dorm o noapte alături de tine, fără să vorbesc și fără să-mi descopăr fața, vraja care mă ține ferecată în acest palat s-ar fi destrămat și tu ai fi rămas soțul meu. Află că eu sînt fiica regelui Portugaliei și că o vrăjitoare rea, pe al cărui fiu l-a ucis tatăl meu, mă ține prizonieră a voinței ei. Acum, după ce mi-ai văzut chipul și mi-ai auzit glasul, va trebui să părăsesc palatul acesta, căci voi fi condusă trei zile la Paris, apoi într-alt oraș, al cărui nume nu-l cunosc, unde voi fi dată ca premiu la o întrecere între viteji celui ce va trece toate probele. Adio, și află că și eu mă îndrăgostisem de tine și aș fi dorit ca tu să fii soțul meu.

De cum încheie ultimele cuvinte, și ea și doamnele ei de onoare împreună cu însuși palatul dispărură ca prin farmec, iar Fiordinando se trezi din nou în pădure printre arborii deși. Din fericire, îi rămase calul, și încălecîndu-l, reuși după grele cercetări, să găsească drumul spre casă.

Ajuns la curtea tatălui său, nu stătu totuși să piardă vremea, nici să-i povestească reginei-mame tristul sfîrșit al aventurii sale. Își umplu o pungă cu galbeni și alta cu haine, îl chemă pe vînător și împreună cu el o porni călare spre Paris.

Galopînd tot timpul în goana mare ajunse în Franța și fără să se mai dea jos din șa, zi și noapte, ajunseră la Paris, unde rămaseră să se odihnească la un han din oraș. Dar nu zăboviră mult. Îl chemă pe hangiu și-l întrebă :

— N-a ajuns cumva zilele astea aici în oraș o nobilă doamnă ?

— Da, desigur că am văzut-o pe această nobilă doamnă. Și frumoasă chiar. Fiica regelui Portugaliei. În fiecare după-amiază, împreună cu douăsprezece doamne de onoare, se plimbă prin oraș într-o splendidă caleașcă de aur, trasă de doisprezece cai. Cînd trece ea, parcă ar trece soarele.

— Și poate fi văzută ?

— Desigur că se poate. De fiecare dată cînd trece, toți cei ce sînt pe stradă o pot vedea. Și dumneata, dacă te duci dincolo de poartă, o vei vedea.

— Așa voi face, spuse Fiordinando. Pînă una alta, fiindcă mi s-a făcut foame, pregătește-mi o masă bună cu o sticlă de vin roșu, cel mai bun din țara voastră. Vreau să mai prind putere după galopul lung pe care l-am făcut.

— Așa va fi, după cum poruncițI, răspunse hangiul. Dar Fiordinando nu-și dăduse seama că în timp ce vorbea cu el, o femee bătrînă și urîtă ascultase toată discuția lor și la urmă își frecase mîinile tare mulțumită, murmurînd : „Bucură-te, bucură-te, prostule. Dar voi avea eu grijă să-ți smulg speranța din inimă."

Dacă Fiordinando ar fi observat-o pe femeia aceea, n-ar mai fi simțit în inimă bucuria care i se aprinse din speranța de a fi recunoscut de iubita lui prințesă. Dar cum nu-i dăduse nici o importanță, se așeză liniștit la masă fără să bănuiască nimic.

În schimb, bătrîna, nefiind alta decît vrăjitoarea care o fermecase pe prințesă, se grăbi să unelteasscă alte vrăji și încurcături. Într-adevăr, în timp ce hangiul întindea fața de masă și punea tacîmurile, ea se îndreptă spre bucătărie, și dintr-un inel pe care-l purta la arătătorul mîinii stîngi, lăsă să cadă un praf în sticla cu vin.

După ce a terminat de mîncat și după ce a băut, împreună cu prietenul său, vînătorul, tot vinul, Fiordinando s-a dus spre șosea, așteptînd ora plimbării frumoasei prințese. Dar în timp ce aștepta și vorbea cu vînătorul, simțea cum i se închid ochii de somn. Încercă să se frece la ochi, dar nu-i ajută cu nimic. Simțea cum adoarme, dar mai înainte de a-l fura somnul, se gîndi că și dacă ar fi adormit, vînătorul

l-ar fi sculat în clipa trecerii prințesei. În schimb și vînătorul adormi lîngă el și cînd trecu caleașca n-a mai fost în stare să-l trezească pe Fiordinando. Cînd trecu caleașca, prințesa, care privea în direcția aceea, îl văzu pe Fiordinando cum dormea întins pe cîmp și-l recunoscu. Coborî imediat, se aplecă asupra lui, îl strigă, îl zgîlțîi, îl întoarse pe o parte și pe alta, în speranța de a-l trezi. Dar n-a fost chip. Fiordinando continua să doarmă și nu simțea nimic. Atunci, disperată, își scoase de pe deget un inel cu briliante și-l puse pe fruntea tînărului. „Cînd se va trezi, se gîndi ea, își va da seama că eu am trecut și l-am recunoscut, și va veni să mă caute."

Dar de cum a dispărut caleașca de acolo, din scorbura unui copac vecin ieși un omuleț mic, mic de tot, care părea a fi un pitic. Luă inelul de pe fruntea lui Fiordinando și se întoarse în vizuina sa. La scurt timp după asta, trecu vrăjitoarea, care, văzîndu-l pe Fiordinando și pe tovarășul lui ce adînc dormeau, se îndepărtă foarte fericită de reușita deplină a farmecelor sale.

Cînd, în sfîrșit, Fiordinando se trezi, era beznă afară, așa că-și dădu imediat seama că prințesa trecuse și el nu izbutise s-o vadă. Se întoarse spre prietenul său, să-l dojenească de faptul că nu-l trezise la timp, dar văzu că și el dormea buștean. Reuși să-l scoale și amîndoi se gîndiră că vinul fusese cauza toropelii

aceleia ; fiind roșu, fusese pesemne foarte tare. Luară hotărîrea să se întoarcă a doua zi pentru a o vedea pe prințesă, și să nu mai bea vin roșu, ci numai vin alb.

A doua zi, într-adevăr, băură la masă numai vin alb și apoi, liniștiți, se îndreptară spre același cîmp, s-aștepte să treacă caleașca cu preafrumoasa prințesă. Dar foarte curînd amîndoi din nou adormiră și începură să sforăie. Încă o dată prințesa încercă să-l trezească și, în cele din urmă, disperată, nu-i rămase decît să-și continuie drumul. Dar mai întîi, totuși, își tăie o șuviță de păr și-o puse în mijlocul frunții lui Fiordinando.

La fel ca și cu o zi în urmă, omulețul mic, mic de tot, ieși din scorbură și luă cu el șuvița de păr. Și, la fel ca și cu o zi în urmă, vrăjitoarea fu încîntată de rezultatul vicleniei ei fără seamăn.

Dar Fiordinando rămase în schimb întristat, căci trezindu-se și de astădată, după ce se făcuse întuneric, își dădu seama că pentru a doua oară pierduse prilejul, nemairămînîndu-i decît o singură zi, deoarece prințesa, după cum îi spusese și lui, nu stătea la Paris mai mult de trei zile.

Trezindu-l și pe prietenul său, și discutînd cu el despre somnul care-i dobora în fiece după-amiază, începură să bănuiască faptul că somnul le era provocat de vin. Se hotărîră, așadar, să nu mai bea nici vin

roșu și nici vin alb. Și așa făcură în ziua următoare. Dar vrăjitoarea, care supraveghea totul, lăsă de astă dată ca praful ei să cadă în supă, încît cei doi prieteni, pornind-o liniștiți spre cîmp, pentru a treia oară, în ciuda tuturor sforțărilor făcute, fură din nou doborîți de un somn adînc.

Încă o dată sosi prințesa. Și disperarea ei era și mai mare, pentru că știa că trebuia să părăsească Parisul. Plînse cu hohote și sughițuri, îl întoarse pe toate părțile pe Fiordinando, și pe tovarășul său, îi înțepă cu acul unei broșe, pe care o purta pe piet, dar, totul fu zadarnic. Ei continuau să sforăie, nu simțeau nimic, ba chiar, dacă n-ar fi sforăit, puteai crede că erau morți de-a binelea. În cele din urmă, biata fată a fost nevoită să plece. Dar mai înainte de a-și lua rămas bun pentru totdeauna de la iubitul ei Fiordinando, se înțepă cu același ac de broșă, în degetul arătător, și, de cum țîșniră două picături de sînge le lăsă să se scurgă pe batista ei pe care o puse pe mijlocul frunții tînărului. Se sui înapoi în caleașcă și o porni la drum.

Imediat după plecarea trăsurii, același pitic, mic, mic, făcu exact ceea ce făcuse și de celelalte două dăți. Luă batista și se întoarse în scorbura sa. La puțin timp după aceea, trecu vrăjitoarea, de astă dată mai încîntată ca în zilele celelalte. Acum prințesa plecase și Fiordinando nu mai putea face nimic. Dimpotrivă,

sosise vremea să se întoarcă acasă și să stea liniștită, pentru că tînărul acela nu mai avea cum să desfacă farmecele ei.

Cînd se trezi Fiordinando, afară fiind de mult întuneric, se arătă neliniștit. Acum pierduse pentru totdeauna orice ocazie de a o mai elibera pe frumoasa lui prințesă de vrajă. Și tocmai cînd să lege o sfoară de ramura înaltă a unui copac, auzi un fir de glăscior spunîndu-i :

— Ce faci, Fiordinando ? Nu fi disperat, eu sînt aici și te pot ajuta.

— Și tu cine ești ? Și unde ești ? Eu nu văd pe nimeni.

— Pleacă-ți privirea, Fiordinando. Privește aici la picioarele tale și mă vei vedea.

Fiordinando își lăsă ochii în jos și văzu mișcîndu-se un omuleț mic mititel de tot, de părea și mai mic de cît era în realitate, deoarece era strivit de greutatea unui inel mare și de o batistă pe care o tîra după el ca pe un cearceaf.

— Cine ești tu ? îl întrebă. Și ce poți face pentru mine, atît de mititel cum ești ?

— Pot să te ajut, cum nici nu bănuiești, răspunse omulețul. Află că eu am stat pitit în scorbura acestui copac toate cele trei zile în care ai venit tu și am văzut tot ceea ce s-a întîmplat. Află că somnul tău și cel al tovarășului tău a fost rezultatul vrăjilor scor-

piei, care o ține prizonieră pe prințesa Portugaliei și mai află că prințesa te-a văzut în fiecare zi și a încercat să te trezească. Și, cum nu reușea, în fiecare zi ți-a lăsat cîte ceva în mijlocul frunții, încît tu să-ți dai seama de faptul că ea a trecut pe aici și de dragostea ei...

— Vai mie, și unde sînt obiectele despre care-mi vorbești tu ? Eu nu le-am văzut de loc. Și acum ce să fac ?

— Tu n-ai văzut lucrurile lăsate de prințesă pe fruntea ta, pentru că eu le ascundeam. Dacă scorpia de vrăjitoare, care trecea și ea în fiecare zi pe aici, după plecarea prințesei în caleașcă, le-ar fi văzut, le-ar fi furat și acum tu într-adevăr că n-ai mai fi putut face nimic. În schimb, iată că eu ți le dau ție înapoi. Ba, dimpotrivă, fă-mi chiar plăcerea de a mă elibera cît mai repede de acest inel, care mă strivește sub greutatea lui și de această batistă, care mă împiedică să merg și să te privesc în față. Uite, așa... Acesta este un inel, aceasta o batistă și aceasta o șuviță din părul prințesei. Du-te iute la Madrid. La Madrid va fi o serbare. Vor fi întreceri de lupte timp de trei zile și învingătorul va primi ca soție pe prințesă ; acesta îi va fi premiul. Cavalerul care va lupta purtînd acest inel la el, această batistă și această șuviță de păr va învinge toate probele.

Fiordinando luă cele trei obiecte și strîngîndu-l pe piticuț între degetul arătător și cel mijlociu îl ridică

pînă la gură, ca să-l sărute ; apoi, delicat de tot, îl așează în scorbura copacului și alergă să-l trezească pe prietenul său, vînătorul. Împreună cu el se duse la han, puseră șeile pe cai și o porniră în Spania.

După trei zile, ajunseră la Madrid tocmai cînd orașul era în fierbere cu pregătirea primei zile de întreceri la lupte pentru premiul cel mare. Timpul i-a îngăduit să se poată înscrie imediat pe lista luptătorilor. Și erau atît de mulți, deoarece sosiseră din toate colțurile lumii tineri foarte viteji ca să poată participa la întreceri.

În prima zi, cu viziera coifului lăsată, pentru a nu fi recunoscut, și cu diamantul în vîrful suliței, Fiordinando izbuti să-i biruie pe toți ceilalți cavaleri. În a doua zi, învinse toate probele, fiindcă în vîrful suliței avea legată șuvița din părul prințesei. A treia zi, cai și călăreți erau doborîți la pămînt sub loviturile lancei sale, pentru că batista flutura în vîrful ei ca un steguleț. Ieși deci victorios și fu proclamat învingător și soț al prințesei.

Ea se arătă foarte fericită văzînd că învingătorul era chiar Fiordinando, pe care-l iubea atît de mult și fiindcă o eliberase de vraja aceea cumplită, așa că dorința ei a fost de a se face neîntîrziat nunta. Și în timp ce schimbau inelele de nuntă, iată că un iepuraș alb se strecură printre picioarele celor de față, și apucă cu dințișorii de trena rochiei de mireasă a ti-

nerei prințese. De cum făcu acest gest se și prefăcu într-un tînăr paj cu păr de aur, îmbrăcat în straie bogate, în care Fiordinando îl recunoscu pe omulețul mic din scorbură ; scăpat și el de sub vraja scorpiei aceleia, redevenise un tînăr ca atîția alții. Doară că, dintre toți ceilalți, el era cel mai frumos.

În românește de GEORGE LĂZĂRESCU

Hiawatha

DEGANAWIDAH S-A NĂSCUT pe malul de miazănoapte al lacului Ontario. Înainte de naștere, un trimis al Marelui Duh i se înfățișă bunicii sale într-un vis și îi spuse că voia Stăpînului Vieții, Stăpînitorul Cerurilor, era ca fiica ei să aibă un copil. Copilul se va numi Deganawidah și menirea lui era să aducă pace și viață oamenilor.

Cînd Deganawidah crescu, spuse mamei și bunicii sale că sosise vremea să-și ducă menirea la îndeplinire și-și făcu un canoe — acea barcă a pieilor-roșii — din piatră albă. Bunica sa îi spuse că acest canoe nu va pluti.

— Va pluti, răspunse Deganawidah. Acesta va fi semnul că vorbele mele sînt adevărate.

Urcă în canoe și înaintă ușor spre malul celălalt. Vînătorii, atrași de sclipirea luminii pe piatra albă a vasului neobișnuit, se îndreptară spre el. Îi spuseră că așezările lor erau ascunse în munții înalți și că cele cinci triburi irocheze trăiau zile grele. Se luptau între ele devenind pe rînd pradă ușoară pentru fiorosii lor dușmani ce-i atacau dinspre răsărit.

Deganawidah îi îndemnă să se întoarcă la vetrele lor și să-i spună căpeteniei că a venit vremea păcii și că nu va mai fi război. Apoi intră la o femeie ce locuia lîngă cărarea luptătorilor ce treceau între răsărit și apus și îi spuse :

— Cuvîntul adus de mine e ca toți să se iubească și să trăiască în pace. Și pentru aceasta trebuie să aveți: Dreptate, Sănătate și Putere. Sănătate înseamnă sănătatea trupului și a cugetului ; de asemeni, înseamnă pace, pentru că pacea coboară atunci cînd cugetele sînt sănătoase și trupurile îngrijite.

Putere înseamnă stăpînirea legii drepte și a obiceiurilor strămoșești, sprijinite de forța de care e nevoie pentru ca dreptatea să învingă.

Deganawidah îi arătă că aceasta seamănă cu Casa cea Lungă în care ard mai multe focuri, cîte unul pentru fiecare familie, deși fiecare om de acolo trăiește ca membru al unei singure familii.

Deoarece femeia îi spuse că în drum spre soare-răsare va întîlni casa unui om ce mănîncă oameni, el îi cuvîntă :

— Aceasta și caut, să pun capăt la astfel de rele, în așa fel ca oamenii să poată merge din loc în loc fără a se teme.

Cînd ajunse la casa omului care mînca oameni, Deganawidah urcă pe acoperiș și se întinse lîngă gura hornului. Așteaptă pînă ce omul se întoarse acasă,

cărînd cu sine un trup omenesc. Deganawidah privi în jos prin gaura hornului la omul ce se apleca peste un ibric cu apă. Bărbatul văzu chipul lui Deganawidah oglindit în apă, dar crezu că e propriul său chip. Se întrebă cum de nu băgase de seamă că pe fața lui stă întipărită atîta înțelepciune și dreptate. Gîndi că nu poate fi chipul unui om care mănîncă oameni și duse ibricul afară din casă să-l deșerte. Apoi Deganawidah intră în vorbă cu omul acesta.

Deganawidah îi spuse că își poate însănătoși sufletul de relele săvîrșite străduindu-se să facă în așa fel încît să făptuiască binele. După care, Deganawidah merse în pădure și se întoarse cu un cerb care avea coarne bogate. Îi lămuri bărbatului cum oamenii trebuie să se hrănească cu carne de cerb, iar cît despre coarne, ele pot împodobi capetele conducătorilor, în semn de putere.

Omul îl întrebă pe Deganawidah ce are de făcut. Deganawidah răspunse că nu departe de acolo sălășluiește un vrăjitor rău, Atotarho, care era atît de crud, încît mînca pe toți cei ce se apropiau de el nechemați și al cărui meșteșug vrăjitoresc era atît de temut, încît păsărelele ce zburau peste coliba sa îi cădeau moarte la picioare, deîndată ce își flutura el mîinile. Avea trupul răsucit și mintea cu ascunzișuri și părul îi era un nod de șerpi împletiți. Glasul său umplea țara de groază și puterea sa era nemărginită. Nici o pace nu putea fi încheiată fără ca el să nu fie de

față. Iar Deganawidah își botezase noul prieten *Hiawatha*, ceea ce însemna „Cel care piaptănă", deoarece, îi mai spuse : „Tu ești cel care vei pieptăna șerpii din părul lui Atotarho."

Pentru a pregăti sufletul lui Atotarho pentru primirea lui Hiawatha, Deganawidah merse la vrăjitor și îi spuse că atunci cînd oamenii vor primi legea bună a prieteniei, ei nu vor mai ucide și nu va mai fi vărsare de sînge în țară. Dar Atotarho cel puternic strigă batjocoritor :

— Cînd va fi aceasta ?

Netulburat, Deganawidah înaintă spre Țara Mohawkilor. Mohawkii găsiră spusele lui drepte, dar căpeteniile lor erau cu băgare de seamă. Doreau un semn și cerură lui Deganawidah să se cațere în cel mai înalt copac de lîngă cascade și să-l taie. Dacă trăia pînă la răsăritul soarelui, vor primi legea sa. Așa fu. A doua zi dimineață Deganawidah îi aștepta lîngă foc. Legea lui fu primită iar mohawkii fură primii ce se alăturară păcii celei măreț̦e și prieteniei.

Dar Hiawatha nu-l putea înfrînge pe Atotarho. În trei rînduri adună sfatul bătrînilor, dar, de fiecare dată, puterile vrăjitorului îl copleșiră. Într-o zi auzi glasul lui Atotarho strigînd :

— Hiawatha-a-a-a-a-a-a ! Semn că vrăjitorul punea la cale altă fără-de-lege. Îndată cele trei fiice ale lui Hiawatha se îmbolnăviră și muriră.

Abătut, Hiawatha părăsi țara aceea și răbdă de unul singur. Adună scoici de pe un fund de lac uscat, le înșiră pe trei vrejuri de papură împletite și le așeză pe niște crăcane făcute din crengi, în fața sa, în fiecare seară, în semn de durere.

Știa că de va veni cineva să-i ia șirurile de scoici, aceasta îi va da liniște. Deganawidah sosi în dreptul focului său în cea de-a douăzecișitreia zi, luă crengile și rosti cuvintele de îmbărbătare, de atunci folosite în ceremonia morților irochezi : „Șterg lacrimile de pe chip cu o piele a milei, din șoim ales... preschimb totul în lumină de zi pentru tine... Înfrumusețez cerul. De acum înainte, cugetă în pace, odihnindu-ți ochii pe cer." Astfel sufletul lui Hiawatha se înseninâ.

Nu peste mult Deganawidah și Hiawatha convinseră toate căpeteniile neamurilor dimprejur să pună capăt dușmăniei dintre ele.

Numai Atotarho mai rămăsese deoparte. Deganawidah și Hiawatha vîsliră peste lacul Onondago, pentru a-l întîlni pe vrăjitorul cel rău și a-i întoarce puterile asupra binelui. Cînd se apropiară de mijlocul lacului, îi auziră vocea batjocoritoare și vînturile începură să bată de pretutindeni și valurile loviră furioase în canoe. Dar Deganawidah vîsli din toată puterea și în cîteva clipe ajunseră la malul răsăritean al lacului și se înfățișară lui Atotarho.

— Iată ! spuse Deganawidah. Puterea noastră a neamurilor unite, este mai mare ca puterea ta.

Atotarho privi dincolo de rîu și văzu mulțimea aceea înfrățită.

Mintea lui Atotarho se lumină și Hiawatha, după cum spunea numele său, îi pieptănă șerpii părului. Apoi îi așeză coarnele de cerb pe cap, ca semn al puterii, și astfel a început o nouă viață.

Repovestire de MIHAI RĂDULESCU

Insula morților

Cîndva, demult, a murit o femeie. Soțul ei nu se obișnuia cu gîndul că e moartă. Știa că foarte curînd ea urma să plece spre Insula Morților. Dar el voia s-o păstreze.

În cea de-a doua noapte o văzu pe soția lui ridicîndu-se din pămînt, scuturînd glodul de pe sine și pornind spre Insula Morților. Încercă să pună mîna pe ea, dar nu o putu atinge. Îi alunecă printre mîini și se strecură mai departe. El o urmă și se strădui în mai multe rînduri să o oprească, dar ea se elibera într-una.

Odată, cînd o ajunse din urmă, lunecîndu-i iar printre degete, ea se întoarse spre el și-i spuse :

— De ce mă urmărești ? Nu mai sînt nimic acum. Crezi că ai putea să-mi duci trupul înapoi ?

— Cred că da.

— Eu nu cred. Acum merg spre alt tărîm.

Apoi femeia porni mai departe, fără a-i mai vorbi soțului ei care-i călca pe urme. Ajunseră în curînd la un pod. Insula Morților era de cealaltă parte a po-

dului. Morții, pentru a ajunge acolo, trebuia să străbată podul. Cîteodată, cînd în insulă erau peste măsură de multe suflete, căpetenia obișnuia să trimită o păsărică spre pod. De îndată ce pășeau morții pe pod, pasărea pornea pe neașteptate să-și bată aripile în preajma lor, ceea ce-i speria și-i făcea să cadă în apă. Acolo se preschimbau în pești.

Soția moartă trecu peste pod și coborî pe insulă. Căpetenia insulei se apropie de ea.

— Ai vreun tovarăș ? o întrebă.

— Da, soțul meu.

— Vine aici ?

— Nu știu, răspunse ea. Trăiește.

Atunci căpetenia își trimise oamenii în întîmpinarea lui de cealaltă parte a podului.

— Vrei să intri în această țară ? îl întrebară ei.

— Da, spuse el.

Ei răspunseră :

— Așteaptă. Să vorbim cu căpetenia.

Așa că oamenii se întoarseră la căpetenie.

— Spune că vrea să vină pe acest tărîm, își încunoștiințară căpetenia. Credem că minte. Vrea să-și ia nevasta înapoi.

— Atunci, lăsați-l să străbată podul, răspunse căpetenia.

Își pusese în gînd să trimită pasărea să-l înspăimînte pe cînd era încă pe pod și să-l împingă în rîu.

Dar pasărea nu fu în stare să-l sperie, așa că, nu peste mult, ajunse pe celălalt mal și călcă pe Insula Morților.
Căpetenia nu-i îngădui să stea acolo. Îi spuse :
— E o țară păcătoasă. Nu trebuia să vii aici. Pe soția ta nu ți-o putem da înapoi.
Omul însă rămase șase zile pe insulă și privi cum dănțuiau într-una morții.
Căpetenia îl trimise în cele din urmă acasă, spunînd :
— Cînd ajungi acasă, ascunde-te. Abia după șase zile ieși la lumină și dănțuiește.
Așadar, bărbatul, văzînd că nu e chip să-și recapete soția, se întoarse acasă la părinții lui.
— Clădiți-mi o căsuță. Mă întorc peste șase zile și voi dansa, le spuse.
Dar bărbatul era atît de nerăbdător să iasă și să povestească oamenilor ce văzuse pe Insula Morților, încît apăru în cea de-a cincea zi. Dănțui întreaga noapte, povestind oamenilor despre insulă. Le spuse că în ciuda păsării trimise pe pod, care făcea tot ce-i sta în putință pentru a împiedica pe oameni să pătrundă prea mulți pe insulă, din două zile, în două zile, insula se umplea. Atunci căpetenia le spune morților :
— A venit vremea să înotați. Și ei încetau dansul și se scăldau. Pe cînd se scăldau, apărea pasărea și îi înfricoșa, preschimbîndu-i pe unii în pești, iar pe alții în rațe.

Astfel făcea căpetenia loc pentru sufletele ce soseau necontenit peste pod.

Dis-de-dimineață omul încetă dansul și merse să se scalde. Pe cînd se scălda, îl mușcă un șarpe cu clopoței și muri.

Așa că se întoarse în Insula Morților și acolo e și acum. Datorită lui știm tot ceea ce știm despre această insulă în care merg morții.

Repovestire de MIHAI RĂDULESCU

Steaua căzătoare

CU MULT, CU MULT TIMP în urmă, înainte ca malurile rodnice ale rîului Genesse din statul New-York să fi fost locuite, o fetiță de trei ani trăia cu mama ei într-o îndepărtată colibă de pionier. Așa se numeau puținii albi ce vieţuiau prin apropiere. În jur erau multe piei-roșii și, iubind-o pe fetița bălaie, atît de deosebită de propriii lor copii, pieile-roșii o botezară Kayuta sau Stea-căzătoare.

Într-o bună zi, Stea-căzătoare ieși să culeagă nuferi din Genesee și nu se mai întoarse.

Mama ei o căută pretutindeni, se înspăimîntă cumplit și nu osteni cu cercetările. În cele din urmă, aproape înnebunită de durere, nu mai căută, spunîndu-și că fetița se înecase în rîu pe cînd culegea nuferi.

Trecură cîțiva ani și, treptat, apărură noi coloniști. Casa de altădată a Stelei-căzătoare nu mai era singură printre piei-roșii. Și iată că într-o zi mohorîtă, bătu la ușa casei un vînător cu o vorbă trimisă de căpetenia de piei-roșii Skenandoh.

— L-am văzut pe „Skenandoh", spuse el, și mi-a cerut să-ți spun acestea : „Gheața s-a topit și el știe un munte de nea unde crește un fruct roșu ce e al tău, dacă îl ceri."

Mama Stelei-căzătoare privi uimită la purtătorul ciudatului mesaj. Deodată înțelesul i se lumină în minte și fu zbuciumată de nădejde și neîncredere. Îl rugă pe nepotul său să meargă la Skenandoh, să vadă ce ar putea afla. Flăcăul plecă și ea-și petrecu noaptea rugîndu-se.

Tînărul nepot călări din greu întreaga noapte, urmînd cărări tot mai șterse. În zori ajunse într-un loc înfiorător, unde de crengile copacilor înalți atîrnau multe capete sîngerînde. Călări mai departe, fără popas, de-a lungul malurilor unui lac, se adînci în pădure și, în cele din urmă, găsi un cort, lîngă un lac mai mic. De îndată ce descălecă de pe cal, băgă de seamă că în apropiere era un mormînt proaspăt săpat și îi tresări inima.

O piele-roșie, tot numai zbîrcituri, ieși din cort.

— Unde e fructul ? întrebă tînărul liniștit, fructul ce crește din muntele de nea ?

— Nu în mormînt, spuse bătrînul piele-roșie și inima tînărului tresări de fericire. „Copila mea e înmormîntată aici. Ea și cu Stea-căzătoare au fost ca două surori și fiica mea m-a rugat, înainte de a muri, s-o înapoiez pe Stea-căzătoare mamei ei.

Intră în wigwan — cum se numește în limba pieilor-roșii cortul — și ieși aducînd cu sine o tînără albă de optsprezece ani. Spuse :

— Acum mă duc în soare-apune.

Înaintă spre țărm, ducînd cu sine o pungă cu pietre, păși în canoe și vîsli în larg, cîntînd un cîntec de moarte. În mijlocul lacului, lovi fundul bărcii cu securea și se scufundă.

Stea-Căzătoare fu înapoiată mamei sale de către vărul său, iar lacul pe al cărui mal a trăit atît de mult mai păstrează încă numele de „Stea-Căzătoare-Kayuta".

Repovestire de MIHAI RĂDULESCU

Cum a fost Coli prins de un crap

LACUL JOUX era tăinuit undeva printre crestele munților Jura. Pe povîrnișurile lor stăteau răsfirate doar cîteva căsuțe, iar oamenii de prin acele părți erau îndeobște plugari săraci și harnici.

Într-una din căsuțe, în apropierea lacului, locuia Coli, un băietan răutăcios, care făcea tot în ciuda vecinilor săi. Coli era iute de picior și foarte chipeș, dar atît de egoist și de hain, încît, ori de cîte ori întîlnea oameni șchiopi, urîți, săraci sau bătrîni făcea haz pe socoteala lor.

Iacătă într-o bună zi, pe cînd alerga voios în josul unei cărări se ducea spre lac, văzu o bătrînică ce mergea de-a lungul apei. Bătrîna șchiopăta. Avea un picior mult mai scurt decît celălalt și la fiecare pas se legăna încoace și-ncolo, lipăind cum putea.

Coli alergă în spatele ei rîzînd vesel. O urmă pe cărare, maimuțărindu-i mersul și șchiopătînd ca și ea în timp ce îngîna :

Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !

Și la dreapta,

și la stînga,
Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !
Biata bătrînă se întoarse și-l certă.
— Ești rău și necugetat. Ia seama, toate se plătesc pe lume !
Dar Coli rîse, bîțîindu-se înainte și cîntînd :
Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !
Și la dreapta,
și la stînga,
Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !
— Ai să te căiești pentru asta, ține minte ! spuse femeia încă o dată. Curînd ! Curînd !
De data aceasta, Coli o privi în față și păli de uimire văzînd că, pe cît era de cocoșată și bătrînă la trup, atît era de tînără și frumoasă la chip. Coli nu putu înțelege de fel ce însemnau toate acestea, și alergă înapoi acasă, să-i povestească fratelui său despre ciudata tînără-bătrînă doamnă.
O săptămînă sau două mai tîrziu, Coli își luă undița și se duse să pescuiască în lac. Se aplecă peste țărmul umbrit și aruncă momeala în apă. În curînd un pește mușcă din ea și Coli se ridică în picioare, gata să smulgă prada din undă. Dar, în loc ca peștele să fie tras afară, Coli fu tras în apă. Totul se petrecu atît de repede, încît Coli n-avu timp să-și dea seama ce se întîmplă. Auzi clipocitul apei și în clipa următoare, se trezi pe fundul lacului, în timp ce un crap uriaș, care-l privea cu niște ochi sticloși și ciudați, puse stă-

pînire pe undiță. Crapul ținea undița în gură și făcea un zgomot asurzitor cu coada.

Deodată, din spatele unei stînci apăru o zînă, și Coli, privindu-i fața, văzu că nu era alta decît femeia de care își bătuse joc pe malul lacului.

— Ești un băiat rău și fără minte ! strigă zîna. Trebuie să-ți iei plata.

Crapul încuviință din capul său uriaș și se avîntă cu iuțeală în susul apei. Mai ținea încă strîns în gură undița și Coli prins de cîrligul ei înfipt în guler se simți tras după el. Se zbătu să scape, lovind apa cu mîinile și cu picioarele. Dar totul fu zadarnic. Era în strînsoarea crapului care-l purta năprasnic spre oglinda apei. În urma lui se auzea un glas îngînînd :

Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !

Și la dreapta,

și la stînga,

Șontîc-șontîc ! Șontîc-șontîc !

Iar la sfîrșitul fiecărui cuvînt era aruncat încoace și-n-colo, atît de puternic, încît amețise ca niciodată pierzîndu-și răsuflarea. Apoi, pe neașteptate, crapul îi dădu drumul și Coli căzu greoi pe fundul lacului. Nimfa se apropie de el și-i spuse :

— Ai necăjit oamenii și ți-ai bătut joc de ei. Acum, noi te-am necăjit și ne-am bătut joc de tine. Poți să te duci acasă, dar asta să-ți fie învățătură de minte și niciodată să nu mai fi răutăcios.

Coli făgădui că nu va mai fi niciodată rău și nechibzuit și de-ndată căzu într-un somn adînc. Cînd se trezi, se pomeni pe iarba de lîngă lac. Amețit și lovit, ajunse cu greu acasă, șchiopătînd din pricina durerilor.

Dar, de bună seamă, făgăduiala făcută zînei fu ținută, deoarece din acea zi toți începură să-l îndrăgească și fu unul din cei mai buni și mai de treabă locuitori ai munților Jura.

În românește de
MIHAI RĂDULESCU și VERONICA LEVIȚCHI

Sahm şi Zal

SAHM, MARELE VITEAZ persan, era prietenul puternicului Şah care stăpînea Persia în acele vremuri.

Oricine îl vedea pe Sahm în palatul său, înveşmîntat în haine strălucitoare şi giuvaeruri sclipitoare, îl invidia pentru sănătatea lui. Dar Sahm nu era fericit. Singura dorinţă a vieţii sale era să aibă un fiu, care să devină un viteaz vestit, puternic şi neînfricat, asemenea lui. Totuşi nu avusese parte de copii.

Anii treceau, şi ori de cîte ori oamenii îl slăveau pe Sahm pentru vreo faptă de seamă în lupte, viteazul cel puternic suspina şi-şi spunea în sinea sa : „Dacă aş avea un fiu ! Ce-mi pasă de slăvirea pe care mi-o aduce poporul ! Cînd voi pieri, va pieri şi faima mea. Dar dacă aş avea un fiu, ar fi mai destoinic decît părintele său, iar puterile mele slăbite ar reînvia în tinereţea lui."

În cele din urmă sosi şi ziua cînd Sahm fu norocit cu un fiu ; un prunc frumos, vînjos la trup şi chipeş,

dar lucru de mirare — cu pletele albe ca ale unui bătrîn.

În zilele acelea oamenii credeau că un copil cu părul alb aduce nenorocire familiei, așa că femeile din casa lui Sahm se temeau să arate pruncul stăpînului.

Timp de șase zile, ele ascunseră copilul. Dar, în cea de a șaptea zi, o femeie care slujise mulți ani de-arîndul în casa lui Sahm, se duse la stăpînul ei și înclinîndu-se în fața marelui războinic, îi spuse :

— Oh, stăpîne, dorința inimii tale este îndeplinită. Ai un fiu. Copilul este frumos la chip și la trup, dar părul său e alb ca zăpada. Te rog din suflet, însă, stăpîne, nu-ți asupri copilul. Fie ca în ziua aceasta doar bucuria și recunoștința să-ți umple inima.

Sahm se duse în camera unde era copilul. Cînd văzu pletele argintii, inima i se umplu de mînie.

— Toți dușmanii mă vor batjocori din pricina acestui prunc ! strigă el. Mi-a fost trimis să-mi aducă nenorocire în casă ! Dar asta nu se va întîmpla ; voi arunca copilul.

Sahm porunci slujnicei să ia pruncul și să-l arunce pe muntele Elburg, să fie sfîșiat de fiarele ce mișunau pe-acolo.

Slujnica îndeplini întocmai porunca stăpînului. Duse pruncul pe povîrnișul muntelui și-l lăsară printre tufișurile țepoase.

Sus, pe creasta cea mai înaltă a muntelui, o pasăre măiastră își clădise cuibul din lemn de abanos și san-

tal, atît de departe de pămînt, încît nici un om de rînd n-ar fi putut ajunge pînă la ea. Acolo, Pasărea Munților își creștea puiul, ferindu-l de primejdii.

De îndată ce bietul copilaș fu zvîrlit în tufișuri, Pasărea Munților sosi în zbor. Îl văzu pe copil întins pe pămînt, și avîntîndu-se spre el îl apucă în gheare și-l purtă pînă în vîrful muntelui. Acolo spuse puiului ei să-i facă loc și copilașului în cuib și să-l îndrăgească ca pe un frate, iar din ziua aceea ea îi purtă de grijă cu multă duioșie.

Îl hrănea cu bucățele de carne alese și cu pîine. Îl învăță limba poporului său și avu grijă de el atît de bine, încît crescu nespus de frumos și de puternic. Cîteodată, pasărea îl purta pînă la poalele muntelui și îi îngăduia să hoinărească pe unde îi era voia, așa încît oamenii de prin partea locului începură să vorbească despre băiatul care trăia în cuibul păsării.

În timp ce băiatul cu plete albe creștea în cuibul Păsării Munților, Sahm, viteazul cel puternic, se semețea în palatul său și încerca să uite cum își azvîrlise fiul pe povîrnișurile muntelui. Dar somnul lui Sahm era deseori tulburat și într-o noapte avu un vis ciudat. Se făcea că un om călare pe un roib arab, călărea spre Sahm și îi striga cu voce tare :

— O, nefericitule ! Ți-ai părăsit pe munte singurul fiu. Ai de gînd să-l lași acolo toată viața ?

Sahm se trezi, tulburat adînc de vis. De-ndată ce se iviră zorile, trimise după înțelept și-l rugă să-i tălmăcească visul.

Înțeleptul îi spuse lui Sahm că fiul său nu pierise pe creasta muntelui și că trebuie să caute prin întreaga țară, pînă își va găsi fiul, deoarece nu va mai avea odihnă pînă cînd băiatul nu va fi adus înapoi la palat.

Sahm plecă cu o mînă de ostași și slugi și în cele din urmă ajunse la muntele Elburg. Acolo auzi o poveste ciudată despre un băiat care fusese crescut de Pasărea Munților și privind în sus, văzu departe, deasupra sa, minunatul cuib din lemn de abanos și santal. Pe cînd Sahm privea la cuib, un tînăr cu înfățișare de prinț apăru pe marginea lui și stătu drept privind spre poalele muntelui.

Sahm încercă să ajungă la băiat, dar nu putu, pentru că în dreptul cuibului peretele muntelui era alunecos, asemenea fildeșului șlefuit.

Pasărea Munților îl văzu pe Viteazul cel puternic în vale. Știa că este Sahm și că acesta venise acolo, plin de căință, să-și ceară fiul. Ea se întoarse spre copilul pe care-l îngrijise de cînd era prunc și-i spuse :

— În toți acești ani ai stat în cuibul meu. Te-am iubit și ți-am purtat de grijă ca unui fiu de-al meu. Dar acum, tatăl tău, care te-a părăsit, s-a întors să te ia. Trebuie să te dau poporului tău. Tatăl tău este

Sahm, viteazul cel mai mare dintre cei mari. Alături de el te așteaptă măreția și bogățiile.
Tînărul îi ascultă cuvintele cu inima mîhnită.
— Cuibul tău mi-a fost cămin drag, îi răspunse. Aripile tale de mamă m-au ocrotit tot timpul. Vrei acum să mă alungi de la singurul suflet cald de care am avut parte ?
— Fătul meu, spuse cu gingășie Pasărea Munților, eu nu te alung. Te trimit spre un viitor măreț și strălucit. Du-te vitejește, fătule, și uite, ia cu tine trei pene din pieptul meu. Dacă vreodată vei avea nevoie de mine, aruncă una din aceste pene în foc și voi veni neîntîrziat să te ajut.
Tînărul luă cele trei pene. Pasărea Munților îi ridică în ghearele ei puternice și-l purtă ca gîndul lîngă Sahm, care stătea la poalele muntelui. Ochii tatălui se umplură de recunoștință cînd își privi fiul cel chipeș. Înseși pletele albe păreau să-l înfrumusețeze. Îngenunche în fața fiului său și-i cerși iertare, făgăduind că niciodată nu se va mai purta neomenos, ci îi va îndeplini toate dorințele inimii. Apoi Sahm îl îmbrăcă pe băiat într-un veșmînt minunat și din cauza părului alb îl botează Zal, adică, Vîrstnicul. Îl duse spre oștenii și slugile care-l așteptau în depărtare și cînd aceștia îl văzură pe tînărul Zal și auziră cum fusese ocrotit de Pasărea Munților, fură cuprinși de bucurie.

Pe drumul de întoarcere răsunară atîtea trîmbițe, țimbale și tobe, încît întreaga țară se umplu de strigăte de bucurie.

Vestea ajunse pînă la palatul Șahului, care trimise vorbă ca tînărul Zal să fie adus în fața sa.

Cînd Șahul îl văzu pe Zal, rămase uimit de frumusețea și puterea lui, și cînd auzi cum fusese crescut copilul de Pasărea Munților se încredință că pruncul cel azvîrlit fusese ocrotit pentru a săvîrși vitejii pentru țara sa.

Șahul trimise după înțelepții țării și le spuse povestea, iar înțelepții îi spuseră Șahului că Zal va ajunge, fără îndoială, un viteaz vestit și că va avea un fiu, care va fi cel mai iscusit viteaz pe care l-ar fi avut Persia vreodată.

Din ziua aceea Șahul avu deosebită grijă pentru Sahm și tînărul său fiu. Îi dădu lui Sahm mari bogății și multe daruri minunate. Îi dădu cai arabi, încărcați cu aur, săbii încrustate cu pietre scumpe, covoare de preț, brocaturi, piei de fiare sălbatice, perle și rubine, colți de fildeș și țesături lucrate în fir de argint.

Îi mai dădu lui Sahm un tron în cetatea Seistan și-l făcu stăpîn pe acele ținuturi.

Viteazul Sahm locuia în palatul său din Seistan și domnea cu atîta înțelepciune și bunătate, încît cîștigă repede dragostea tuturor supușilor săi. Uneori Sahm trebuia să-și părăsească împărăția și să călătorească în ținuturile îndepărtate ale Persiei. Atunci îl lăsa pe

Zal să domnească în locul său, acesta fiind om în toată firea. Zal se dovedi la fel de înțelept ca și părintele său, așa că toți oamenii îl slăveau în cîntece.

Într-o zi, cînd Sahm se întoarse la Seistan după o îndelungată lipsă, Zal îi spuse tatălui său :

— Aș dori și eu să văd întreaga împărăție și să călătoresc în ținuturile îndepărtate ale țării. Dă-mi un alai de însoțitori și lasă-mă să plec să văd orașele mari și frumusețea satelor. Sahm încuviință cu bucurie dorința lui Zal. Îi dădu un minunat alai de boieri și de ostași de temei.

Pe drumurile însoritului pămînt al Persiei, sub cerul azuriu strălucitor, printre florile pestrițe, tînărul Zal se îndrepta spre orașele cele mari și vestite.

La capătul celei de a treia zi, Zal sosi în orașul Cabul, la a cărui cîrmă era vajnicul rege Mihrab.

De-ndată ce regele Mihrab auzi că Zal, fiul viteazului Sahm se îndrepta spre Cabul, veni în întîmpinarea lui, înconjurat de boieri și robi ce duceau daruri de preț. Zal își ridică corturile la porțile cetății, iar regele Mihrab porunci o serbare minunată în cinstea fiului lui Sham-Viteazul.

După ce se sfîrși serbarea cea mare, Zal se întoarse la corturi și începu să-l slăvească pe regele ce-i era gazdă unui nobil din Cabul, care se afla lîngă sine.

— Vai ! răspunse nobilul, dacă ai putea s-o vezi pe fiica regelui ! Este cea mai frumoasă fată care a exis-

tat vreodată pe pământ. Întrece în gingășie și cea mai galeșă floare a primăverii. Dacă ai putea să-i privești doar o dată fața, nu ți-ai mai dori altceva decît s-o poți privi într-una. Cînd Zal auzi aceste vorbe, îl cuprinse o dorință nestăpînită de a o vedea pe prințesa cea frumoasă.

Regele Mihrab, despărțindu-se de Zal, intră în camera unde se aflau regina și prințesa, și porni să povestească despre tînărul neîntrecut și mîndru, ale cărui corturi se întindeau dincolo de porțile cetății.

Prințesa auzise mai dinainte povestea copilăriei lui Zal, din cuibul Păsării Munților, și acum asculta cu ochi strălucitori laudele pe care tatăl său le aducea tînărului viteaz. Își dorea tare mult să-l vadă și, din seara aceea, nu încetă să cugete la el.

În cele din urmă, prințesa le spuse roabelor sale cele mai apropiate, care erau întotdeauna în preajma ei, cît de mult ar dori să-l întîlnească pe Zal, iar ele îi făgăduiră că vor încerca să-l aducă la palat.

Aproape de cortul lui Zal curgea un șuvoi de apă, adînc și lat, cu malurile acoperite de flori. Dincolo de rîu se întindea o grădină de trandafiri plină de tufișuri înmiresmate.

Însoțitoarele prințesei intrară în grădină pălăvrăgind vesele și adunînd trandafiri. Cîțiva dintre trandafiri și-i prinseră în păr, iar alții îi aruncară zglobii în rîu, chiar în dreptul locului unde Zal stătea urmărindu-le din fața cortului său. Zal trimise un om să le gă-

sească pe fete și să le întrebe de ce aruncau flori în apă. De îndată ce omul ajunse pe malul celălalt, fetele îl înconjurară și-i spuseseră :

— Cine este marele prinț așezat în ușa cortului lui Zal ? Am dori să-i știm numele.

Omul răspunse mîndru :

— Este stăpînul meu, însuși Zal ; fiul lui Sahm-Viteazul, și-n lume nu-i altul mai puternic și mai înțelept ca dînsul.

Una dintre fete îi răspunse :

— Dar stăpîna mea, prințesa, care locuiește în casa lui Mihrab, este ca un soare care strălucește deasupra pămîntului.

Cînd omul se întoarse la stăpînul său, el repetă cuvintele fetei, și Zal, în marea sa desfătare, trimise omul înapoi cu daruri de aur și perle pentru prințesă.

Cea mai mare dintre fete se apropie de malul rîului și vorbi cu Zal. Lăudă frumusețea stăpînei ei, iar Zal, la vorbele ei, strigă nerăbdător :

— Du-mă, te rog, la stăpîna ta cea minunată, pe care doresc s-o văd de atîta timp.

Roaba îi făgădui să-l ajute și întorcîndu-se în palat, povesti stăpînei sale toată întîmplarea.

Prințesa începu să-și împodobească camerele, ca să-l poată primi pe Zal cu cinstirea cuvenită. Covoare și brocaturi fine fură stropite cu miresme rare, iar vasele fură umplute cu flori gingașe. Cînd se lăsă în-

tunericul, roaba care vorbise cu Zal pe malul rîului îl îndreptă pe o cărare șerpuită prin grădina palatului. Ajunseră la un turn, și Zal, privind în sus, văzu prințesa stînd sub cea mai înaltă arcadă. Zal se gîndi că niciodată nu mai văzuse o fată atît de frumoasă și chiar atunci, în acel loc, se hotărî s-o ia de soție.

Prințesa, zărindu-l pe Zal în grădină, îl rugă să urce la ea în turn.

— Roag-o pe roaba ta să-mi arunce o frînghie, spuse Zal. Drept răspuns, prințesa își despleti părul lung și negru și pletele atinseră pămîntul, și-i spuse lui Zal că poate urca pe această scară de mătase.

— Asta nu ! spuse Zal, niciodată nu-ți voi pricinui vreun rău. Așa că roaba fu trimisă să caute o frînghie groasă și în curînd Zal se trezi lîngă prințesa cea frumoasă. Acolo, sub arcadă, ei doi stătură de vorbă și orele se scurseră una după alta, pînă cînd din corturi răsunară răpăiturile tobelor care anunțau ivirea zorilor.

Înainte de a pleca, Zal îi spuse prințesei :

— Cînd Sahm, tatăl meu, va auzi că doresc să mă căsătoresc cu tine, va fi tulburat și supărat, pentru că supușii Șahului se vrăjmășesc cu supușii lui Mihrab, dar jur că nimeni altcineva decît tu nu-mi va fi mireasă.

Zal se întoarse la corturi și se pregăti pentru călătorie. Se întoarse în palatul de la Seistan și-i mărtu-

risi tatălui său dorința de a se căsători cu fata lui Mihrab.

Sahm fu adînc tulburat, temîndu-se că această căsătorie să nu-l mînie pe Șah, dar el își aminti de făgăduiala făcută fiului său, cînd îl luase de la Pasărea Munților. Așa că primi să meargă la Șah și să-l roage să încuviințeze căsătoria. La început Șahul se înfurie cumplit și nici nu vru să audă. Chiar îl amenință că va lua o armată și va distruge pînă în temelii cetatea Seistan. Dar, din fericire, înainte de a pleca la război, Șahul se hotărî să ceară Sfatul Înțelepților țării. Înțelepții țării se adunară cu toții și trimiseră Șahului următoarea solie :

„Nu împiedica căsătoria, căci Zal și prințesa vor avea un fiu, care va deveni cel mai mare viteaz al țării. Va fi puternic ca un elefant și cu sabia lui va supune pe toți vrăjmașii Persiei. Rustem va fi numele lui, și cît timp va trăi, inimile oamenilor vor fi pline de bucurie. El va ridica faima regatului către ceruri."

Cînd auzi aceste vorbe, Șahul încuviință căsătoria lui Zal cu fata regelui Mihrab. Sahm și Zal porniră către cetatea Cabul.

Regele Mihrab, auzind că se apropiau de cetate, porunci ca întregul popor să se îmbrace în straie de sărbătoare, iar străzile să fie împodobite cu steaguri de mătase în toate culorile. În palat fură așternute covoare țesute în fire de aur și argint, și fură așezate tronuri de fildeș și lemn de cedru.

În timp ce Sahm și Zal se apropiau de porțile cetății, sunete de trompete, de harfe și de țimbale umpleau urechile. În mijlocul bucuriei tuturora ei fură conduși cu urale la palat.

Căsătoria se făcu în ziua următoare și timp de o săptămînă poporul se veseli și aduse daruri lui Zal și frumoasei prințese. Apoi, la capătul celei de-a șaptea zi, Zal își luă mireasa în cetatea Seistan. Acolo o așeză lîngă el pe un tron de pietre nestemate, punîndu-i pe cap o coroană de aur.

Tot poporul sosi, cu mic și cu mare, să se închine tînărului său conducător cu plete albe și minunatei sale mirese.

Curînd după căsătoria lui Zal, Sahm-Viteazul se duse în altă parte a țării, și-l lăsă pe fiul său să domnească în locul lui.

Zal și frumoasa sa regină trăiră foarte fericiți, în palatul din Seistan, pînă cînd într-o zi regina căzu bolnavă la pat. Cei mai iscusiți doctori din țară n-o putură vindeca, iar Zal se întristă cumplit, temîndu-se tare să nu-și piardă minunata mireasă.

Pe cînd se plimba îngîndurat prin grădină, gîndurile se opriră asupra Pasării Munților, și-și aminti că ea-i promisese să-i vină-ntrajutor ori de cîte ori va avea vreun necaz.

Zal luă una din cele trei pene, o aruncă în foc și așteptă plin de nădejde. În curînd auzi un foșnet în

văzduh. Niște aripi negre se clătinau împrejurul lui, iar Pasărea Munților apăru lîngă el.

— Fătul meu, spuse ea cu gingășie, de ce ești trist ? Ochii îți sînt plini de lacrimi. Spune-mi care-i pricina mîhnirii tale.

Zal îi spuse că preaiubita sa regină este bolnavă, și că-i este tare teamă să nu moară.

— N-ai teamă, spuse Pasărea Munților, căci eu, care te-am îngrijit cînd tatăl tău te-a aruncat, am venit să te ajut. Du-te înapoi în palat. Îți făgăduiesc că regina se va însănătoși în curînd. Zal se întoarse în palatul său și spre bucuria lui regina se însănătoși repede. Înțelepții Șahului spuseseră că în casa lui Zal se va naște un fiu, și că acest copil va deveni marele viteaz al Persiei. Curînd după venirea Păsării Munților, pruncul se născu. Fu botezat Rustem, și pe cînd era copil încă dădu dovadă de o putere deosebită, încît toți spuneau că atunci cînd va crește mare va fi ca un uriaș.

Bătrînul Sahm tînjea să-și vadă nepotul, așa că atunci cînd Rustem împlini opt ani, bătrînul viteaz își adună o mînă de însoțitori și se îndreptă spre Seistan. Tînărul Rustem, urcat pe un elefant de luptă, merse vesel în întîmpinarea bunicului. Cînd Sahm văzu băiatul încîntător, inima i se umplu de bucurie. Își binecuvîntă nepotul și-l întrebă ce dar ar fi vrut să primească de la el. Băiatul răspunse :

— Nu cer averi și nici daruri prețioase sau straie bogate. Cer doar un cal și hamuri, zale și niște arme, ca să pot merge și birui pe dușmanii tăi.

Aceste cuvinte vitejești cîștigară inima bătrînului. Sahm nu-și mai putea lua ochii de la băiat și stătu multe luni în palat ca să poată fi în apropierea nepotului său.

Rustem crescu înalt și puternic. Întîmplările cele mai primejdioase nu-l înspăimîntau. Îi plăcea să călărească prin păduri, să vîneze fiarele ticăloase și deseori petrecea zile întregi de unul singur prin codri.

Într-o dimineață se întoarse în palat după o călătorie lungă. Își petrecuse noaptea în șa, și obosit se duse în camera lui să se odihnească. Căzu într-o moleșală plăcută, cînd deodată fu trezit de urletele unui servitor și de țipetele mulțimii îngrozite. Se îmbrăcă în grabă și alergă să vadă ce se întîmplase. Un elefant înfuriat alerga pe străzi, nimicind tot ce-i ieșea în cale. Rustem luă o măciucă și se duse în întîmpinarea elefantului înfuriat. Servitorii lui Zal erau cu toții speriați. Ei știau că animalul era un elefant alb atît de puternic, încît nici cel mai vajnic om nu-i putea ține piept. Stăpînul lor s-ar fi mîniat cumplit auzind că l-au lăsat pe Rustem pradă primejdiei. Așa că servitorii începură să se roage de Rustem să se întoarcă în palat, iar acesta, neascultîndu-i, îi închiseră poarta. Cu o lovitură puternică de măciucă, Rustem o sfărîmă și alergă pe stradă, unde auzi țipetele

mulțimii înspăimîntate și răgetele elefantului alb. Rustem scoase un strigăt puternic, ca să atragă atenția animalului, și ridică măciuca gata să lovească. Elefantul alb se năpusti asupra lui Rustem cu trompa ridicată, pentru a-l înșfăca și zdrobi. Dar Rustem lovi animalul atît de năpraznic, încît puternicul elefant se clătină pe picioare. Rustem îl lovi din nou, apoi încă o dată ; pînă în cele din urmă uriașa fiară se prăbuși greoi la pămînt și-și dădu duhul. Mulțimea îl privea încremenită. Apoi, strada răsună de chiotele oamenilor, care alergau încoace și încolo, nerăbdători cu toții să povestească cum se prăbușise elefantul sub măciuca lui Rustem.

Povestea se răspîndi în întreaga țară, și toți oamenii aflară că un viteaz fără seamăn fusese dăruit Persiei.

În românește de
MIHAI RĂDULESCU și VERONICA LEVIȚCHI

Ultimul rege-maimuță

JINKO, REGELE-MAIMUȚĂ, domnea peste supușii săi departe în pădurea cea întinsă.

În împărăția lui Jinko trăia un șoarece, o pisică, un cîine, un băț, care alerga de colo colo și se juca cu animalele, un foc, care nu se stingea niciodată, un eleșteu cu apă, un elefant, o furnică și primul sfetnic al regelui : Tancat Șacalul. Tancat era trist cînd ceilalți erau veseli. Era nefericit pentru că nu putea găsi pe nimeni cu care să se certe. Niciodată nu se întîmplase nimic care să tulbure pacea în timpul domniei regelui Jinko.

Pisica și șoarecele erau prieteni la cataramă. Bățului, fiind jucăuș, îi plăcea să țopăie și să danseze în jurul pădurii, și îl îndrăgise tare mult pe Cîine. Eleșteului cu apă nu-i plăcea nimic mai mult pe lume decît o mică pălăvrăgeală cu vecinul său, Focul. Elefantului îi era așa de dragă Furnica, încît deseori o purta în spinare zile întregi.

Lui Tancat nu-i plăcea de nimeni ; și nimeni nu-l plăcea pe Tancat. Visa întotdeauna să stîrnească o ceartă în împărăție. Dar toate strădaniile lui fură în

van, pînă în ziua cînd Kiki, croitorașul din satul cu căsuțe de lut, veni într-un suflet la regele Jinko, arătîndu-i supărat haina lui lungă și galbenă.

— Privește, Măria ta ! strigă Kiki, punîndu-i sub nas o gaură mare din tivul hainei galbene. Unul dintre supușii tăi a făcut asta !

— Îmi pare foarte rău, spuse regele Jinko, dar nu prea-mi vine mie să cred că vreunul dintre supușii mei să fi putut să se poarte atît de nesăbuit.

— Ba da, Măria ta, spuse croitorașul, unul dintre supușii tăi a făcut gaura asta în haina mea galbenă și frumoasă. M-am dus în pădure să trag un pui de somn. Cînd m-am sculat, haina era ruptă.

— Kiki-croitorul spune adevărul ! rosti Tancat. Trebuie să aflăm cine a făcut gaura și ticălosul trebuie pedepsit.

— Foarte bine, cuvîntă regele Jinko. Adună oamenii și eu îi voi întreba.

Tancat, primul sfetnic, ieși pe ușă în culmea fericirii. În sfîrșit, era o pricină de tulburare în împărăție.

Tancat adună pe toți supușii regelui și le porunci să meargă de îndată la Curtea cea Mare. Pe drum le spuse că avea să se întîmple ceva atît de îngrozitor, încît toți fură înfricoșați de moarte și ar fi zbughit-o la fugă dacă Șacalul nu i-ar fi păzit bine.

Cînd ajunseră la Curtea cea Mare, se așezară cu toții în șir în fața regelui. Kiki-croitorul stătea lîngă rege, scuturînd furios o haină lungă și galbenă. Tan-

cat ședea la o măsuță. Își încrucișase brațele și-și ținea semeț capul pe spate. Era singura ființă fericită de acolo.

— Ei, spuse regele, trebuie să aflăm cine a făcut această gaură în haina cea galbenă și frumoasă a lui Kiki. Furnico, știi ceva despre asta ?

— Da, Măria ta, Elefantul a făcut-o.

— Elefantule, spuse regele, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Apa a făcut-o.

— Apă, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Focul a făcut-o.

— Focule, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Bățul a făcut-o.

— Bățule, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Cîinele a făcut-o.

— Cîine, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Pisica a făcut-o.

— Pisico, de ce-ai făcut asta ?

— Să am iertare, Măria ta, n-am făcut-o eu. Șoarecele a făcut-o.

— Să am iertare, Măria ta, strigă tremurînd Șoarecele, fără să mai aștepte să fie întrebat. Nu-i vina mea ! Nu e vina mea ! Nu e vina mea !

— Ce-o să ne facem ? spuse nefericitul rege, dînd din cap cu atîta amărăciune, încît coroniţa lui aurită îi căzu pe o ureche.

— Supuşii noştri trebuie să se descurce singuri, spuse Şacalul. Este un păcat îngrozitor să faci o ruptură în haina cea frumoasă a lui Kiki. Aşa că eu cred că fiecare dintre supuşii noştri trebuie să-l pedepsească pe cel care-l socoteşte vinovat.

— Foarte bine, spuse regele, aşa să fie.

Atunci Cîinele muşcă Pisica, Băţul bătu Cîinele, Focul arse Băţul, Apa stinse Focul, Elefantul bău Apa, Furnica înţepă Elefantul, şi Pisica alergă după micuţul Şoricel, care se strecura printre copaci chiţcăind tare : „Nu e vina mea ! Nu e vina mea ! Nu e vina mea !“

Şi ăsta a fost sfîrşitul împărăţiei celei liniştite, pentru că prietenii fericiţi de odinioară deveniră duşmani neîmpăcaţi. Jinko-regele îşi aruncă coroniţa aurită şi duse o viaţă sălbatică prin copacii pădurii. Tancat Şacalul plecă de-acolo în goană şi din ziua aceea n-a mai fost niciodată văzut.

Oricît de dureros ar fi, trebuie să spunem că nimeni n-a aflat vreodată cum că Tancat rupsese frumoasa haină galbenă a croitorului.

În româneşte de
MIHAI RĂDULESCU şi VERONICA LEVIŢCHI

Balaurul lacului

CU MULȚI ANI în urmă pe țărmul lacului Zirnitz, într-unul dintre cele mai frumoase ținuturi ale Austriei, se înălța un castel străvechi și frumos. În acest castel locuia ducele Rudolf, care în acele zile îndepărtate domnea peste oamenii de prin părțile acelea.

Ducele Rudolf era un stăpîn iubitor de sine și hain. Oamenii erau nevoiți să muncească din greu din zori și pînă în noapte, ca să plătească birurile uriașe pe care el le cerea.

Pămîntul de pe coastele muntelui era tare și pietros. Oricît ar fi muncit țăranii de bine, nu puteau scoate recolte bogate, și deseori de abia aveau destui bani să-și cumpere de-ale gurii.

Dar apele lacului Zirnitz erau bogate în pește, așa că oamenii nu mureau de foame, pentru că se hrăneau cu peștele pe care-l prindeau.

Într-o bună zi, pe cînd ducele Rudolf se plimba pe malul lacului, văzu mai mulți oameni aruncînd undițele în lac.

— Ce e această necuviință ? strigă el năpraznic. Lacul e al meu ! Nimănui nu-i e îngăduit să pescuiască în el !

Ducele porunci ca oamenilor să nu li se dea voie să mai pescuiască în lac.

— Pe viitor, oricine va fi prins pescuind, va fi trimis la închisoare și pedepsit cu asprime.

Oamenii primiră porunca cu mîhnire. Avuseseră întotdeauna dreptul să pescuiască în lacul Zirnitz, și simțeau că ducele fusese din cale-afară de crud, răpindu-le acest drept.

Ducele avea un fiu, pe nume Otto, un băiat de vreo doisprezece ani. Otto era senin la chip și bun la inimă, iar oamenii îl iubeau la fel de mult cît îl urau pe tatăl său.

Cel mai bun tovarăș de joacă al lui era tînărul Edgar, fiul unui sărman tăietor de lemne, care locuia într-o colibă de scînduri pe malul lacului. Deși Otto trăia într-un castel minunat, iar casa lui Edgar era o biată cocioabă, cei doi băieți se împrieteniseră încă de mici copii și se iubeau ca frații.

Cîteva zile după ce ducele dăduse poruncă oamenilor să nu mai pescuiască în lac, Otto și Edgar se plimbau împreună pe țărm. Deodată se auziră niște voci mînioase. Edgar tremurînd strigă :

— Ascultă ! E vocea tatălui meu ! Ce s-o fi întîmplat ?

Cei doi băieți alergară la coliba tăietorului de lemne. Acolo îl văzură pe tatăl lui Edgar legat în lanțuri, mergînd între doi dintre soldații ducelui.

— De ce l-ați prins pe acest om sărac ? strigă Otto, cu ochii scăpărînd.

— Ne supunem poruncii ducelui, tatăl dumneavoastră, răspunse unul dintre soldați. Ne-a spus să prindem și să băgăm la închisoare pe oricine pescuiește în lac.

— La rîndul meu, vă poruncesc să-i dați drumul acestui om, strigă tînărul Otto. Neîntîrziat !

Soldații, înfricoșați de porunca rostită cu îndrăzneală, se supuseră fără crîcnire. Dădură drumul ostatecului și aceștia plecară.

Bietul tăietor de lemne se întoarse recunoscător către tînărul Otto, și-i mulțumi pentru că îl ajutase.

— Tata va fi foarte mînios, spuse Otto, dar mă iubește prea mult ca să mă pedepsească. Totuși mă tem că va căuta să te prindă iar. Mai bine te-ai ascunde înainte ca să-i ajungă la ureche cele întîmplate.

Tăietorul de lemne îi dădu dreptate și luîndu-și rămas bun de la dragul său fiu, Edgar, fugi departe în munții Tyrol, acolo unde ducele și soldații săi nu-l mai puteau ajunge.

Cînd ducele Rudolf auzi aceasta se supără cumplit. Dar Otto era singura ființă pe care o iubea și n-ar fi putut îndura să-l pedepsească.

Îl chemă doar la sine și-i spuse :

— Fiul meu, ai făcut o faptă nesăbuită. Dacă oamenii nu mi se mai supun, noi n-o să mai avem peşte. Dacă acest tăietor de lemne va fi prins în împărăţia mea, va plăti scump pentru nesupunere.

Săptămîni de-a-rîndul sărmanul tăietor de lemne stătu într-un sătuc din munţii Tyrol. Un ţăran de prin acele părţi îi dăduse ceva de lucru şi astfel putu să-şi cîştige adăpost şi de-ale gurii. Dar era întristat în fiece zi gîndindu-se la fiul său, Edgar, şi tînjind să-l vadă din nou.

Într-o dimineaţă stătea lîngă un gard viu şi mînca nişte pîine cu brînză. În faţa lui se întindea lanul de grîu pe care ţăranul îi ceruse să-l secere, iar departe, în zare, se ridicau crestele munţilor care înconjurau căsuţa sa de odinioară.

„Vai ! gîndea sărmanul om, pe undeva printre munţii aceia se joacă şi fiul meu Edgar. Cine ştie, poate că nu-l voi mai vedea niciodată".

Tăietorul de lemne rupse îngîndurat pîinea pe care o ţinea în mînă, şi fărîmiturile căzură pe pămînt. Dintr-o căpiţă de fîn de lîngă el se furişă un şoricel alb, care se apropie şi începu să mănînce fărîmiturile, de parcă nu s-ar fi temut de om.

Tăietorul de lemne nu-l goni.

— Hai, vino, cuvîntă el, pari tare flămînd, iar eu sînt prea amărît ca să mănînc.

Pe cînd vorbea, tăietorul de lemne îi întinse pîinea şi brînza ; dar chiar în clipa aceea, şoricelul cel alb

pieri și în locul său se ivi un străin înalt, cu fața atît de nobilă și de înțeleaptă, încît tăietorul de lemne își scoase deîndată căciula, fiind sigur că se află în fața unui rege.

— Nu știi cine sînt, rosti străinul cu blîndețe. Îți voi spune eu. Sînt regele lacului Zirnitz. Ducele Rudolf spune că lacul este al lui, dar el greșește : eu singur sînt stăpînul apelor. Pe mulți oameni i-a făcut ducele să sufere de foame oprindu-i să pescuiască în lac și, pentru a-l pedepsi, am iscodit un balaur înfricoșător din ape strunindu-l să facă mult rău în întreaga țară. Balaurul locuiește acum pe stîncile de lîngă castelul ducelui și i-a poruncit acestuia să i-l dea pe fiul său Otto, că de nu, va nimici întregul popor.

— Ce vești îngrozitoare ! strigă tăietorul de lemne. Prințul Otto este un băiat curajos și bun. Îi datorez viața. De bună seamă că nu-l veți lăsa pe balaur să-l ucidă. Mă voi întoarce de grabă acasă, să pier eu, netrebnicul, în locul lui. Îngăduie ca balaurul să mă ucidă pe mine și ocrotește-l pe Otto !

— Ești un om curajos și cinstit, răspunse regele lacului. Otto nu va pătimi nimic, ți-o făgăduiesc. Întoarce-te pe malul lacului și-l vei ajuta să scape. Vei avea puteri asupra balaurului, iar la porunca ta se va reîntoarce în adîncurile lacului.

Tăietorul de lemne plecă în mare grabă spre lacul Zirnitz. Cu cît se apropia, cu atît se auzeau mai tare bocete și vaiete amestecate cu un urlet și un șuierat

înfiorător. Cînd ajunse în mijlocul mulțimii de pe țărm, îl văzu pe ducele Rudolf, a cărui față tristă lăsa să se citească cît de mare îi era durerea. Înconjurase gîtul lui Otto cu brațele și plîngea amarnic.

— Stăpîne, spuse tăietorul de lemne, înclinîndu-se în fața ducelui Rudolf. Care-i pricina acestei zarve ?

— Balaurul cel puternic pe care-l vezi colo, răspunse ducele, îl cere pe fiul meu. Dacă nu-l dau pe Otto, întreaga împărăție va fi nimicită.

— Nu te teme, Înălțimea ta, spuse tăietorul de lemne, am putere să-ți scap fiul de la moarte !

Tăietorul de lemne se duse spre stînca uriașă unde balaurul se încălzea la soare.

— Întoarce-te în adîncurile lacului, strigă tăietorul de lemne, cu glasul său clar și puternic, pe care-l auziră toți cei de față. Deodată balaurul cel puternic se ridică în picioare, făcu o săritură uriașă, sări în apă și se făcu nevăzut.

De bucurie, ducele Rudolf zise :

— Cum să te răsplătesc ? Mi-ai scăpat fiul de la moarte. Cere-mi ce vrei și dorința îți va fi îndeplinită.

— Cer, răspunse tăietorul de lemne, ca de azi înainte să dai voie oamenilor să pescuiască nestingheriți în apele lacului.

— Ce inimă bună ! strigă cineva de lîngă tăietorul de lemne ; și acel cineva era chiar regele lacului.

În timp ce toți oamenii se uitau la el cu mirare, regele lacului stătea pe o stîncă înaltă și, întinzîndu-și brațele către apele lacului, spuse :

— Dorința tăietorului de lemne de a-și ajuta vecinii va fi îndeplinită în alt chip. Coastele muntelui sînt pietroase și neroditoare, dar din ziua aceasta, voi face ca apele lacului să sece timp de șase luni pe an, dînd la iveală o cîmpie bogată, unde recoltele voastre vor crește din belșug.

Regele lacului pieri, dar de atunci încoace, lacul Zirnitz seacă în fiecare an, iar oamenii au parte de recolte așa de bogate, încît nimănui nu-i mai este teamă că va muri de foame.

În românește de MIHAI RĂDULESCU
și VERONICA LEVIȚCHI

Zmeul cel cu mare faimă

A FOST ODATĂ, într-o vreme, un împărat şi avea o fată care nu avea pereche de frumoasă ce era. Toţi feciorii de împărat voiau să o ia de nevastă. Dar ea nu voia să se mărite.

Între cei ce se învîrteau în jurul ei, era unul foarte frumos, şi cînd l-a văzut, inima a început să-i bată şi şi-a pus în gînd mai întîi să-l încerce dacă e viteaz şi dacă o are dragă. A spus deci că pe acela îl va lua de bărbat, care va merge să-i aducă de la zmeul cel cu mare faimă vărguţa cea de aur. Cîţi feciori de împărat au auzit una ca aceasta, numaidecît li s-au muiat ciolanele de frică, fiindcă ştiau bine că, de se vor duce să facă ce le cere, au să-şi piardă viaţa. Era zmeul cela o sălbăticiune şi avea un ochi în frunte care rămînea totdeauna deschis ; şi nimeni nu se putea apropia de el, fără a fi mîncat.

Feciorul cel de împărat însă s-a hotărît să meargă. Şi aşa a pornit la drum, fără să spună nimănui nimic. Ziua, noaptea, mergea mereu, fără să ştie unde. A trecut prăpăstii, a trecut pustietăţi şi acolo unde l-a

ajuns oboseala de atîta drum s-a așezat sub un copac, de l-a prins somnul. Cînd s-a trezit, zărește departe o babă, care cernea făină într-o tavă mare ; dar făina nu cădea în tavă, ci se vărsa pe jos. Se apropie de babă și vede că este chioară. Atunci feciorul de împărat îi spuse :

— Lasă, maică, nu mai cerne altă făină, uite cum cade pe pămînt. Adă încoace, să-ți cern eu în tavă.

Și feciorul de împărat apucă sita și-i cerne făina, apoi i-o pune într-un sac ce era mai la o parte, spunîndu-i :

— Unde vrei să-l duci, ca să-ți ajut, maică ?

Bătrîna a fost tare mulțumită de feciorul de împărat și-i spuse :

— Fătul meu, pentru binele ce mi l-ai făcut, ce dorești să-ți dăruiesc ? Feciorul de împărat îi spuse :

— Maică, doresc numai bine și noroc, căci după ce umblu eu, tu nu poți să-mi ajuți !

— Și ce e aceea după care umbli ? de nu-mi poți spune să aud și eu. Să văd, poate tot ți-aș fi de vreun ajutor.

Și feciorul de împărat îi spune :

— Eu, maică, sînt fecior de împărat, unul la părinți ; și am auzit povestindu-se despre o fată de împărat, că e cea mai frumoasă din lume, că mulți feciori de împărat vin de o cer și că ea n-a găsit bărbat să-i placă. Atunci am luat și eu binecuvîntarea mamei mele și m-am dus. Cum am zărit-o, m-am îndrăgostit

de frumusețea ei. Toți i-au vorbit și i-au spus dorul lor, dar ea la toți le-a întors răspunsurile ei cu mare iscusință. Și am vorbit și eu ; a zîmbit a rîde și a spus :

— Pe acela am să-l iau de bărbat, care îmi va aduce de la zmeul cel cu mare faimă vărguța cea de aur.

— Ascultă, fătul meu, îi spune atuncea baba, ai intrat la mare necaz, dar binecuvîntarea părinților și a mea au să-ți ajute ! Să o apuci pe drumul unde-i iarba mare, pe unde picior de om n-a călcat încă. Și pe cărarea cea în sus ai să dai de munți și de prăpăstii ; de departe ai să auzi ca un muget ; să știi că zmeul e înăuntru și doarme. Atunci să stai pe deoparte, pînă ce se deschide intrarea la peșteră, pentru că acolo își ține oile ; și la gura peșterii pune o stîncă mare, de nu o poate urni nimeni din loc. Să aștepți, așadar, pînă ce să-ți scoată oile afară ; și atunci faci chip și fel să te strecori înăuntru în peșteră. Cînd se întoarce apoi la culcare, își mînă oile înăuntru și închide peștera iarăși cu stînca aceea. Atunci să bagi de seamă și, cum vei înțelege după horăit că doarme, să ieși de unde te-ai ascuns. Zmeul are o cheiță de aur legată de barbă ; și cu aceste foarfece — și baba îi pune în mînă o forfecuță — să tai din barba zmeului o șuviță de păr cu tot cu cheiță, și, cînd are să deschidă peștera, a doua zi în zori, să fugi. Și cînd vei fugi, să fugi mai departe pe

drumul cu iarba mare. Acolo ai să vezi un palat mare. Cum vei atinge cheița de poartă, are să se deschidă. Să urci scările sus în palat. Acolo ai să găsești într-o odaie mare un cal și un cîine. Înaintea calului au să fie ciolane, ca să mănînce, iar înaintea cîinelui, fîn. Tu, fără să scoți o vorbă, să le schimbi, să pui ciolanele înaintea cînelui și fînul înaintea calului. Mai departe o să te învețe calul ce să faci.

Atunci feciorul de împărat i-a mulțumit frumos babei, a luat forfecuța ce i-o dăduse și a plecat. Mai încolo, după o bucată de drum, zărește peștera cea mare. Merge aproape, nu aude nici un muget. Se uită și nimeni nu era înăuntru în peșteră. A văzut numai un cazan mare plin cu lapte, o turtă cît o arie și o garafă mare cu rachiu. Atunci și-a adus aminte feciorul de împărat că de multă vreme n-a mîncat. A tăiat deci o bucată de turtă, a muiat-o în lapte și a mîncat bine, pînă ce s-a săturat. După aceea s-a mai uitat și zărește o gaură adîncă în stîncă, merge și se ascunde într-însa. Puțin timp după aceea aude tălăngile oilor, și a înțeles că se apropie oile și zmeul cu ele. Atunci s-a ghemuit bine în ascunzătoarea lui. Cum a intrat zmeul în peșteră, a împins îndată piatra și a închis intrarea. Apoi s-a așezat să mănînce. După ce a mîncat, vede că nu s-a săturat și începe a grăi singur cu sine : „Ciudat lucru, ce poftă mare am astăzi, de nu mi-a ajuns nici laptele, nici turta!“ E drept că am uitat să vă spun că baba i-a mai dat și

un praf, de l-a pus în garafa cu rachiu, ca de îndată ce zmeul îl va bea, să adoarmă adînc. Și așa, zmeul, cum a mîncat, a mai îndreptat focul și s-a culcat. Cînd feciorul de împărat a auzit că horăie și a înțeles că doarme, s-a dat jos încet, încet, îi taie șuvița, îi ia cheița din barbă și se urcă înapoi în ascunzătoare. Totuși, după aceea s-a mai gîndit că, de se va trezi zmeul și va vedea că-i lipsește cheița din barbă, o să caute și va da peste el. S-a dat iarăși jos, a luat un drug lung, l-a ascuțit și l-a vîrît în foc ; și cînd s-a aprins bine, l-a băgat în ochiul zmeului, de l-a orbit. Zmeul a început a mugi ; și de țipătul lui se cutremura întreg pămîntul. Cum au auzit ceilalți zmei țipetele lui, au alergat să vadă ce are stăpînul lor. Înăuntru n-au putut totuși intra, căci stînca era așezată la intrare ; și nici unul nu avea atîta putere să o miște din loc. După ce au mai stat puțin, au spus că trebuie să fie beat ; și s-au ridicat și au plecat. În sfîrșit, zmeul a dat la o parte stînca, de a deschis peștera, s-a așezat la ieșire și a început să pipăie fiecare oaie în parte, nu cumva să scape afară și dușmanul care-l orbise. Și era o oaie mare și lînoasă ; și feciorul de împărat s-a prins sub pîntecele ei lînos și așa a apucat să iasă din peșteră.

Să-l lăsăm pe zmeu să caute pe cel ce i-a scos ochiul și să-l urmăm pe feciorul de împărat. A apucat drumul ce i l-a spus baba și, după ce a mers o bucată bună, a zărit de departe palatul. A mers pînă aproape,

a vîrît cheia în broască și a deschis ușa. S-a urcat sus în palat și a văzut un cal frumos legat de lanț; și avea înaintea lui o grămadă de ciolane ; și un cîine mare frumos legat și el, care avea înaintea lui o grămadă de fîn. A pus deci fînul înaintea calului și ciolanele înaintea cîinelui. Cum au mîncat calul și cîinele, au început a grăi și i-au spus :

— Cum de ai nimerit aici, fătul nostru ? Are să vină stăpînul zmeilor și o să te mănînce ! Atunci feciorul de împărat le-a spus că pe zmeu l-a orbit și că a venit încoace să caute vărguța de aur. Atunci calul i-a spus :

— Cine te-a făcut să vii aici ?

Și feciorul de împărat le-a povestit despre babă, cum și ce. Iar cîinele i-a spus :

— Aceea, fătul meu, e ursitoarea cea bună și pe ea a orbit-o altă ursitoare, pentru că n-a făcut la nimeni nici o dată vreun rău ; și au ursit-o să rămînă așa, pînă nu se va găsi cineva căruia să-i fie drag și milă de ea. Acu, fătul meu, să mergi de aici — și-i arată, pe unde să meargă — și să intri în odaia aceea și vei găsi în ea două fete de împărat robite de zmeu și să le dai drumul. Și feciorul de împărat a intrat în odaia aceea și găsi în ea două fete de împărat robite de zmeu. Erau atît de frumoase, încît, cum le-a văzut, n-a mai știut ce să facă. Iar ele l-au întrebat cum de le-a găsit. Și a povestit cum a venit într-acolo, să

caute vărguța cea de aur. Atunci acelea i-au spus :
— Noi ți-o dăm, dar să ne scoți de aici.
Și i-au dat vărguța. El a mers de a atins cu ea calul pe spate și a dezlegat calul ; a atins-o de cîine și a slobozit și cînele. A luat apoi fetele de împărat, le-a urcat pe cal și a chemat și cîinele. Dar fetele de împărat i-au spus :
— Înainte să fugim mai trebuie să facem încă un bine. Uită-te prin fereastră, să vezi ! Animalele acelea de acolo, jos, toate sînt oameni ; între ei sînt și feciori de împărați. Cu toții au fost la vînătoare și găsind poarta deschisă au intrat înăuntru, dar spre nenorocirea lor, zmeul i-a zărit, i-a stropit cu apă moartă și i-a prefăcut în felurite animale. Hai repede acu, de-i lovește încetișor cu vărguța asta de aur, și atunci se vor face cum au fost întîi.
Și s-a dus feciorul de împărat de i-a atins cu varga pe fiecare, unul cîte unul, și îndată au început să se facă oameni — și încă frumoși și tineri — și să-l îmbrățișeze și să-l sărute pe feciorul de împărat. Iar calul și cîinele au spus către feciorul de împărat ca pe ei doi să nu-i atingă încă, pentru că ei mai trebuie să rămînă așa cum sînt.
Cum au ieșit cu toții afară, feciorul de împărat a încuiat palatul și cheia a luat-o cu el. Și s-au pornit cu toții la drum ; feciorii de împărat au luat drumul spre cetățile lor, iar feciorul nostru de împărat, dimpreună cu calul, pe care a urcat cele două fete, și

dimpreună cu cîinele, care alerga și se uita în toate părțile, ca nu cumva să se vadă de departe zmeul, s-a pornit să ducă fetele de împărat acasă la părinții lor. Părinții, cînd le-au văzut, puteți să vă gîndiți ce bucurie i-a cuprins ; și i-au spus să-și aleagă pe care vrea de nevastă și să-i dea și împărăția întreagă. Dar feciorul de împărat le-a spus că este logodit și că de dragul logodnicei a mers să aducă vărguța cea de aur. Atunci calul și cîinele au spus feciorului de împărat și el i-a atins cu vărguța, și pe loc s-au făcut doi feciori frumoși de împărat. A stat și s-a minunat împăratul, cînd a văzut cum se fac oameni calul și cîinele. Atunci, cei doi feciori de împărat s-au dat pe față și au spus :

— Cînd zmeul a furat pe cele două domnițe, de care eram îndrăgostiți, am pornit și noi să le scoatem din mîinile lui. Pe noi însă zmeul ne-a zărit și pe mine m-a prefăcut în cal, a spus unul, iar pe prietenul meu în cîine. Dacă îți e cu voia, să trăiești mulți ani, împărate, fă-ne pe noi ginerii tăi.

Și atunci împăratul i-a îmbrățișat și le-a spus că-i va face ginerii lui.

Feciorul nostru de împărat a luat-o repede la drum, ca să ajungă la frumoasa lui domniță. Dar n-a mai mers pe jos, căci împăratul i-a dat oameni, căruțe și daruri ; și l-au dus pînă la poarta frumoasei lui domnițe. Iar celelalte două domnițe plîngeau de bucurie că le-a scos din robie, dar și pentru că le părea rău

că a plecat feciorul de împărat, care le-a izbăvit. Dar să-i lăsăm acuma pe ei și să ne întoarcem la fata de împărat cea frumoasă. Cum a auzit ea că feciorul a plecat după vărguța cea de aur și n-o să-l mai vadă, ca pe atîția alții care o petiseră, s-a căit și s-a îmbolnăvit, de era să moară. Vraci și vrăcițe s-au apucat să o lecuiască, dar n-au putut să-i ajute cu nimic. Cînd feciorul de împărat a ajuns la palat, toate porțile erau încuiate, pentru că mare durere i-a cuprins pe toți din pricina fetei. Dar feciorul de împărat ia vărguța cea de aur, atinge cu ea pe rînd fiecare poartă ; și toate porțile se deschid și deodată se înfățișează înaintea fetei cu vărguța cea de aur în mînă. Cum l-a zărit, domnița s-a ridicat îndată, l-a îmbrățișat și i-a spus :

— Unde ai fost atîta vreme, de era să mor de dorul tău ?! De ce ai plecat ? Atunci feciorul de împărat i-a povestit toate cîte le-a pățit și i-a dat varga cea de aur. Cîntări, muzici ; și bucurie și mai mare ! S-a făcut nuntă. A doua zi și-a luat mireasa și s-a dus la părinții lui ; și acolo, de două ori pe atîta veselie și bucurie ! Și au trăit ei bine și noi să trăim și mai bine.

În românește de VASILE GRECU

Cosînzeana

A FOST ODATĂ într-o vreme o împărătească și un împărat care nu aveau copii. Și au spus ei că de le va fi să aibă un copil în ograda împărătească trei zile va curge din cișmea, în loc de apă, untdelemn, trei zile miere și trei zile unt ; și toată lumea să vină să ia. A fost într-un ceas bun și dorința li s-a împlinit. Împărăteasa a născut un băiat. Și a crescut băiatul mare și frumos, dar făgăduința să și-o împlinească au uitat fețele împărătești. Numai că într-o noapte, împărătesei i se arătă în vis o femeie și-i spune :

— Eu băiatul ți l-am dat, tu însă făgăduința nu ți-ai ținut !

S-a sculat împărăteasa tremurînd și-i spune bărbatului :

— Am uitat să facem ce-am făgăduit, să curgă trei zile untdelemn, trei zile miere și trei zile unt !

Îndată a poruncit împăratul să meargă și să aducă miere, untdelemn și unt, să toarne în cișmeaua curții, de unde să curgă și toată lumea să se îndestuleze

întru sănătatea feciorului de împărat. După ce și-au luat toți oamenii, și a încetat să mai curgă cișmeaua, abia atunci a auzit de asta și o babă foarte bătrînă. Și s-a dus și dînsa să ia, cum va putea, puțin unt; a strîns de și-a umplut un borcănaș. Feciorul împăratului se uita la ea de sus din fereastră și rîdea. Cînd și-a umplut borcănașul, zboară o piatră de i-l sparge și tot untul se varsă pe jos. Atunci și-a ridicat baba ochii în sus și l-a văzut pe feciorul de împărat.

— Ah, fecior de împărat, ce mi-ai făcut, îi zise, să te blestem nu mă lasă inima, doar atîta îți spun : Din mîinile Cosînzenei să nu mai scapi ! Și s-a făcut nevăzută baba.

Feciorul de împărat a căzut pe gînduri : care Cosînzeană să fie aceea ? Într-o zi îi spune mamei sale :

— Vreau să merg în lume, mamă, și să aflu care e Cosînzeana.

— Ah, copilul meu, dragul meu, se zbătea maică-sa să-l oprească, dar el în zadar ! Cînd părinții lui au văzut că tot mai mult stăruie, l-au lăsat să plece. S-a îmbrăcat băiatul, s-a înarmat, și-a luat bani cu el și a plecat.

Merge, merge, prin țări pustii, întrebînd ici, întrebînd colo, unde stă Cosînzeana, dar nu putea să afle nimic. Într-o zi, zărește o poartă mare, mare ; intră înăuntru, poate ar putea să afle ceva. Vede o zmeoaică dezghiocînd migdale. Îi spune :

— Bună vremea, stăpînă !

— Bună, fătul meu ! De nu-mi spuneai : bună vremea, stăpînă, te-aș fi mîncat.

— Și tu, de nu-mi spuneai : bună, fătul meu, te-aș fi tăiat cu sabia asta.

— Ce vrei și ce cauți prin aceste locuri sălbatice ? i-a spus zmeoaica.

— Ce să-ți spun ? ! Pe mine m-a blestemat o babă și mi-a zis din mîinile Cosînzenei să nu scap ; și de atunci nu mai am stare, nici alinare și nu pot ședea binișor în palat. Te rog, așadar, să-mi spui ce e asta și unde șade Cosînzeana ceea.

— Ce să-ți spun, fătul meu, eu una nu știu nimic ! Să apuci de aici drumul ăsta la dreapta și vei ieși tot la o poartă, așa mare ca și a mea ; și să intri înăuntru. Acolo șade soru-mea ; și să-i spui bună vremea și să o întrebi, poate că știe ea. Și de știe, o să-ți spună, pentru că e o femeie bună. Ia și piepte-nele ăsta de argint și spune-i din parte-mi sănătate. I-a mulțumit, s-a ridicat și a plecat. Merge, merge, zărește de departe o poartă. O împinge și intră ; vede o zmeoaică sfărîmînd nuci.

Îi spune :

— Bună vremea, maică !

— Bună, fătul meu ! De nu-mi spuneai bună vremea, te-aș fi mîncat.

— Și eu, la rîndu-mi, de nu-mi spuneai : bună, fătul meu, ți-aș fi tăiat capul cu sabia asta.

— Ce vrei ? Cine te-a trimis aici și de unde vii ?
— M-a trimis soru-ta ; poftim și pieptenele ăsta și din partea ei sănătate ! Și să-mi spui, te rog, dacă știi, unde se află Cosînzeana, ca să merg s-o găsesc.
— Ce să-ți spun, fătul meu ! După mare lucru umbli, eu nu știu nimic. Ci numai să te duci la soru-mea cealaltă, care stă între niște stînci ca acelea. Ai să vezi un munte fumegînd și ai să vezi și o poartă veche stricată ; să o împingi și să te vîri înăuntru și ai să o găsești pe soru-mea ștergînd cuptorul cu pieptul. Dar tu să nu-i spui nici un cuvînt, ci numai să-ți tai o bucată din haină și să ștergi cuptorul și să-i bagi pîinea în cuptor ; și apoi, cînd s-a copt, să i-o scoți. Atunci îți va spune :
— Pentru binele ce mi l-ai făcut, ce vrei să-ți dau ? Tu să-i spui urări de sănătate de la surorile ei și să-i dai și acest pieptene de fier și să o întrebi unde e casa Cosînzenei și-ți va spune.
Feciorul de împărat i-a mulțumit și ei ; s-a sculat și a plecat. A luat-o la drum și după o bucată de drum zărește un munte care fumega. Se apropie și vede o poartă veche stricată. Atunci intră și vede o zmeoaică înaltă, sălbatecă și cu părul vîlvoi, cum șterge cuptorul cu pieptul. Cînd feciorul de împărat a văzut-o, s-a înspăimîntat, dar n-a scos nici o vorbă. Fără să piardă vreme, își taie o bucată din manta, o moaie în apă și cu un băț șterge cuptorul. Ia îndată

pînea și o vîră în cuptor ; după ce s-a copt, o scoate și o așază în rînd. Atunci zmeoaica îi spune :

— Pentru binele ce mi l-ai făcut, ce vrei să-ți dau ?

— Pe mine m-au trimis surorile tale ; poftim acest pieptene de fier și urări de sănătate din parte-le. Și să-mi spui unde e casa Cosînzenei.

— Vai, fătul meu, păcat de tinerețele tale ! De vreme ce vrei, am să-ți spun. Să mergi tot înainte și ai să dai de niște curți mari ; și în mijlocul ogrăzii e un portocal cu trei portocale ; în acele portocale sînt ascunse trei surori Cosînzene. Pentru poarta din afară a curților îți dau eu puțină apă s-o stropești ; și are să se deschidă. Dar la poalele portocalului stau doi lei foarte răi, să ai cu tine patru cîrlani ; doi să-i arunci, înainte de a te urca în portocal, cît mai departe vei putea, ca leii să alerge să-i mănînce și să te lase să rupi portocalele. Cum le vei rupe, să le pui bine în sîn și atunci să arunci ceilalți doi cîrlani, ca leii să se îndepărteze iar să-i mănînce, iar tu să te poți da jos și să nu te sfîrtece. Iar cînd vei coji portocalele, să bagi de seamă să le tai numai puțin pe deasupra și să le moi în apă multă, pentru că înăuntru sînt ascunse Cosînzenele și, cum nu ai apă multă să le scufunzi, ies moarte. A mers, a stropit poarta cu apă, și poarta s-a deschis, a intrat și-a făcut precum i-a spus zmeoaica. Cum l-au zărit leii, au și început să urle. A aruncat un cîrlan, cît a putut de departe, și pe celălalt tot așa ; și leii au fugit, ca să-i mănînce.

Băiatul se urcă în portocal ; își scoate sabia, taie cele trei portocale, le vîră bine în sîn, aruncă leilor și ceilalți doi cîrlani, coboară și plecă.

Pe drum, cum mergea, spune : „Poate că în portocală nu e nimic, decît zmeoaica a vrut să-și bată joc de mine !“ A curățit o portocală și-a văzut înăuntru o fată frumoasă, care a strigat : „Apă, apă“ și și-a dat sufletul, pentru că n-a avut apă să se scufunde în ea. Atunci s-a pus pe plînsete ; a plîns, a plîns ; a îngropat-o și-a luat celelalte două portocale și a plecat. Cum mergea, vede o băltoacă cu apă puțină. „Să o tai și pe a doua, să văd : are ceva înăuntru ?“ O pune în băltoacă și taie portocala ; din ea a sărit o fată frumoasă ; a țipat și ea : „Apă, apă“ și și-a dat sufletul, pentru că nu era destulă apă ca să se scufunde. A plîns iarăși și apoi a săpat o groapă de a îngropat-o și pe aceasta. Și s-a ridicat și a pornit spre curțile sale, zicîndu-și : „De nu dau peste o apă mare, nu mai tai cealaltă portocală.“

Și mai mergînd cît a mers, a dat peste un helești plin cu apă. „Aici, spune, am să tai și portocala asta, să văd : are ceva înăuntru sau poate nu are nimic !“ Și a vîrît-o cu totul în apă și a curățit-o ; și a ieșit din ea o fecioară frumoasă, mai frumoasă decît celelalte ; și a început să înoate prin apă și să vorbească :

— Unde mă aflu ? Unde-s surorile mele ?

— N-am luat și celelalte portocale, a mințit el ; numai una am luat-o ; celelalte au rămas în pom. Eu

sînt fecior de împărat și ursitoarea mi-a ursit să mi te iau de nevastă și să fii împărătească. A învelit-o în mantaua lui, a luat-o pe sus și a adus-o aproape de palat. Acolo era o fîntînă și lîngă fîntînă un copac mare și des. O urcă în copac, o ascunde între crengi și-i spune :

— Să ședzi aici ; să nu-ți fie frică de loc, că eu o să mă reped pînă la curțile mele, să-ți aduc straie frumoase împărătești, să te îmbraci, și trăsură în care să te duc, precum se cade la o împărătească.

Și așa o suie în copac ; o pune între crengi să șadă și-i spune să nu aibă nici o grijă, căci el o să se întoarcă repede. O ia la picior și intră în palat. Părinții, cînd l-au văzut, mare bucurie pe capul lor, căci îl socoteau pierdut de mult. Le spune că a găsit-o pe Cosînzeana și să pregătească haine și trăsuri, ca să o aducă la palat. Pînă să pregătească toate acestea, Cosînzeana ședea sus în copac. Iar sub copac era o fîntînă. Se întîmplă de vine o arăpoaică de țigancă să-și umple cofa. Cînd a văzut fața Cosînzenii oglindindu-se în apă, scoate ciutura și spune : „Măi, așa de frumoasă sînt eu ? N-o să mai muncesc eu de acuma, de vreme ce știu că sînt așa de frumoasă". Și a început să joace împrejurul fîntînii și tot grăia :

— Așa de frumoasă și eu nu știam ! Așa de frumoasă și eu nu știam ! Cînd Cosînzeana a văzut toate acestea, a apucat-o rîsul acolo sus în copac. Arăpoaica și-a aruncat atunci ochii în sus și a văzut-o pe Cosînzeana.

— A, tu ești, spune, acolo sus și-ți rîzi de mine ? Coboară repede jos ! Aceea răspunde :

— Las', nu mă pot coborî, pentru că feciorul de împărat m-a pus aici sus, ca să vină să mă ia la palat. Atunci arăpoaica îi spune :

— Stai tu, numai, că eu, vrei nu vrei, o să te dau jos ! Se repede sus în copac și o aruncă în fîntînă. Se dezbracă apoi, se învelește în manta, așa cum era Cosînzeana, și șade sus în copac.

N-a trecut multă vreme și a sosit feciorul de împărat cu straiele și cu trăsura. Se suie în copac și ce să vadă ? o cioară neagră.

— Cum te-ai făcut așa ? îi spune.

— De foc și de durere, că ai întîrziat ; mă gîndeam că o să mă lași aici.

— Și o să te faci iar albă ?

— De bună seamă că o să mă fac albă ! Ajunge numai să mă ai dragă și să fii bun și grijuliu cu mine. Atunci feciorului, de împărat i-a fost rușine să o arate părinților ; a învelit-o, a vîrît-o în trăsură și a dus-o la palat. Acolo, a ascuns-o într-o încăpere și a pus să i se aducă mîncare sus în cameră, ca să ia masa împreună cu ea ; și se îngrijea de dînsa cu multă băgare de seamă, doară s-ar face albă. Dar ea cum să se facă albă ? Și a căzut feciorul de împărat la mare supărare și-și spunea : „Pentru o pocitanie m-am dus eu să-mi pun viața în joc ? ! Ce am să mă fac, de nu se face albă ?!“ Acolo la fîntînă, unde arăpoaica aruncase pe Cosîn-

zeana, a venit o copilă să ia apă ; și în ciutură i-a intrat o broscuță țestoasă de aur. Scoate ciutura în sus și ce să vadă ?! Vede o broscuță de aur.

— Măi, ce broscuță frumoasă ? O să merg la feciorul de împărat, care e așa de supărat, să se joace cu ea ; și poate îi va trece supărarea. A luat broscuța și a dus-o feciorului de împărat. A lăsat și cofa la fîntînă. Cum a ajuns la palat, a căutat să-l vadă pe feciorul de împărat. Ciutura o avea acoperită, așa ca să nu se vadă broscuța. I s-a dat de știre feciorului de împărat că o copilă vrea să-l vadă. A răspuns :

— Foarte bine, să vină înăuntru ! Cum a intrat copila, i-a spus :

— Întru mulți ani să trăiești, măria ta ! Broscuța asta am găsit-o în fîntînă și ți-am adus-o, deoarece e așa de frumoasă. Atunci broscuța, cum l-a zărit pe feciorul de împărat, a început să joace și să sară, de i-a făcut mult haz. Feciorul de împărat i-a mulțumit frumos și a scos din buzunar un pumn de galbeni și i-a dat copilei, care a plecat.

Feciorul de împărat rămînea toată ziulica în camera lui închis, o dezmierda, îi arunca zahăr și a spus să-i aducă acolo demîncare, să ia masa și să-și vadă broscuța ; așa de dragă o avea !

Arăpoaica nu-l mai vedea de loc pe feciorul de împărat ; și i-a trimis vorbă să vină să-l vadă. S-a dus, așadar, feciorul de împărat să vadă ce vrea. S-a prins

de grumazul lui și l-a îmbrățișat, a plîns și i-a spus că a urgisit-o așa de tare ; abia începuse să se facă albă și acu' iarăși s-a înnegrit, pentru că a auzit că-i este dragă o broască țestoasă. Atunci feciorul de împărat i-a spus :

— Tu numai să te faci albă și ai să vezi cît de dragă ai să-mi fii ! Cum poate să-mi fie mai dragă o broască țestoasă ? Și așa, cu vorbele acestea a mai ogoit-o, dar zi de zi aveau certuri.

— Să tai broasca țestoasă să o mîncăm, și atunci o să mă fac albă, iar de nu o tai, să mă duci înapoi, de unde m-ai adus. Ce să facă feciorul de împărat ? Încotro da, rău nimerea ; s-a hotărît să taie broasca s-o mănînce ; dar cu grea inimă a luat această hotărîre. A spus să o taie, s-o frigă și să le-o aducă la masă. Acolo, cum mîncau, oasele ce rămîneau ea le arunca în foc, iar el le arunca prin fereastră în grădină.

A doua zi, feciorul de împărat, cu inima plină de durere, s-a dus în camera lui și plîngea. Cum ședea acolo și plîngea, vine grădinarul și-i spune :

— Întru mulți ani să trăiești, măria ta, să vii jos în grădină să vezi o minune. A crescut de astă-noapte un copăcel plin de flori și alămîi. A coborît feciorul de împărat să vadă lămîiul. Îndată lămîiul și-a răsfirat crengile și toate florile și le-a scuturat asupra lui. Feciorul de împărat a cerut atunci un scaun și s-a așezat dedesubt și nu se mai urnea de acolo.

Arăpoaica iarăși a întrebat unde e feciorul de împărat. I-au spus iacă așa și așa ; este un lămîi plin de flori și alămîi, și i-a plăcut și șade dedesubt. Mîndra lui de arăpoaică nu pierde vremea ; coboară jos în grădină. Cum se apropie de feciorul de împărat, lămîiul își întoarce crengile cu ghimpii asupra ei, să-i scoată ochii, nu alta. A zgîriat-o pe obraz, pe mîni, vai de ea. Țipete ! Iar arăpoaica :

— Să-l scoți din rădăcină lămîiul și atunci mă fac albă ; căci era cît pe ce să fiu albă, dar a venit întîmplarea cu acest lămîi și iarăși m-am înnegrit, de m-am făcut ca o cioară.

— Mîndra mea, îi spune feciorul de împărat, ce vină are lămîiul ?

Dar în zadar !

— Să tai lămîiul, de nu, o să fie mare nenorocire.

Atunci feciorul de împărat a plecat din grădină, spunîndu-i :

— Fă ce vrei ! Eu nu mă mai amestec.

Cum a plecat feciorul de împărat, aceea pune grădinarul să taie din rădăcină lămîiul ; și-i face crengile bucățele, bucățele ; și a spus să le arunce în drum, să vină lumea să le ia și să le pună pe foc. A rămas trunchiul ; l-au aruncat și pe acela lîngă fîntînă. A venit un moșneag să ia apă și spune :

— Nu-mi dați acest trunchi să-l duc acasă să-mi fac focul ?

Din fereastră croncănește arăpoaica :

— Ia-l, îi spune, ia-l și pleacă ! L-a luat moșul și s-a dus acasă. A apucat un topor să-l despice. Cînd era să dea în lemn, aude un glas din inima lemnului, grăind :

„Dă-ntr-un capăt, dă și-n celălalt, dar la mijloc să nu dai ! Că-s o fată aci închisă și mă doare !"

Cînd a auzit moșul una ca asta, a sărit pînă lîngă perete, tremurînd. Vine feciorul lui acasă și-i spune :

— Bună ziua, tată ! Ce ai, de tremuri ? Îi lămurește moșul tremurînd :

— Ce să am, fătul meu ? Am mers la curte, mai bine nu m-aș fi dus, după apă, și am găsit un trunchi și l-am cerut și l-am adus acasă ; și acela e doar viu și grăiește.

— Măi, cum să grăiască ? Lemn și să grăiască ? Nu ești în toate mințile, dragă taică !

— Na, haide aproape de el ; ia securea și lovește-l încetișor și o să vezi cum grăiește.

Merge feciorul său, ia securea și dă încet în trunchi, și numai ce aude trunchiul spunînd :

„Dă-ntr-un capăt, dă și'n celălalt, dar la mijloc să nu dai ! Că-s o fată aci închisă și mă doare !"

Și atunci a dat cu securea, precum i-a spus, și vede că de acolo, din mijlocul lemnului, saltă o fecioară frumoasă, care le spune :

— Nu vă speriați, că norocul vostru a venit cu mine ! Numai dați-mi straie să mă îmbrac, că-s goală. Și

să-mi luați mătase și fir de aur, și o năframă albă, să o cos la gherghef, și să o duceți la feciorul de împărat și o să vă dea mulți galbeni. Tînărul se duce de cumpără o năframă albă frumoasă, fir de aur și mătase, și i le aduce. Ea se apucă să-și coase pe năframă toată povestea ei, cum s-a făcut broscuță țestoasă, cum s-a făcut lămîi și cum acuma se găsește la cutare casă și să vină s-o ia. A împăturit frumos năframa și a dat-o tînărului să o dea feciorului de împărat în mînă și să vină înapoi să-i dea de știre. S-a dus el deci cu năframa cea de aur la curte și spune :

— Unde e feciorul de împărat ? Vreau să-l văd.

I-au arătat unde-i și s-a dus, de-i spune :

— Să trăiești mulți ani, măria ta, am o năframă să-ți dau. Feciorul de împărat a luat-o, o desfășoară și ce să vadă ? O scrisoare ! Citește toată povestea Cosînzenei.

— Și unde e acuma aceea care ți-a dat năframa ?

Băiatul spune :

— La noi acasă ! Împăratul dă băiatului un pumn de galbeni și-i spune :

— Vino cu mine, să mergem.

A mers feciorul de împărat dimpreună cu tînărul la el acasă și a văzut-o pe Cosînzeana. Bucurie, plînsete ; cînd rîdeau, cînd plîngeau.

Într-un tîrziu, feciorul de împărat îi spune :

— Mă duc să-ți trimit haine și să rămîi aici, pînă o alung pe arăpoaică ; și atunci vin să te iau. Feciorul

de împărat plecă repede la palat ; merge de-a dreptul la arăpoaică și începe să umble în sus și în jos prin cameră. Arăpoaica îi spune :

— Iarăși ești necăjit ! Ce ai iarăși ? Vai de mine, abia am început să mă fac puțintel albă ! Cînd te văd necăjit, cînd una, cînd alta, iarăși mă fac mai rău neagră.

— Stai numai, că de acum înainte nu te mai las în pace ! Dar acu' am o judecată și am venit încoace să mă gîndesc, să văd ce pedeapsă să dau omului aceluia.

— Spune-mi numai, și o să-ți dau îndemn bun, căci tatăl meu a fost împăratul Ielelor și știu să-ți spun ce să faci.

— A fost o dată un bărbat și o femeie, spune feciorul de împărat, și se aveau tare dragi ; și una a vrut să-i despartă ; ce pedeapsă deci i se cuvine femeii aceleia ? Și tatăl meu a avut odată o judecată ca asta ; și aveam patru catîri sperioși și au legat-o cu mînile de doi catîri și cu picioarele de ceilalți doi și au dat bici catîrilor, de a apucat fiecare în drumul lui ducînd cîte o bucată din ea.

— Atunci, gătește-te, îi spune, ca să-ți iei pedeapsa !

— Ce spui ?! Mă și amenințI ! O să mă faci să mă înnegresc iarăși, ca să mor de necaz !

— Las-o mai domol ! S-a isprăvit cu minciunile ; numai că eu nu o să te leg de catîri, ci o să te înec. Și așa a ieșit din cameră și a poruncit să o arunce în-

tr-un rîu mare. Și atunci însuși a luat o trăsură frumoasă, aurită, și a mers la casa săracului și a plecat cu Cosînzeana, după ce le-a dat bani mulți, de i-a făcut bogați. Și pe dînsa a dus-o la palat și a doua zi s-a făcut serbare mare, și muzici, și cîntări, și veselie multă ; și a luat-o de nevastă și aceia au trăit bine, iar noi și mai bine.

În românește de VASILE GRECU

Fîntîna celor trei capete

REGELE DIN COLCHESTER avea o fiică numită Joanna, care avea cincisprezece ani şi care era tare frumoasă şi blîndă. Părintele o iubea mult, mult de tot, mai cu seamă că nu avea soţie ; murise cu zece ani în urmă. Avînd nevoie de bani, regele se căsători, în cele din urmă, cu o doamnă bogată, urîtă, rea şi pizmaşă. Şi doamna bogată avea o fiică de vîrsta Joannei. Numele ei era Isabel ; dar era urîtă, răzbunătoare şi nevrednică, întocmai ca mama sa. Blestemată zi a mai fost aceea cînd regele a adus în palat o pereche atît de nepotrivită pentru starea lor.

Apoi, nici bine că s-au aşezat la curte regina cu fiica ei cea ticăloasă, că au şi început să-i sucească regelui capul şi să-l stîrnească împotriva propriei sale fiice. Îi povesteau în taină lucruri nelalocul lor, despre ea, şi regele, doritor să fie pe placul noii sale soţii, pentru averea pe care i-o adusese, le dădea crezare. În cele din urmă, Joanna se simţi atît de nenorocită, încît ceru tatălui ei învoirea de a o porni în

lumea mare în căutarea norocului, dacă i-ar fi fost dat să-l găsească.

— Tată, rosti ea, îmi pare că nu-s vrednică să plac mamei și surorii mele vitrege ; iar tu nu mai ai nevoie de mine. Toți ați fi mai fericiți dacă aș pleca. O să-ți duc lipsa, dar atunci cînd îmi voi găsi norocul voi veni iar să te văd.

— Foarte bine, spuse regele, de vrei să te duci, du-te. N-o să-ți țin calea că știu că nu ești fericită aici.

Și regele suspină din rărunchi, ca și cînd și el ar fi fost nefericit, și i-ar fi părut rău de a se fi căsătorit din nou, aducînd atîta necaz în palat. Dar ce mai putea face ?

— N-am grijă că n-ai putea să te descurci, îi spuse Joannei. Te du la mama ta vitregă și cere-i să-ți dea de ale gurii pentru drum.

Regina nu se îndură să se despartă decît de un sac rufos cu pesmeți și de o sticluță cu rachiu. Îi creștea inima că pleacă Joanna. O învrednici cu o sărutare pe obraz, ce aducea mai curînd cu un ciugulit, și-i spuse să se poarte cum trebuie și să se-ngrijească de sine. Adevărul e că puțin îi păsa de ceea ce se va întîmpla cu ea. Joanna își luă rămas bun de la tatăl său și porni să-și caute norocul.

Străbătu cîmpii și păduri, cu inima grea ; totuși, curînd începu să cînte, deoarece soarele strălucea și adia un vînticel cald printre frunze. Nu peste mult,

ajunse în dreptul unui bătrîn ce şedea la marginea drumului.

— Încotro plecat-ai ? o întrebă el. Şi ce duci în sacul cela ?

— Numa' pîine şi rachiu, spuse ea, dar de vrei poţi lua şi mata.

— Mulţam, copilă, spuse bătrînul, aş lua cu drag ceva, că n-am avut parte azi de nici o îmbucătură.

Aşadar, Joanna se aşează alături de el, pe malul verde, împărţiră cojile de pîine şi rachiul. Cînd isprăviră, bătrînul cuvîntă :

— Nu departe de aici o să dai de un gard viu de spini şi n-o să poţi trece de el.

— Atunci ce-i de făcut ? întrebă Joanna.

— Ia vergeaua asta, glăsui bătrînul, dîndu-i o rămurea de alun pe care o ţinea în mînă, şi cînd ajungi la gard, clatin-o şi gardul viu se va deschide în faţa ta şi-ţi va îngădui să treci.

— Bogdaproste, mulţumi Joanna luînd nuiaua, sînteţi tare bun.

— Nu mai bun decît ai fost tu pentru mine, îi întoarse vorba bătrînul. Îţi doresc noroc şi drum bun.

Aşa că Joanna struni la drum şi îndată ajunse la gardul viu de spini, întocmai precum aflase de la bătrîn. Niciodată nu-i fusese dat în viaţă să vadă un gard atît de fioros şi de înspinat. Dar făcu după cum fusese învăţată, clătină vergeaua de trei-patru ori în dreptul gardului şi aşteptă. Peste cîteva clipe gardul se des-

chise destul de larg pentru a-i îngădui să treacă. Pătrunse prin spărtură și gardul viu se închise în spatele ei.

Și, vezi că ajunse la o fîntînă, din care urcau glasuri gemînd și cîntînd. Joanna se aplecă să privească în adînc, și, pe cînd sta așa, se ridică un cap din ape și îi vorbi. Era capul unei femei tinere și bălaie, cu ochi închiși și cu părul lung și încîlcit ; gura se deschise și Joanna auzi :

„Mă spală, mă piaptănă, fă-mă frumoasă,
să plac trecătorilor ce merg în spre casă."

Fata se așeză alături de fîntînă și luă ușurel capul în poală, și i se păru că pe chipul acela răsare ceva asemănător recunoștinței. Îi netezi părul ud și încurcat, cu pieptănul ei. Apoi așeză capul pe un strat de flori.

Atunci alt cap urcă din fîntînă, răvășit și trist ; și cîntă și el :

„Mă spală, mă piaptănă, fă-mă frumoasă,
să plac trecătorilor ce merg în spre casă".

Joanna îl luă în poală, îi netezi părul și așeză capul printre flori.

După care, un al treilea cap ieși din fîntînă și cîntă :

„Mă spală, mă piaptănă, fă-mă frumoasă,
să plac trecătorilor ce merg în spre casă."

Joanna făcu ceea ce făcuse și cu primele două capete și cînd toate fură alături, pe mal, primul cap cuvîntă :

— Ce-i vom dărui prințesei drept răsplată pentru bunătatea sa ? Din partea mea, darul frumuseții, ca toți să o privească și un rege mare să o pețească.

— Eu îi voi da un glas dulce, rosti al doilea cap, ca toți să dorească să o asculte vorbind și cîntînd.

— De la mine va avea bogății, spuse al treilea cap, ca să aibă ce aduce zestre celui cu care se va căsători.

Apoi îi cerură Joannei să le pună iar în fîntînă și ea o făcu grijulie și cu gingășie, ca să nu le lovească. Și, pe cînd ele se afundau în undă, le auzi oftînd somnoroase.

Și Joanna plecă mai departe, cîntînd și i se părea că glasul era mai susurător decît al unei păsări ; asta pentru că trecînd pe lîngă un stejăriș din care cînta o mierlă, aceasta tăcu pentru a o asculta. Poate și chipul îi era mai mîndru ca niciodată, deoarece un cerb ce tropăia prin pădure adăstă pentru a o privi. Gîfîia puternic, ca și cînd ar fi fost urmărit ; văzînd-o însă pe Joanna, se opri și două lacrimi îi lunecară de-a lungul botului. I se făcu milă de el și îi înconjură gîtul cu brațele. Pe dată răsună un corn de vînătoare și cîțiva bărbați călări apărură. Unul se pregătea să țintească cu săgeata, dar zărind fata, coborî arma. Căpetenia lor mînă calul spre Joanna. Avea un cal minunat, cu o șa mult împodobită, precum și veștmintele sale erau bogate și frumoase.

îi spuse că era rege și că pornise la vînătoare. Joanna îi ceru să cruțe tînărul cerb, fiind atît de trist și de ostenit. Regele o privi și frumusețea ei îi răni inima cum nu i se întîmplase nicicînd. Vocea ei, de asemeni, îl făcu mai blînd. Ca din nimic se simți sătul de atîta vînat și nu mai avu nici o dorință de a urmări cerbul.

— Să plece slobod, îi spuse el. Și tu pari obosită. De ai vrea să încaleci pe calul meu, aș merge cu bucurie alături de el.

Joanna lăsă cerbul să plece în voie și el sări printre copaci ; regele ceru oamenilor săi să nu îl urmărească, ci să gonească caii înapoi spre castel, să se pregătească pentru a primi un oaspete.

Joanna știa să călătorească bine. Regele o ridică în șa și, ținînd mai departe frîul în mînă, o duse de-a lungul cărării.

Și nu trecu mult și îi spuse că o iubește pentru glasul ei gingaș și mai mult pentru frumusețea sa, și mai mult pentru blîndețea și bunătatea ei.

— De vrei, îi șopti el, vei fi regina mea și vom domni împreună asupra țării mele.

— Soția unui astfel de rege ar trebui să aducă o zestre bogată, răspunse ea, iar eu nimica n-am. Nimic, nimic. Tatăl meu e sărman, cît despre mama mea vitregă, nu-mi va da de niciunele.

— Mă voi însoți cu tine fără de zestre, mărturisi regele.

— Oricum, îi întoarse vorba Joanna, tot aș vrea să am ceva. Se știe că soața ce nu aduce soțului său nimica nu e pe placul prietenilor acestuia.
— Ce ai în sacul acela ? o întrebă regele.
Joanna nu băgase de seamă că ținea încă în mînă sacul cel vechi, dat de mama sa vitregă.
— Doar niște coji de pîine, cred, dar băgă totuși mîna în el și, spre uluirea ei, scoase la iveală coliere de perle, giuvaeruri și podoabe de preț.
— Dar ai o avere, se uimi regele. Te-aș fi luat și numai cu pesmeții, dar bunătatea ta i-a preschimbat în perle. De astă dată nimeni n-ar putea spune că ai venit cu mîinile goale.
Și, iaca, Joanna se căsători cu regele, spre bucuria tuturora. Fură foarte fericiți, regele fiind omenos și mîndru la înfățișare, iar Joanna fiind frumoasă și blîndă. Toți oamenii o iubeau și se înveseleau că regele lor făcuse o alegere atît de înțeleaptă. Curînd cei doi hotărîră să-l vadă pe tatăl Joannei, regele din Colchester. Fata se chinuise mult din pricina amintirii lui, întrebîndu-se cum o mai duce fără ea. Urcară într-o minunată caleașcă, trasă de patru cai albi, și mînară sprinten de-a lungul drumului spre Colchester.
Mare mai fu mirarea mamei vitrege văzînd o trăsură minunată din cale afară trăgînd în curte, chiar sub fereastra ei. Cît de supărată și de cotropită de pizmă fu văzînd în deosebi cine era în ea ! Și cît de încîntat

a fost regele din Colchester! Dusese cu adevărat lipsa prințesei și fusese adînc îndurerat de a se fi căsătorit cu o regină atît de răzbunătoare și de arțăgoasă. Regina fu și mai morocănoasă văzînd cît de frumoasă se făcuse Joanna, cît de plăcut și de îngăduitor era soțul ei și cît de înstăriți și de fericiți se aflau cei doi. Se hotărî să găsească un soț pe aceeași măsură pentru fiica ei, oricît de urîtă și de alintată ar fi fost.

După ce prînziră împreună, Joanna povesti tatălui și mamei sale vitrege întreaga poveste cu bătrînul din marginea drumului, cu cele trei capete din fîntînă și întîlnirea cu soțul ei în codru.

— Isabela va pleca mîine întocmai pe același drum, spuse regina. Nu văd de ce nu ar avea același noroc ca Joanna, ba unul chiar mai mare. Sînt încredințată că i se cuvine mai mult. Nu crezi? îl întrebă pe rege.

— Nădăjduiesc să ai dreptate, îi răspunse regele; și chiar a doua zi regina luă un sac din piele fină și îl umplu cu prăjituri alese și cu o ploscă de vin alb de Spania. I-l înmînă Isabelei, îi ură noroc și prințesa o porni la drum.

Cînd Isabela ajunse în locul în care Joanna îl văzuse pe bătrîn, el, după cum bănuiți, era acolo, întocmai ca și mai înainte.

— Bună să-ți fie ziua, spuse omul binevoitor. Încotro ai plecat și ce porți acolo, în sacul acela de piele frumos?

— Ce-ți pasă, moșule ? rosti Isabela cu mojicie.

— Apoi, nu-mi pasă, vezi bine ; numai că n-am prea îmbucat mai nimica de ieri și dacă ai avea vreun pesmet ori ceva dulce de stricat pe un bătrîn, mi-ar place să-ți răspund cu o urare de bine.

— Pentru cerșetori n-am nimic de prisos, spuse sigură pe sine Isabela și dusă a fost.

Mai colea ajunse la gardul viu de spini, acum și mai fioros și mai îngrozitor ca niciodată. Isabela nu văzu niciun loc de trecut prin jur, așa că apărîndu-și obrazul cu mîinile, trecu cum putu prin el. Dar spinii, ca și cînd nu le-ar fi fost pe plac o astfel de fată netrebnică și nemiloasă, îi zgîriară brațele, îi smulseră părul și-i sfîșiară gleznele. Mai mult decît atît, mama Isabelei îi dăduse veștminte scumpe și frumoase, iar acestea erau acum ferfenițate și zdrențuite. Așa că, plină de sînge și zgîrieturi, se luptă să treacă de cealaltă parte a gardului și începu să caute apă pentru a se spăla.

Ajunse la fîntîna celor trei capete și tocmai se gătea să-și moaie mîinile, cînd apăru unul dintre capete. Părul îi era mai tare încîlcit, iar fața îi era mai zmîngălită ca pe vremuri.

„Mă spală, mă piaptănă, fă-mă frumoasă,
să plac trecătorilor ce merg în spre casă".

— Nici prin gînd, hohoti Isabela, eu am nevoie să mă spăl și să mă pieptăn, nu tu. Du-te sănătoasă de unde ai venit!

Și o lovi cu sticla.

Apoi apărură celelalte două capete și cerură aceeași bunăvoință. Isabela se purtă la fel și cu ele. Așa că cele trei capete se apropiară unul de celălalt și se întrebară cum ar putea hărăzi nenoroc unei fete atît de împietrite. Și iată că primul îi acoperi pielea cu lepră, al doilea o dărui cu un glas aspru și spart, ce să zgîrie auzul ca o poartă ruginită, iar cel de al treilea făgădui ca soțul ei să fie un cîrpaci sărac privind cu un ochi la făină, cu altul la slănină, pe care nimeni altul nu l-ar lua. Biata Isabela! Oricît de rea ar fi fost, tot îți era milă de ea, văzîndu-i pielea plină cu bube și auzindu-i glasul răgușit. Dar oamenilor din tîrg nu le-a fost milă; de îndată ce ajunse acolo, s-au înspăimîntat și s-au împrăștiat în goană, care unde putu, temîndu-se să nu ia lepră. Singurul om care nu fugi, fu un cîrpaci sărac și sașiu, care cîrpea un pantof în mijlocul drumului.

— Ajută-mă, ajută-mă! izbucni Isabela. Unde-aș putea găsi pe cineva care să mă vindece de boala aceasta cumplită? Am bani și-l voi plăti bine.

— Dacă te vindec, te măriți cu mine? vru să afle cîrpaciul. Ăsta e prețul.

— Da, da, mă mărit, se grăbi Isabela. Numai, ajută-mă repede!

Cîrpaciul cîrpise cîndva pantofii unui pustnic sărac și pustnicul îi dăduse un borcan de unsoare împotriva leprei și o sticlă de ulei care vindecă răgușeala. Îi dădu Isabelei unsoarea și pielea i se vindecă ; și îi dădu uleiul și vocea aspră i se schimbă. După aceasta o luă acasă și făcură nuntă.

Peste cîteva zile plecară să o vadă pe mama Isabelei și pe tatăl ei vitreg. La palatul regal toată lumea era adunată la o petrecere cum n-a mai fost în cinstea Joannei și a soțului său, care urmau să plece a doua zi. Ce uluită fu regina văzînd nu o caleașcă frumoasă cu cai sprinteni, albi și cu hamuri bătute-n pietre scumpe, ci un cîrpaci urît și sașiu la brațul căruia era fiica ei— Isabela ! Aproape că nu putu scoate o vorbă de ciudă și necaz.

— Unde l-ai mai găsit și pe pocitul ăsta ? gemu ea în cele din urmă. Și de ce nu ești frumoasă ca fiica mea vitregă ? De ce nu-ți e glasul mai fermecat ca al privighetorii și de ce nu te-ai măritat cu vrun rege de seamă, care să aibă caleașcă trasă de opt cai ?

Și regina se înăbuși și căzu la pat. Dar niciodată nu-și mai reveni și, nu peste mult, muri de obidă și amar.

Regele din Colchester socotea că acel cîrpaci era soțul cuvenit fiicei sale vitrege, Isabela, căci nu o putea ierta de a o fi făcut nefericită pe Joanna. Așa că spuse cîrpaciului că îi va da o sută de lire, numai să-și deschidă un atelier cît mai departe cu putință de Colchester, unde să-și ducă soața. Și s-au dus cu suta lor

de lire, și s-au ținut de cuvînt, și nu l-au mai tulburat pe rege niciodată.

După aceasta, regele plecă să stea cu fiica sa, Joanna, și cu soțul ei o vreme, și au fost tare fericiți ; așadar, după cîtva timp, le-a fost dat să uite de nenorocirile aduse de mama vitregă cea rea și bogată.

În românește de MIHAI RĂDULESCU

Picurărușul

A FOST ce nici n-a fost.

A fost odată un împărat tare învățat și tare bun la inimă. Nu era zi în care să nu facă vreo faptă bună, ca să-l pomenească oamenii veșnic. Așa se face că într-o zi îi veni un gînd cum nu se putea mai bun : făcu o școală cum nu era alta pe lume. Veneau aici feciori și fete tocmai de la capătul pămîntului, ca să învețe. Era, pasămite, o școală renumită.

Printre copiii de bogătași, de domni și de împărați, care învățau aici, mînca, cum s-ar spune, o bucată de pîine și copilul unui păstor aromân. O dată cu el veniseră și două fete de împărat : fata lui Verde-Împărat și fata lui Alb-Împărat. Le trimiseseră părinții să învețe și ele buchile.

Pe feciorul păstorului îl botezară Picurărușul. O fi avut el alt nume, dar așa-i ziceau copiii de la școală. Dacă era fiu de păcurar, adică de păstor !

Picurărușul învăța foc și, cînd cele două fete de împărat nu știau să răspundă, gata sărea el și le ajuta,

că era dracul gol, la toate cele îl ducea capul ! Și ce-l mai îndrăgeau fetele pentru asta !

Într-o zi, venind vorba de vise, dascălul le spuse că, de vor să li se împlinească visul, să nu-l povestească nimănui, în ruptul capului.

Și Picurăruşul avu un viiiis ! Se făcea că se apropie de patul lui o babă, care ţinea într-o mînă soarele şi într-alta luna, şi care îi zise :

— Picurăruş frumos, Picurăruş frumos ! Soarele şi luna îţi vor lumina calea, soarele şi luna îţi vor îndulci viaţa !

Pe loc Picurăruşul s-a şi deşteptat, şi-a adus aminte de vorbele dascălului şi... toată ziua a stat trist şi gînditor. Văzîndu-l aşa abătut, maică-sa la întrebat :

— Ce-are puiul mamii de-i supărat ? Spune-i mamii, ce te doare ?

Păstorelul nostru însă nici nu deschidea gura şi tare se mai necăji maica lui. În cele din urmă îl dădu afară din casă ! Bietul Picurăruş se plînse lui taică-său. Ce folos ! Dacă nici de data asta fiul de păstor nu voia cu nici un preţ să spună de ce e amărît ! Îl goni şi taică-său ! „Du-te, zice, caută-ţi altă mamă şi alt tată, dacă pe noi nu ne asculţi de fel !“

Picurăruş era el deştept, nevoie mare, dar tot copil era ! Nu s-a gîndit el prea mult la ce face şi... punîndu-şi mintea la picioare se aşternu drumului încotro i-or vedea ochii.

Și era fecior chipeș, mintos, pasămite cartea ce-o învățase nu căzuse pe pământ sterp, dădea roade.
Tot mergînd el, ajunse în împărăția lui Verde-Împărat. Vizirul împăratului, după ce schimbă cîteva vorbe cu Picurăruș, se lămuri pe dată că nu-i un copil oarecare și-l îndrăgi nespus. Cum n-avea copii, nu ziceți că l-a înfiat în grabă ?
Într-o zi, erau invitați la masă la împăratul Verde. Cum se face că era tocmai vacanță și fata împăratului era acasă, ba încă o mai adusese la ea și pe prietena ei, fata lui Alb-Împărat. Drăcoaicele îl recunoscură numaidecît pe bietul Picurăruș și săriră cu gura pe el, care mai de care să-l întrebe de ce l-au gonit de acasă, de ce nu mai vine la școală, și cîte altele ! Picurăruș... a spus el cum s-au supărat părinții lui... numai că tot nu voia să spună cum fusese visul. Atîta s-a ținut de el împăratul să-i spună, că, în cele din urmă, l-a aruncat în temniță de necaz. Ce copil încăpățînat !
Noroc cu fata lui Verde-Împărat, care îi aducea zi de zi de mîncare într-ascuns. De-ar fi văzut-o taică-su ! Azi așa, mîine așa, începu a-i fi drag Picurărușul fetei noastre ! Nu mai putea trăi fără să-l vadă barem... de două ori pe zi !
În timpul acesta, fata lui Alb-Împărat, care era mai isteață, o tot stîrnea pe fata lui Verde-Împărat cu fel de fel de întrebări, de încercări pe care le scria.
Astălaltă însă era nițeluș mai groasă la minte, n-avea

o minte așa de subțire ca cealaltă și nu prea putea să-i dezlege întrebările.
Într-o bună zi iată ce-i scria fata lui Alb-Împărat, așteptînd răspuns degrabă :
„Cu ce se cîntărește pojghița de pe ou ?"
„Din cei doi cai pe care-i va trimite, să-l aleagă pe cel mai bun, iar pe cel mai rău să i-l trimită înapoi."
„Să facă în așa fel încît, cînd va necheza iapa ei, s-o audă mînzul din grajdul lui Verde-Împărat."
Fata lui Verde-Împărat crăpa de ciudă că nu știa să-i răspundă. S-a înveninat de tot și n-a închis un ochi toată noaptea. Degeaba ! nu găsea nici o dezlegare ! Dimineața, Picurăruș o vede abătută, galbenă ca turta de ceară. Aflînd care-i era necazul, o liniști pe loc :
— Nu te necăji pentru atîta, fată dragă ! Ce mare lucru : ia pojghița de la ou și pune-o pe o balanță ; pe celălalt taler pui cîteva fire de pămînt cu vîrful degetelor și cu asta... ai terminat !
— Bun, cu asta să zicem că-i așa. Ce fac cu cei doi cai ?
— Nimic mai ușor. Faci două gropi și-i pui pe amîndoi să sară. Cel mai bun și mai viteaz dintre ei o să sară, cel fricos o să se sperie și o să dea-ndărăt.
— Bun ! Și asta-i bine, dar cu a treia ?
— Pentru asta nu mă prind, pentru că ar trebui să fiu și eu la fața locului.
Fata făcu întocmai cum o învățâ Picurăruș și, pe deasupra, făcu ce făcu și-l scoase pe năzdrăvanul ei prie-

ten din temniță și-l trimise la fata lui Alb-Împărat.
Cum ajunse în împărăția lui Alb-Împărat, Picurăruș își cheamă oamenii și le zise : „Cum vedeți un cîine, ucideți-l !"
Apoi se propti în curtea palatului, scoase revolverul și ucise un cîine împărătesc. Străjerii iute se năpustiră asupra lui, îl prinseră și-l duseră fetei lui Alb-Împărat, să-l judece (pasămite ea nu avea tată, domnea singură). Îl întrebă de ce i-a ucis cîinile.
— Cum să nu-l ucid, Măria ta, cînd lupii au ajuns să mănînce ciobanii de vii și ei nici nu ciulesc urechile !
— Asta-i bună, cum îți închipui că pot ei, cîinii de aici, să audă lupii din pădure ?
— Păi dacă, de aici, cîinii nu aud lupii din pădure, apăi cum ai vrea Măria ta ca mînzul de la Verde-Împărat să audă nechezatul iepei din grajdurile Măriei tale ? !
Tare a mai fost înciudată fata că i-a venit de hac Picurărușul ! Dar și bine i-a părut că băiatul e atît de deștept ! De aceea s-a hotărît să-l facă frate de cruce.
Toate bune, dar fata lui Verde-Împărat îl îndrăgise și ea.
Ca să nu se supere nici una, nici alta, Picurăruș se făcu fratele lor de cruce.

Într-o dimineață, cînd una-i turna cu ibricul de aur să se spele și cealaltă îi ținea ligheanul de argint, el spuse :

— Asta-i ! Abia acum înțeleg tîlcul visului meu : luna și soarele sînteți voi amîndouă, prietenele mele pe viață.

Și au trăit împreună ani mulți și fericiți.

Prelucrare din aromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Legenda cîrtiței

A FOST ODATĂ un om sărman, sărman. Bietul de el avea un singur lucru bun, în afară de cinste: o vie cum nu se mai află, mănoasă și de soi bun. O muncea cu dragă inimă el și copiii lui și cu ce scoteau de pe urma ei le ajungea să-și țină zilele.

Vecinul lui, un mare bogătan, tare îl mai pizmuia pentru via asta! Și atîta se învenina că minunea aceea de vie nu-i a lui că, în cele din urmă, i-o luă cu sila.

Bietul sărac se duse să se plîngă la stăpînire pentru nedreptatea care i se făcuse.

Judecătorul îl chemă și pe bogătan de față și-l întrebă:

— De ce i-ai luat omului via?

— N-am luat nici o vie, via e a mea!

— Cum e a ta? Poți să dovedești asta?

— Păi mai bine decît așa nici că se poate: via însăși mărturisește că e a mea, zise bogătanul.

— Ei, asta ! Ce tot îndrugi acolo ? Că doar o vie nu poate vorbi !

— Da nu vă mai necăjiți, domnule judecător, zise el mîorlăindu-se și fandosindu-se, de nu vă e cu supărare, veniți cu mine și veți vedea ce n-ați văzut : via mea vorbește !

— Dacă-i așa, spuse judecătorul cu jumătate de gură, atunci am să vin mîine dimineață să văd cum stau lucrurile.

Ce făcu hrăpărețul și pizmărețul de avut ? ! Îl luă pe fiu-său peste noapte, îl îmbrăcă în blană de samur, ca pe un fecior de bogat ce se ținea, și se duse cu el la vie, făcu acolo o groapă, îl vîrî în ea pe băiat și-i spuse :

— Mîine dimineață, cînd o să venim aici și o să întrebăm via : „A cui ești ?" tu ai să răspunzi așa, mai pe înfundate și cu glasul mai gros : „Sînt a bogatului". Și așa au făcut oamenii aceia cu inimă de cîine, de puseră pentru totdeauna mîna pe via după care li se scurseseră ochii.

Bietul sărac, amărît ca vai de el de marea nedreptate care i se făcuse — atît de amărît că, să-l fi înțepat cineva cu un ac, n-ar fi curs sînge din el ! — își întoarse privirea către ei și blestemă din fundul rărunchilor :

— *Să fie blestemat să umble pe sub pămînt în vecii vecilor și lumina să n-o mai vadă cel ce a vorbit!* Și lumea spune că, de atunci, feciorul bogătanului cel hrăpăreț s-a făcut cîrtiță.

Prelucrare din aromână
de MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Povestea celor trei mincinoşi

A FOST ODATĂ ca niciodată.

Au fost odată doi oameni : unul dintr-un loc şi celălalt dintr-alt loc, unul Mitu, celălalt Pitu. Amîndoi nişte mincinoşi de secau pămîntul şi apele, nu alta.

Ce-i dădu într-o zi lui Mitu prin gînd ? ! Luă o desagă cu balegă, puse pe deasupra un strat de ceară, o urcă pe măgar şi o porni în tîrg s-o vîndă.

Pitu, pe de altă parte, umplu o desagă cu paie, puse deasupra o mînă, două de fir de mătase, doar-doar o izbuti să-i cumpere cineva paiele drept mătase !

Mergînd ei pe drum, naiba ştie cum se întîlniră amîndoi.

Din vorbă-n vorbă, îl întrebă fiecare pe celălalt ce duce la tîrg. „Ceară", spuse unul, „mătase", celălalt. Ce-şi zise fiecare în sinea lui ? „Dac-aş putea face schimb cu el... ?

Mitu îşi ia inima în dinţi şi-i zice lui Pitu :

— Prietene, nu ţi-ar veni la socoteală să facem schimb : ceară pe mătase ? Nu de alta, dar acolo unde

mă duc eu are mai multă căutare mătasea decît ceara.
Celălalt, care atîta aștepta, zice :
— N-ar fi rău de loc ! Tocmai că și acolo unde mă duc eu se caută mai curînd ceara decît mătasea.
Zis și făcut. „Mărfurile" s-au schimbat, cei doi și-au luat rămas bun și... pe-aci ți-e drumul, care mai de care să grăbească pasul, ca nu cumva să fie descoperit prea devreme de către celălalt. După ce goniră o vreme, ce-i trece prin cap lui Pitu ? „Ia să mă uit eu, nu cumva mi-o fi dat altceva în loc de ceară ?" Cînd colo... ce să vadă ! Balegă de vacă !
„Mi-a făcut-o urît de tot, zise el înciudat. Eu barem i-am dat paie, să i le dea măgarului, dar baliga n-o mănîncă nici porcii !"
Face iute cale-ntoarsă și mi ți-l ajunge :
— Ah, Mitule, Mitule, m-ai păcălit ! Nu știam că ești așa de mincinos. Cum se face una ca asta : balegă în loc de ceară ?!
— Amîndoi sîntem din același aluat, fîrtate ; eu mint, iar tu păcălești. Ș-apăi, cum te-am păcălit ? Mi-ai dat paie, ți-am dat baligă !
— Ah, care va să zică te-ai prins și tu ? ! Păi atunci, să ne luăm de mînă amîndoi ! Nu vrei să facem tovărășie ?
— Cum să nu ? ! Facem !

După care își vîndură „marfa", își lăsară măgărușii acasă și... la drum, o porniră prin sate să păcălească lumea.

Înnoptară într-un sat, în casa unui om care-i primi cu dragă inimă, ba-i mai și ospătă. După ce se ghiftuiră bine, Pitu, tot uitîndu-se în sus, zări sumedenie de cîrnați atîrnați în tavan, tocmai buni de șterpelit. Se prefăcu că se uită spre fereastră să vadă cum arată cerul și zise, ca să înțeleagă Mitu : „Ah, ce nori groși aleargă pe cer în noaptea asta !"

Mitu a înțeles încotro bate tovarășul lui și nu întîrzie nici o clipită cu răspunsul : „Aș, nori sînt ăștia ? Se pornește la noapte un vînt de-i mătură de pe cer și rămîne un senin..."

Pasămite, cînd Pitu zicea „nori" vrea să zică „cîrnați", iar Mitu vrea să-i spună că „n-are rost să-și facă griji, va fi mai ușor decît își închipuie".

Stăpîna casei, biata de ea, nu pricepea mare lucru : vedea ea bine că cerul era senin, și totuși ei spuneau că-i înnorat ! De aceea se duse în camera de alături, la bărbatu-său, și-i spuse :

— Să știi că oaspeții noștri sînt cam nărozi. Auzi colo ce spun. Și-i povesti toate cele. Omul ei însă pricepu îndată că aici nu-i lucru curat și răspunse :

— Femeie, și-au pus în gînd să ne lase fără cîrnați. Vezi mai bine de-i strînge mai degrabă.

Femeia nu pierdu nici o clipă, îi strînse într-un sac și-i duse în odaia din față.

Mitu însă nu lăsa din ochi sacul cu cîrnați ; se scula la miezul nopții și, mergînd tot în vîrful degetelor, umflă sacul și... prinde orbul scoate-i ochii !

Gospodarul nu prea putea să doarmă cu gîndul la cîrnații lui și mereu tot pipăia sacul cu mîna, să-l simtă la locul lui. Cînd mai pipăi și de data asta, ia sacul de unde nu-i ! Fuga la oaspeți, oaspeții nicăieri !

— Opincile, nevastă, că am rămas fără cîrnați !

Își pune el repede opincile, și... glonț, după hoți !

Caută ici, caută colo — noroc că, luna strălucind pe cer, era o lumină de-ai fi găsit și acul — în cele din urmă îi găsi. Numai că nu știa ce să facă : să se apropie să le ceară sacul, îi era frică să nu-l ia la bătaie. Spre norocul lui, unul dintre ei, Pitu, rămase ceva mai în urmă, atunci omul nostru se apropie de cel cu sacul, de Mitu, și-i zise :

— Dă-mi-l să-l mai duc și eu !

Crezînd că i-l cere tovarășul lui, Mitu i-l dădu și-și văzu de drum. Drept care, cîrnații și stăpînul lor o porniră înapoi spre casă mîncînd pămîntul.

Cînd se apropie Pitu, îl vede pe Mitu fără sac :

— Unde ți-e sacul ?

— Cum unde mi-e ? Nu-i la tine ?

Fiecare din ei credea că celălalt îl trage pe sfoară.

— Păi nu ți l-am dat adineauri ? zice disperat Mitu.

— Nici vorbă ! zice Pitu.

— Să știi atunci că ni l-a luat gospodarul!

Nici una, nici două, o iau la fugă după el, o apucă pe o scurtătură și ajung înaintea lui acasă. Se leagă unul din ei la cap femeiește și, de-ndată ce-l vede pe gospodar, îi zice :

— Slavă domnului că ai pus mîna pe el, bărbate, dă-mi-l să-l pun în casă.

Bietul gospodar, cum era frînt de atîta alergătură, nu băgă de seamă că nu era nevastă-sa și-i dădu sacul.

Hoțomanii o zbughesc pe ușa din dos și... întinde-o !

După ce se odihnește puțintel pe prag, gospodarul intră în casă. Nevastă-sa, cum îl vede, îl și întreabă dacă a prins hoții.

— Da' ce mă mai întrebi ? Nu ți-am dat sacul nițel mai-nainte ?

— Ce tot spui acolo, bărbate ? ! Eu abia acum dau ochii cu tine de cînd ai pornit-o după ei !

— Nu cumva glumești, femeie ? !

— Cum îți închipui așa ceva, de glume îmi arde mie acum ?

— Dacă-i așa, iarăși ne-au luat cîrnații, zise bietul om și o și întinse din nou la fugă după ei.

Nu trecu mult și-i ajunse.

— Păi bine, oameni buni, zice el, nu știam că sînteți așa de mincinoși !

— Noi mințim și tu păcălești, jupîne, ziseră ei.

— Păi, dacă-i așa, ne găsirăm trei atunci : vorba ceea : s-a rostogolit tingirea și și-a găsit capacul ! Dați-mi sacul și să facem tovărășie.

Zis și făcut.

O porniră toți trei înainte și ajunseră într-un oraș. În pungă : fluiera vîntul. Cu totul n-aveau mai mult de un leu de fiecare. Vorba era acum cum să facă cum s-o dreagă ca să mănînce să bea și să nu plătească nimic ? !

S-au hotărît ca fiecare să-și bată capul cu cîte ceva : unul să facă rost de pîine, altul de mîncare și al treilea de vin, că, de ! fără vin nu prea alunecă mîncarea pe gît !

Pitu, care se prinsese să aducă pîine, se duse la un brutar și-i spuse :

— Ia-ți înapoi leul ce ți-l datorez.

— Da' de cînd îmi datorezi ceva ? Eu nu-mi aduc aminte.

— Nu-ți aduci dumneata aminte, dar eu îmi aduc ; ia-l că... ți-l datorez !

— Atunci dă-mi-l, zise brutarul, cu toate că, îți spun drept, nu-mi aduc aminte.

După nu-ș-cîtă vreme, Pitu se întoarce la brutar și-l roagă să-i dea zece pîini „într-o oră îți aduc banii, că n-am mărunt la mine", zise Pitu.

— Lasă, prietene, se poate, nu pierd eu banii de la tine, n-am nici o grijă.

Ce gîndea bietul brutar ? „Omul ăsta a făcut anume un drum ca să-mi dea înapoi un leu uitat de mult, și n-o să vină el să-mi plătească tocmai acum, cînd îl cunosc bine ?“

Pitu își pune frumușel pîinea în desagi și, vorba aceea, cine l-o mai vedea vreodată călcînd în brutăria cu pricina...

În vremea asta, Mitu, care se prinsese să facă rost de mîncare, se duce în piață, alege un pește mare, de cîteva ocale, cel mai frumos pește dintr-o pescărie, și-i zice negustorului :

— Te-aș ruga mult, n-ai vreun băiețaș pe-aici care să-mi ducă peștele acasă și să ia și banii pentru el ? Tot n-am eu mărunt la mine !

— Cum să nu, zise negustorul, și-i dădu un băiat care să-i ducă peștele.

Pe drum, Mitu ia peștele din mîinile băiatului, îi dă singurul leu pe care-l avea și-l trimite la cîrciuma din colț să-i cumpere tutun :

— Du-te, zice, că te aștept aici.

Nici n-apucă să se depărteze băiatul, că Mitu o și zbughi pe alt drum și drept la han nimeri, unde trăseseră toți trei.

Al treilea, să-i zicem pe nume Chitu, trebuia să aducă vinul. Ce credeți că face ?

Ia un burduf de piele, îl umple pe jumătate cu apă și se duce la unul care vindea vin, chipurile să cumpere.

— Dă-mi, zice, cinci ocale de vin, ca să fie la un loc zece, cu ce mai am aici.

Negustorul îi toarnă cît a cerut și, abia după aceea, Chitu îl întreabă cît costă ocaua.

Omul îi spune prețul, Chitu îi dă mai puțin, mai lasă unul, mai dă altul, totuși nu se puteau înțelege de loc din preț :

— Nu-mi convine la prețul ăsta, spuse negustorul ; dacă nu-mi dai cît îți cer, dă-mi vinul înapoi.

Păi... Chitu tocmai asta aștepta ! Să-i dea înapoi cinci ocale de vin botezat !

Și uite-așa, din negustor în negustor umple burduful, golește cinci ocale, iar umple, iar golește, a ajuns hoțomanul de Chitu să facă vin din apă !

Și, tot așa cu minciuni peste minciuni și cu înșelătorii de tot felul, au trăit ei în orașul acela mai bine de o săptămînă !

Cînd să plece, își tot frămîntau mintea cum să plătească datoria la hangiu. N-aveau un chior în buzunar !

Încă în ajunul plecării îi cerură hangiului pentru a doua zi un prînz mai deosebit, ca pentru ultima oară, și tot odată, să pregătească socoteala.

Hangiul, bietul de el, credea că are a face cu niște oameni cinstiți și a făcut întocmai.

Ei, a doua zi mîncară, băură. Cînd, la plată, începură să se certe între ei, chipurile, care mai de care să plătească el !

— Nu, nu, eu plătesc, spunea Pitu, că eu v-am adus aici !

— Ba să-mi fie cu iertare, sărea Mitu, tu ai plătit la Salonic, aici e rîndul meu !

— Nu șade bine să plătiți voi, sare de colo și Chitu, de data asta eu trebuie să fac cinste !

Ba că se cuvine, ba că nu se cuvine, mai mai să se încaiere.

— Măi creștinilor, stați măi, oameni buni, nu vă certați, îi opri cu vorba slujitorul hangiului. Să vă învăț eu cum s-o scoateți la capăt, ca să nu se supere nici unul : uite, legați-mă pe mine la ochi și, pe care-l prind întîi acela să plătească ! Nu-i bine așa ?

— Oooo ! Minunat, ziseră toți în cor.

Îi legară ochii frumușel, își scoaseră apoi încălțările, le luară în mînă și, unul după altul, în vîrful picioarelor, o șterseră frumușel afară !

Bietul slujitor juca „de-a baba oarba" de unul singur : ba să prindă ici pe unul, ba colo pe altul, nimic ! Auzind gălăgie, vîne hangiul din odaia de alături și... haț ! slujitorul mîna pe el, zicîndu-i :

— Tu ai să plătești ! și-și dezlegă pe loc ochii. Cînd colo, ce să vadă ? Mincinoșii spălaseră putina de mult și cel prins era chiar stăpînul său.

— Tu să fii sănătos, îi răspunse acesta, că eu... am înghițit hapul și gata, n-am ce face !

Și amărîtul de hangiu rămase cu buza umflată și cu toată paguba pe spinarea lui ! De, așa se întîmplă cu

ceí care nu fac ochii mari atunci cînd trebuie, şi se lasă păcăliţi de te-miri-cine !

Vorba ceea : unde nu-i cap, vai de picioare ! Şi : cine are de învăţat să înveţe !

Ei, dragii mei, povestea s-a sfîrşit :

Poveste ştiam,
Poveste v-am spus,
Cît am putut
Atîta v-am dus !

Prelucrare din aromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOŢEANU

Fata moşului cea înţeleaptă

A FOST CE NICI N-A FOST. Ceva minunat era, în lumea întreagă se povestea, toţi ascultau şi se minunau.

A fost, măi frate, într-o vreme un împărat. Şi acest împărat avea un vizir. Nu ştiu de ce, dar împăratul numai la treburi grele îl mîna pe bietul vizir.

Într-o zi, în amiaza mare, ce-i trecu prin bostan împăratului ? Îşi chemă vizirul şi-i spuse :

— Vizire, slugă credincioasă, ţine galbenul ăsta de aur şi din el să-mi faci : o velinţă de lînă, de un galben ; să-mi cumperi un berbec, tot de un galben şi să-mi aduci şi galbenul înapoi.

„Tiii ! mînca-l-ar lupul, îşi zise vizirul, la ce-l pune necuratul ?! Cum vine asta : şi cărnoasă, şi lăptoasă şi devreme acasă ?!"

— Ia aminte, fiul meu, adăugă împăratul, ai de la mine un an de gîndire şi de înfăptuire ! De nu-mi îndeplineşti dorinţa, unde-ţi stau picioarele îţi va sta şi capul. Înţelesu-m-ai ?

— Am înțeles, slăvite doamne ! Vorba aceea : și oile să rămînă oi, adică să nu lipsească nici una, dar și lupul să fie sătul !

Bietul vizir se retrase cu capul plecat, de parcă i se înecaseră corăbiile, mai-mai să plîngă de supărare. Umblă el mult să găsească pe cineva care să-i dea vreun sfat, ca s-o scoată la capăt, dar... nimic. De bună seamă, avea el bani destui ca să cumpere o velință și un berbec, dar cum s-o dreagă cu galbenul, cînd s-o duce la împăratul ?!

Cum mergea el pe drum și tot rătăcea din sat în sat, se întîlni cu un moșneag. „Bună ziua", unul, „bună să-ți fie inima", celălalt, porniră amîndoi spre sat. Era o căldură ca aceea, în amiaza mare. Vizirul intră în vorbă cu moșneagul, care nu scotea o vorbă :

— Ei, moșule, ia-mă-n cîrcă tu întîi, că pe urmă te-oi lua și eu ! Altfel nu-i chip să biruim căldura asta !

Moșneagul îl privi mirat și-și spuse :

„Asta nu-i zdravăn, bietul de el. Auzi colea, să-l iau în cîrcă pe urcușul ăsta și pe căldura asta ?!"

Din vorbă în vorbă ajunseră în sat și moșneagul îl găzdui la el acasă. Moșul avea numai o fată, dar foarte înțeleaptă. Cum îl văzu pe taică-su însoțit de cineva, îl întrebă ce fel de om este oaspetele lor.

— Ce fel de om o fi, nu știu, zise moșul, dar mi se pare că-i lipsește o doagă, dacă nu cumva mai multe !

— Cum adică ?
— Păi ascultă și tu ce prostie mi-a spus pe drum : să-l iau eu în cîrcă, apoi să mă ia el în cîrcă, doar doar om birui urcușul și căldura.
— Ba nu-i prost de loc, dacă ți-a vorbit așa, dimpotrivă, e tare înțelept. El a vrut să spună că ar fi bine să povestești cînd tu una, cînd el alta, pînă scăpați de urcuș, ca să vi se pară drumul mai ușor.
Nu trecu mult și vizirul, văzînd că fata șchiopătează, îi spuse moșului :
— Casa-i bună, dară hornu-i strîmb !
Moșul făcu ochii mari și-și zise : „Bietul de el ! Orice-ar zice fie-mea, nu-i în toate mințile !"
Fata tocmai intra și, auzind vorbele vizirului, îi răspunse :
— Hornu-i strîmb, dară fumul merge drept !
Apoi se duse să pregătească ceva de-ale gurii.
— Deșteaptă fată ai, moșule, zise vizirul.
— Slavă domnului ! răspunse moșul. Ea e sprijinul și bucuria bătrîneților mele.
Din vorbă-n vorbă, îi povesti moșul cum în ziua aceea murise un om avut în satul lor.
— A murit viu sau a murit mort ? întrebă vizirul.
Moșneagul din nou făcu ochii cît cepele și zise în sinea lui :
„Nu-ncape vorbă, nu-i întreg la minte !"
Se duse îndată în cealaltă odaie și-i spuse fetei :

— Nu-ți fie cu supărare, fata tatii, dar oaspetele nostru e cam într-o parte. Auzi și tu ce spune : „Casa-i bună, dară hornu-i strîmb !“ și doar, știi și tu, mai e vreun horn mai drept decît al nostru în tot satul ?!

— Tată dragă, el altceva a vrut să spună prin asta : m-a văzut pe mine că șchiopătez și a crezut că sînt șchioapă de felul meu, el nu știe că m-am înțepat și de aceea nu calc bine. Dar ai văzut ce i-am răspuns și eu !

— Asta... să zicem că e așa cum zici tu, fata tatii, dar să auzi altă prostie : eu am adus vorba de bogătanul nostru, care a fost îngropat azi, și ce crezi că m-a întrebat ? „A murit viu sau mort ?“ Ei, ce zici, n-are ceva lipsă la cîntar ?

— Te înșeli, tată, și de data asta ! El a întrebat, de fapt, dacă lasă copii după moarte care să-i poarte numele sau nu lasă ? Că de nu lasă, este mort pe veci, iară de lasă, atunci într-adevăr a murit viu !

Vizirul, ca omul care umblă după leac, asculta după ușă ce vorbea tatăl cu fiica lui și auzi tot.

Se așezară la masă. Fata pregătise un pui, pe care îl aduse și îl împărți : îi dădu tatălui ei capul, picioarele le dădu oaspetelui și ea își păstră aripile.

Vizirul, deși om isteț, totuși treaba asta nu prea o înțelese și-i ceru lămuriri fetei, care-i răspunse :

— Capul l-am dat lui taică-meu, pentru că el este capul familiei ; picioarele ți le-am dat dumitale, pentru că de picioare ai nevoie ca să poți face cale lungă ;

aripile le-am ținut pentru mine; pentru că noi, fetele, sîntem ca păsările cerului : cînd le cresc aripile, își iau zborul și își fac alt cuib.

Vizirul era tare încîntat de marea înțelepciune a fetei.

— Tu care știi atîtea lucruri, îi spuse el, poate că-mi dai și mie o povață, pentru că iată ce se întîmplă : cu un galben trebuie să fac o velință, să cumpăr un berbec și galbenul să-mi rămînă galben !

— Mare lucru ! spuse fata. Du-te și cumpără de la un păstor aromân un berbec netuns, de un galben ; tunde-l și lîna dă-mi-o mie să țes din ea două velințe, de o să se minuneze oricine le-o vedea : una ai s-o vinzi pentru un galben și una o păstrezi. În felul ăsta ai să ai : velința, berbecul și galbenul.

Ascultînd-o, vizirul a rămas cu gura căscată. A făcut întocmai cum l-a învățat fata și iată-l la împăratul.

Acestuia nu-i venea să creadă că vizirului i-a dat prin cap una ca asta. De aceea îl sili să-i spună adevărul, cine l-a învățat, că nu-i va face nici un rău. Și vizirul i-a povestit pe rînd toate sfaturile înțelepte ale fetei.

Împăratul nostru era tînăr, și, cînd auzi de înțelepciunea fetei, o ceru de nevastă, se însură cu ea și trăiră ani mulți și fericiți. De multe ori a pus la încercare el deșteptăciunea nevestei sale, și de fiecare dată ea, cu ascuțimea minții ei, ieșea biruitoare.

Ba povestea spune că împăratul a coborît de pe tron și a urcat-o pe nevastă-sa, și toți oamenii o iubeau atît de mult, încît în jurămintele lor pomeneau numele ei. Toți mergeau să-i ceară sfaturi. M-am dus și eu s-o întreb de una, de alta și ea mi-a spus povestea asta, pe care, puțin de ici, puțin de colo, v-am spus-o și eu cum am putut.

Prelucrare din aromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

O poveste cu un morar spîn

A FOST ODATĂ un om care avea un băiat tare isteț.

Într-o zi tatăl îșI trimise feciorul la moară, să macine grîu, și-l sfătui să nu se ducă la vreun morar spîn, pentru că dealde ăștia mint de sting pămîntul și te înșală pe rupte !

Băiatul îșI puse sacul pe spinarea calului, sări și el în șa și o porni la drum. Nu după multă vreme ajunse la o moară. Morarul era însă spîn, așa că băiatul dădu să plece.

— De ce nu rămîi să macini aici ? spuse morarul.

— Taica mi-a spus că la spîni să nu macin, pentru că sînt vicleni și mincinoși, răspunse băiatul.

Merse el, merse, întîlni o altă moară, dar și acolo morarul era spîn, așa că plecă și de acolo.

În cele din urmă nimeri la o altă moară, unde și de astă dată morarul era spîn, dar, neavînd încotro, rămase totuși acolo.

După ce-i măcină grîul, morarul îi spuse :

— Măi băiete, la noi e obiceiul ca din făina măcinată să facem pîine ; fiecare din noi va spune cîte o minciună și pîinea va fi a aceluia care a spus o minciună mai gogonată : de ți-o cădea ție, a ta să fie, iar de mi-o cădea mie, a mea să fie.

Băiatul zise :

— Bine, așa să fie.

Măcinară grîul și făcură din făină pîine. Morarul îl îndemnă pe băiat să spună el întîi o minciună. Dar băiatul zise :

— Ba spune tu întîi.

Atunci morarul începu să spună :

—Taică-miu, într-o vreme, avea foarte mulți cai. Mă trimise într-o zi să-i pasc. Pe seară însă pierdui toți caii și mă întorsei acasă fără nici unul. Taica m-a certat rău : „Unde-s caii, ce-ai făcut cu ei ?“ Eu am ieșit din casă să-i caut și deodată am zărit un dovleac mare, cît un oraș. Într-o parte dovleacul avea o gaură ; cînd mă uitai prin ea, ce să-mi vadă ochii ? Într-o singură sămînță erau toți caii noștri ! I-am scos din sămînță și i-am dus acasă pe toți, spre fericirea lui taică-miu. Eh, asta-i minciunea mea, acum spune și tu una !

Băiatul începu și el :

— Tată-meu avea multe albine și m-a trimis într-o zi să le pasc. Seara, le-am strîns la un loc și le-am dus acasă. Cînd le-am numărat, lipseau două albine. Tata

m-a trimis să le caut, să le găsesc și mi-a spus : „Pînă nu dai de ele, să nu vii acasă."

Caut eu ici, caut dincolo, albinele nicăieri. Umblu încoace, umblu încolo, nimic. Pornii spre casă fără albine.

Mergînd pe drum, văd un om care ara cu două albine înhămate la plug. Mă apropii de el și... culmea, albinele erau ale mele ! Cum se vede treaba, le găsise, le pusese la jug și ara cu ele cît putea. I-am tras un toc de bătaie, i-am luat albinele și le-am dus cu mine.

Cînd mă uit bine, o albină avea o rană la gît, cred și eu, i-o făcuse jugul ! Luai o frunză de nuc, ștersei rana și aruncai frunza. Din frunza aceea, oameni buni, crescu un nuc mare, care se umplu curînd de nuci. Copiii de prin partea locului făceau roată în jurul lui. Și aruncau cu bulgări de pămînt, să scuture nucile !

Atîta aruncară, că din bulgării aceea se făcu un ogor de toată frumusețea și mănos nevoie mare. Noi l-am semănat cu grîu. Și grîul crescu mare și se făcu frumos cum nu mai era altul. Cînd se coapse, tocmirăm argați ca să-l secerăm și într-o zi terminarăm o parte. În ziua următoare am secerat cealaltă jumătate și deodată, cînd eram pe sfîrșite, țîșni spre noi un iepure. Taică-miu aruncă cu secera după el, îl lovi și, deodată, din labele lui căzu o carte. Luarăm cartea, ne uitarăm în ea și ce credeți că scria acolo ?!... că

„pîinea făcută la moară trebuie să fie a celui care a adus grîul și nu a morarului !"

Toți cei de față au rămas cu gura căscată și i-au dat dreptate băiatului, zicînd că pîinea e a lui și trebuie să și-o ducă acasă.

Vedeți ce înseamnă să nu te lași păcălit ?

Prelucrare din meglenoromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Povestea lui Niță lăudărosul

ERA ODATĂ un om tare mincinos și lăudăros, dar numai atît. Încolo, n-avea nici putere, nici curaj, te-miri-cine îl dobora cu un deget.

Într-o bună zi, mergînd el pe drum, nimeri la o cîrciumă. Cîrciumarul unsese o hîrtie cu miere pe care se lipiseră patru sute de muște. Viteazul nostru își făcu curaj și strîngînd mîna căuc prinse toate muștele deodată și le ucise !

Ce credeți că face după aceea ? Se duse la cișmeaua din mijlocul satului, scrise pe o hîrtie cîteva vorbulițe și lipi hîrtia pe zidul cișmelei. Iată ce scria acolo : „Căpitanul Niță a ucis dintr-o lovitură patru sute de suflete. Dacă e cineva în stare să-l înfrunte, să poftească să mai ia apă de la această cișmea !"

Nu după multă vreme veni un cerchez să ia apă. Zări ceva scris pe peretele cișmelei, citi și, cînd văzu cum stau lucrurile, se sperie cumplit și făcu iute cale-ntoarsă, fără apă.

Ai casei îl întrebară de ce n-a adus apă. El zise :

— Pentru că iată și iată ce se întîmplă : e acolo un om viteaz care cu o singură lovitură ucide patru sute de suflete și nu mai lasă pe nimeni să ia apă decît dacă poate să-l înfrunte.

Marele cerchez, cînd auzi una ca asta, se duse el însuși la cișmea și-l rugă pe Niță să-l lase să ia apă, că ei l-or îngriji ca pe un frate. Și așa a fost. Din ziua aceea, lui Niță lăudărosul și, pe deasupra leneșul, nu-i mai lipsea nimic. Cerchezii îi dădeau tot ce avea nevoie.

Veni o vreme cînd cerchezii au avut de furcă cu oamenii împărăției. Cum află Niță de necazul lor le spuse :

— N-aveți nici o grijă. Pornim cu toții la luptă, eu în frunte și voi după mine, strigînd din toți rărunchii : „Fugiți, dușmanilor, că Niță Căpitanul taie patru sute de suflete dintr-o dată". Cerchezii îl ascultară.

Cînd auziră dușmanii de una ca asta, atît de rău se speriară, că o rupseră la fugă pînă la unul.

Cerchezii se întoarseră acasă tare mîndri de isprava lui Niță. Marele cerchez îi zise acestuia :

— Fătul meu, tu n-ai să mai faci de azi înainte nimic, stai lîngă mine, ai mei te vor sluji.

Toate bune, dar celorlalți nu prea le venea la socoteală treaba asta, el să stea și ei să muncească !

Într-o zi îl trimiseră să aducă și el apă. Niță spuse :

— Bine mă duc, și se duse. Cum ajunse la cișmea, se porni pe săpat și... sapă și... sapă, pînă se înoptă.

Dacă văzură ceilalți că Niță nu mai vine cu apa, s-au dus după el.

— Ce faci aici, omule ?

— Ce să fac, sap împrejurul cișmelei, ca s-o aduc acasă, că doar n-am să vin mereu pentru cîte un burduf de apă !

— Aman, aman, mare ți-e grădina ! Bine, creștine, dar cișmeaua asta nu-i numai a noastră, e pentru toată lumea ! Cum ai s-o duci acasă ?!

La care Niță răspunse :

— Dacă-i așa, eu apă nu mai car, să fim înțeleși !

În altă zi însă îl trimiseră după lemne.

Niță n-a zis „nu", s-a dus. A luat cu el zece frînghii și cît îi ziulica de mare a tot legat fagii unul de altul.

Cerchezii îl așteptau cu lemnele. Văzînd că nu vine, se duc să-l caute. Cînd... ce să le vadă ochii ? Niță lega fagii de zor !

— Ce faci acol, Niță ?

— Ce să fac, iaca vreau să duc toată pădurea asta acasă, că doar n-am să fac ca voi, să duc numai cîte un fag !

— Aman, aman, da'asta nu-i pădurea noastră, măi, omule !

— Eh, dacă-i așa, cînd vă trebuie lemne să vi le aduceți, eu, unul, nu mai aduc !

Cerchezii, văzînd că n-o scot la nici un capăt cu el, se vorbiră să-l opărească, numai că Niță a tras cu urechea și știa tot.

Seara, cînd să se culce, luă un lemn, îl puse în așternut în locul lui și îl acoperi cu pătura.

Cerchezii turnară apă fiartă peste el și „l-am omorît" — ziseră ei în cor.

Dimineața însă, toți se frecau la ochi văzîndu-l teafăr-teferel și auzindu-l cum se vaită „tare m-au mai pișcat puricii în noaptea asta!" Ba se și speriară „cît de viteaz e omul ăsta, spuneau ei, dacă apa fiartă i s-a părut o pișcătură de purice!"

„Dacă-i așa, gîndiră ei mai departe, atunci la noapte îl zdrobim cu topoarele."

Niță însă era numai ochi și urechi! Puse un buștean în așternut, îl înveli cu pătura și el se ascunse. Cerchezii se năpustiră cu topoarele și dă-i și dă-i, pîn-ce, credeau ei, îl omorîră.

A doua zi însă Niță, în picioare, se văita că în noaptea trecută tare l-au mai mîncat păduchii!

Văzînd și minunea asta, cerchezii s-au lăsat păgubași. „Alt chip nu-i, ziceau ei, decît să-i dăm niște bani și să ne lase-n pace!"

Marele cerchez îi zise de aceea:

— Niță, na-ți o tăgîrță de bani și du-te!

— Bine, bine, o tăgîrță, dar cine s-o poarte?!

Vrînd-nevrînd, i-au dat un om care să-i poarte tăgîrța pînă la el acasă. Numai că Niță nu prea vroia ca ei

să-i știe cuibul și apăi, trebuia să le fie mai departe încă frică de el! Ce-i dădu prin minte?! Înainte de a intra la el, îi zise cerchezului :

— Stai aici și așteaptă-mă ; intru eu întîi, că oamenii de pe aici sînt tot așa de viteji ca mine și... mă tem pentru viața ta. Trebuie să-i potolesc nițel!

Se duse Niță deci înainte și le spuse alor săi : luați toți cîte un băț în mînă și, cum îl vedeți că vine, țipați cît vă ține gura : „carne de cerchez vrem, carne de cerchez vrem!"

Bietul om, nici n-apucă să intre în sat și îl și luară cu ciomegele. Se sperie așa de tare, că dădu drumul tăgîrței și... pe-aci ți-e drumul, la el acasă!

Și Niță al nostru ajunse om cu stare, spune povestea.

Ba unii zic că pînă și împăratului îi era teamă de puterea lui și, ca să n-aibă necazuri dinspre partea asta, i-ar fi dat jumătate din împărăție, numai liniște și pace să fie în țara lui. Dar, parcă prea e de necrezut!

Povestea asta o știui,
povestea asta v-o spusei,
și atîta cît putui
eu pe voi vă păcălii.

Prelucrare din meglenoromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Daurita

A FOST ODATĂ un crai, care avea o fată atît de frumoasă, că oamenii îi ziceau Steaua de aur, Steluța daurită sau numai Daurita.

Cînd a venit vremea să i se mărite fata, craiul a dat sfoară în țară că oricine vrea să se însoare, să vină să-și încerce norocul, fie de neam mare ori ba, și el o va da de nevastă aceluia care va veni întîiul la miezul nopții.

A venit o mulțime de feciori, de pretutindeni, care de care mai frumos.

Printre ei era și un cărbunar, tare chipeș, dar mînjit tot de cărbuni. Cum îl văzură ceilalți îndreptîndu-se spre palat, îl și luară la zor să facă cale-ntoarsă, că un nespălat ca el nu trebuie să cuteze a ridica ochii la o fată de crai.

Cărbunarul însă nădăjduia el în ceva !

Și, într-adevăr, la miezul nopții, cum se face că tocmai el a fost acela care a bătut întîiul în poarta palatului !

Craiul și fata lui s-au grăbit iute să deschidă, să vadă care le-a fost norocul. Cînd l-a văzut însă Daurita pe cărbunar, așa negru, mînjit cum era, a și început a se căina și a spune :

— Mai bine moartă, decît nevasta unuia ca ăsta !

Taică-su însă :

— Lasă, fata tatii, că e destulă apă și săpun în casa noastră ca să-l spălăm.

Și unde nu l-au despuiat pînă la piele și nu l-au spălat și l-au îmbrăcat în haine frumoase, de arăta cărbunarul nostru ca un domn !

După puțină vreme s-au cununat și au trăit laolaltă, cu toții, în bună pace.

Într-o zi îl întreabă nevastă-sa din ce parte a locului este el și cum se face că nici unul dintre ai lui nici nu le scrie nici nu vine să-i vadă.

— Eh, zise el, eu sînt de tare departe ! Dacă vrei să știi de unde sînt, trebuie să mergi cu mine ! Pasămite, Daurita voia să știe ce fel de om este bărbatul ei !

Și așa au făcut. Au cerut încuviințare de la părinți, au luat o caleașcă cu doi cai, o pungă de galbeni, ceva de-ale gurii și... duși au fost.

Au mers ei ce au mers, li s-au terminat banii : au vîndut caleașca ! Au mers încă multă vreme, dar la casa lui tot n-ajungeau. Banii pe caleașcă s-au dus ; au vîndut un cal ! Au mai mers ei ce-au mai mers călare amîndoi pe un singur cal, li s-au terminat iar banii. Au vîndut și pe al doilea cal și au mers pe jos...

pînă... la o pădure. Fetei de crai îi era frică să treacă noaptea prin pădure și încă pe jos !

Soțul ei i-a dat curaj spunîndu-i că dincolo de pădure e casa lui. Și așa a și fost ! Înaintea ochilor le-a apărut o mîndrețe de casă. Era pasămite casa lor, plină cu detoate, nimic nu lipsea din ea. Numai că bărbatul fetei de crai era... zmeu ! Biata Daurita era tare amărîtă și tare îi mai era dor de ai ei ! Dar cît era de departe de toți ! De frumusețea ei se dusese vestea în toate crăiile învecinate.

Și tot așa de repede se răspîndise și vestea că Steaua de aur dispăruse, poate pentru totdeauna !

Un fiu de crai de prin împrejurimi își luă inima-n dinți și o porni în căutarea Dauritei. Taică-su nu voia să-l lase, în ruptul capului, dar putea să țină piept dorului năvalnic ce-l stăpînea pe tînăru-i fiu ? Nici vorbă !

Fiul de crai o porni deci la drum cu inima ușoară, Dumnezeu știe încotro.

După ce a străbătut codri mari și întunecoși, și livezi nesfîrșite, zări o căsuță cu o băbuță. Cum îl văzu băbuța îi și spuse :

— Cauți pe Daurita ?! Te-ncumeți și tu, tinere, ca și alții, dar tare mi-e că ți-i pierde capul ca și ei.

— Nu-mi pasă, bunicuțo, spune-mi dacă știi încotro s-o apuc ca să ajung cu bine.

— Eu ți-aș spune, dar mi-e că n-ai să izbîndești ! Mai bine fă cale-ntoarsă !

Dar tînărul crai: „Nu și nu", că el merge tot înainte!

I-a mai spus băbuța că omul Dauritei e zmeu, că e Necuratul, și că-l va răpune. El, nimic!

Atunci băbuța cea bună îi dădu un fir de păr din mustața șoarecelui, un fir lung din coada corbului, și un fir de păr din spinarea porcului:

— Pune-le în cutiuță, că ți-or prinde bine, îl îndemnă bunicuța.

După ce-i mulțumi pentru sfaturi, pentru curaj și pentru cele trei daruri, feciorul de crai o porni la drum. Trecu peste trei codri și ajunse la palatul zmeului.

Steaua daurită privea pe fereastră și, cum a văzut un om de pe alte meleaguri, i-a ieșit înainte și l-a rugat cu lacrimi în ochi să fugă, pentru că bărbatul ei e zmeu. Cum viteazul nostru nici n-a vrut să audă, l-a dus în casă și l-a ascuns într-o gaură.

De bună-seamă, zmeul l-a simțit de-ndată ce a ajuns acasă și l-a și scos la lumină:

— Știu eu ce cauți tu aici! Dar n-ai s-o sfîrșești bine.

Și l-a aruncat într-o pivniță întunecoasă plină cu boabe de tot felul: de grîu, de secară, de mei, de ovăz.

— Să mi le alegi pe toate, bob cu bob, pînă dimineață! zise zmeul.

Bietul fecior de crai ! Se făcuse aproape ziuă şi el nu alesese nici măcar o grămăjoară, cînd... deodată... un şoricel ieşe din găurica lui şi începe să roadă boabe ! Ca fulgerul îl săgetă un gînd ; scoase din cutiuţă de la piept firul de păr de şoarece, îl arse şi... pe dată, toată şoricimea pămîntului era acolo ! Cît ai clipi din ochi, grămezile de grîu, de secară, de mei şi de ovăz erau făcute şi iată-l şi pe zmeu că vine să vadă cum s-a descurcat întemniţatul.

Nu-i venea a crede că totul e aievea !

A înghiţit găluşca şi i-a dat voie fiului de crai să se plimbe un ceas prin grădină cu Daurita

Mare fericire pentru el ! Dar Daurita îi spuse :

— Nu te grăbi, asta-i numai întîia ispravă, să vedem cum vei izbîndi la următoarea !

Într-adevăr, cum se înseră, zmeul îl duse pe un maidan plin cu hoituri de animale de tot felul : boi, cai, viţei, măgari, cîini, nişte gloabe putrezite !

— Pînă dimineaţă, să nu mai rămînă nimic aici, zise zmeul, ai să mănînci tot ! De nu, unde-ţi stau picioarele îţi va sta şi capul !

Bietul de el, se gîndea în sinea lui că el n-ar putea înghiţi nici jumătate de oca, darmite atîta cărnărie, şi încă împuţită. Cînd era el mai amărît, vine un corb să fure carne ! Şi iar îl fulgeră un gînd : aprinde firul cel lung din coada corbului şi... deodată pămîntul se înnegri de puzderie de corbi. Într-o clipă, nu rămaseră

decît oasele pe maidan, corbii înghițiseră și ultimele fărîmițe de carne !

Mai e nevoie să spunem cît de mare i-a fost mirarea zmeului ?! În ziua aceea, fiul de crai cel fericit s-a plimbat două ceasuri cu Daurita stea, care se gîndea însă cu întristare cum va reuși băiatul la cea de a treia încercare.

Seara îi zise zmeul că pînă dimineață să aducă pe lume un copilaș pe care el să-l audă plîngînd din iatacul lui.

— Vai de mine și de mine, porcul de zmeu ! se văită bietul fiu de crai.

Și cum zise vorba asta, pe dată își aduse aminte de firul de păr de porc, îl arse și se trezi cu un porc cu un pruncușor în dinți, pe care i-l așeză la picioare. Îl luă în brațe, îl ciupi puțintel de piciorus și pruncușorul începu să scîncească. Hop ! și zmeul, minunîndu-se cum nu se mai poate de ceea ce auzea și vedea ! Neavînd ce face, i-o dădu pe Daurita feciorului de crai și ei... pe-aci ți-e drumul, lăsîndu-l pe zmeu cu feciorul porcului !

Dar fata, cum o porniră, îi spuse :

— Dragul meu, pînă acum tu ai fost acela care ai avut de înfruntat necazuri, acum e rîndul meu.

Nu prea pricepu băiatul vorbele ei, dar, cum privi înapoi, se dumiri pe loc : Zmeul în carne și oase venea după el, mîncînd pămîntul, pufnind și suflînd din greu.

Atunci Daurita aruncă un pieptene și, oameni buni, ca prin farmec răsări ca din pămînt o pădure nesfîrșită, deasă și înaltă. Ai fi zis că tinerii noștri au scăpat de dușman!

Da'de unde! Zmeul după ei!

Atunci Daurita aruncă un inel și s-a înălțat îndată un munte înalt, înalt, de ai fi zis că nimeni nu-l poate trece.

Dar zmeul mai avea ceva putere și l-a trecut, gîfiind, tunînd și fulgerînd.

Atunci fata aruncă o năframă subțire ca firul apei și pe loc se porni o apă mare, mare de n-a mai putut s-o treacă zmeul și dragii noștri fugari au scăpat, teferi și fericiți.

Toate bune, dar feciorul de crai voia să-și ducă mireasa acasă, cu cîntec și cu alai, s-o arate lumii întregi în toată frumusețea. De aceea a lăsat-o pe Steaua daurită la un han, la o răscruce de drumuri. Ea, biata, s-a învoit, rugîndu-l numai atît: să nu se lase sărutat de mama lui, că altminteri o va uita.

Zis și făcut. Ajunse băiatul acasă, le povesti părinților săi toate cele întîmplate, cum izbutise s-o scape de zmeu pe vestita Stea daurită. Îi mai rugă ca a doua zi în zori să-i pregătească alaiul pentru a-și aduce mireasa. Mare fericire pentru bieții părinți! Care mai de care să-l sărute și, mai abitir decît toți, mumă-sa, sărmana, care se topise de dorul lui! El însă, nimic, ca zvîrluga îi scăpa din mînă și nu se lăsa sărutat!

Veni însă noaptea, cu îmbietorul somn, care-l cuprinse pe tînărul nostru de îndată ce se vîrî în așternut.
Mama lui, numai mamă să nu fi, atît a așteptat. S-a aplecat pe fruntea cea trudită și a sărutat-o !
Și a rămas Daurita uitată la hanul de la răscruce, slugă la hangiu.
Trecu o bucată bună de timp. Feciorul de crai nu-și mai amintea nimic de întîmplările dinainte și de Steaua de aur.
Într-o zi, se duse el la vînat cu doi prieteni de-ai lui și, la întoarcere, poposiră la hanul de la răscruce, să îmbuce ceva. Cum bucatele erau bune, vinul ales și jupîneasa frumoasă, au rămas peste noapte acolo.
În timp ce feciorul de crai dormea dus, frînt de oboseală, Daurita se aplecă spre el, îi sărută fruntea și-i spuse :
— Dragul meu tu m-ai uitat, pentru că fără voie-ți te-a sărutat maica ta, dar eu nu te-am uitat.
Și se trezi feciorul de crai și îndată își aduse aminte de toate, toate cîte se întîmplaseră, de Daurita, cum o scăpase de zmeu, cum o lăsase el singură la han și cum trecuse atîta vreme fără să se gîndească la ea. Mare fericire puse stăpînire pe amîndoi ! Unii povestesc că fiul craiului a luat-o îndată pe calul lui și au pornit-o la palat fără alai, fără fîrtați, numai ei doi. Alții spun că, dimpotrivă, a lăsat-o din nou la han,

s-a dus degrabă la tatăl lui și s-a întors cu tot alaiul și a dus-o la palat.

Cum a fost, cum n-a fost, atîta știu că s-au cununat, au făcut o nuntă mare, cu cîntece, veselie. Am vrut să stau și eu să petrec, dar mi-au dat un picior la spate și m-au zvîrlit încoace, ca să tot povestesc...

Prelucrare din istroromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Moşneagul şi ciobotarul

A FOST ODATĂ un ciobotar care avea o casă de copii şi nu izbutea să-i hrănească din ce lucra el. Erau tare, tare săraci.

Într-o zi şi-a luat traista şi a plecat în lume după lucru. Mergînd el aşa, s-a-ntîlnit cu un moşneag, care avea şi el o traistă.

Acesta îl întrebă :

— Unde mergi ?

— Nu-mi răscoli rana, moşule, că sînt amărît rău. Sînt un om sărac tare. Mă duc să-mi caut de lucru.

— Şi eu merg tot aşa. Hai ş-om merge împreună, spuse moşul. Dacă nu ţi-e cu supărare, du-mi şi mie traista asta, că ţi-a fi mai uşor decît mie. Ţi-oi spune şi ce am într-însa : sînt trei piini şi trei caşuri. Cînd ne-o fi foame, om mînca din ele.

Ciobotarului se vede trebea că-i era tare foame, că nu mîncase nici cînd plecase de acasă. Merg ei ce merg şi bietul de el se tot gîndea cînd o zice moşul că e vremea să mănînce ! El, unul, nici nu mai putea merge de lihnit ce era ! De aceea îi zise moşului :

— Mergi matale, rogu-te înainte, eu mă mai odihnesc puțin. Te ajung eu din urmă.

Cum se îndepărtează moșul nițel, el dezleagă traista, ia o pîine și un caș și le înghite pe nerăsuflate. Apoi o pornește după moș. Acesta însă știa că omul nostru se ospătase.

Mai merg ei ce mai merg și iar i se face foame ciobotarului, numai că tăcea chitic. Noroc că, între timp, îi venise și moșului a mînca și spuse :

— N-ar fi bine să mîncăm ceva ?

— Ba cum de nu, că și mie mi-e foame.

Căutară umbra unui copac, scoaseră o pîine și un caș, îl împărțiră pe din două și mîncară fiecare cîte o jumătate.

— Acum leagă traista, zise moșul ; mai avem două pîini și două cașuri pentru mai tîrziu.

— Ba nu, zise cizmarul, nu mai e decît o pîine și un caș.

— Păi nu ți-am spus eu de la început că sînt trei pîini și trei cașuri ?! Oi fi mîncat mătăluță o pîine și un caș și nu vrei să spui. Dacă ai mîncat spune !

— Doamne ferește, n-am mîncat !

— Ba ai mîncat !

El însă o ținea într-una că nu și nu ! Au mers mai departe și au ajuns la o apă pe care trebuia s-o treacă, Bătrînul și-a făcut cale și a trecut-o ușor, dar ciobotarul s-a năclăit în noroi, mai-mai să se nămolească.

Cînd îi venea apa pînă la genunchi, moșul l-a întrebat :

— Cine a mîncat pîinea ?

— Feritu-m-a sfîntul, n-am mîncat-o eu !

Apa i-a ajuns la gît.

— Cine a mîncat cașu' ?

— Feri-mă, doamne, nu eu !

— Am să te las să te înec, ci spune odată cine le-a mîncat ? Tu ?

— Nu, nu, nu !

Moșneagul, văzînd că n-are ce face, îl ajută să iasă din nămol.

Ajunseră într-un oraș mare, unde trăia împăratul. Cum se face însă că toată lumea era cernită și tristă. Au întrebat un străjer de ce e atîta tristețe în oraș. Acesta le-a răspuns :

— Cum să nu fie ?! Împăratul nostru n-are decît o fată și în clipa asta e pe moarte, nimeni nu o poate lecui.

— Dar unde vi-s vracii ?

— Au văzut-o toți, și nu numai ai noștri, au venit de pretutindeni, dar nu-i chip să-i dea de leac.

Moșul i-a spus atunci că ar vrea s-o vadă și el. L-au dus la împăratul.

— Ce-i cu tine, măria ta, de te văd așa de trist ?

— E rău de tot, moșule. N-am decît o fată și nici un leac nu o poate însănătoși. O să moară dintr-o clipă într-alta.

— Ai fi fericit tare dacă s-ar înzdrăveni ?
— Cum nu se poate mai fericit !
— Dă-mi atunci un fitil, un chibrit, un briceag și un ac cu ață. Mă duc în camera ei și vei vedea că se va însănătoși.
Și așa a făcut. A intrat în camera fetei, biata de ea zăcea mai mult moartă decît vie. A închis ușa cu cheia, ca să nu-l tulbure nimeni (numai că ciobotarul tot se uita pe gaura cheii !). A luat moșul briceagul, i-a despicat pieptul, a aprins fitilul și fumul acela i l-a suflat în piept. A cusut-o la loc cu acul și, deodată, fata s-a sculat, a început să cînte și să joace prin cameră.
Într-o clipă, jalea cea mare s-a schimbat într-o veselie de nespus. Tot palatul și tot orașul se bucura pentru că fata împăratului se făcuse bine.
— Moșule, zise împăratul, cum să-ți mulțumesc ? Ce vrei să-ți dau, aur sau argint ?
Tovarășul lui de drum îl tot trăgea de mînecă să primească.
Dar moșul zise :
— Nu primesc nimic. Eu am tot ce-mi trebuie. Acum muncesc din dragoste pentru oameni, nu pentru răsplată.
Închipuiți-vă ce supărare pe ciobotar ! Mai că-i venea să-l omoare ! Nici o vorbă nu mai scotea pe drum !
— Da' ce-i cu tine de ești mînios și nu scoți o vorbă ? îl întrebă moșul.

— Păi cum să mai vorbesc cu tine, cînd știai bine că sînt sărac, cu o casă de copii, și tu dai cu piciorul la atîta bănet!

— Păi mie nu-mi trebuia!

— Da-mi trebuie mie!

— Bravo! Păi, dacă-ți trebuie, muncește! Nimic nu se cîștigă fără muncă!

— Las'că, de-om mai întîlni vreodată vreun bolnav de lecuit, nu te mai duci tu, am să mă duc eu!

— De ce nu te-ai dus și data trecută? Te-am ținut eu? Și dac-o fi... te duci tu!

Au mers ei cît au mers și au ajuns în alt oraș, mai mare decît celălalt, pentru că, pasămite, așa orînduise lucrurile moșneagul.

Și aici era un împărat cu o fată bolnavă, pe care n-o putea nimeni lecui; și aici toată lumea era tristă, tristă.

Omul nostru, ciobotarul, se duse direct la împăratul și-l întrebă dacă ar fi fericit să-și vadă fata sănătoasă. Apoi îi ceru fitilul, chibriturile, briceagul, ața și acul. Fata mai răsufla încă. Se încuie în odaie, și făcu întocmai cum făcuse moșneagul. Cînd dădu să miște însă fata, ea era moartă. Și moartă a rămas. Îl cuprinse pe ciobotar frica.

A încercat să fugă pe fereastră, dar n-a putut. Văzînd cei de afară că nu mai iese, au spart ușa și au intrat în cameră.

Sărmanul împărat ! Era nenorocit !
— Mi-a omorît copila ! Mi-a omorît copila !
Moșneagul spuse :
— Chemați călăii să-l spînzure neîntîrziat !
Au venit călăii, l-au luat cu ei și l-au dus la spînzurătoare. S-a dus și moșneagul.
După ce i-au pus streangul de gît, acesta îl întrebă :
— Cine a mîncat piinea și cașu' ?
— Nu le-am mîncat eu ! Nu, nu !
— Măi omule, te-ai lăsat înecat și acum te lași spînzurat și tot n-ai spune că tu le-ai mîncat !
Atunci moșneagul s-a dus la palat, a suflat viață pe trupul neînsuflețit al fetei de împărat și, minune, pe loc a înviat ! Și a trimis vorbă să nu-l mai spînzure pe ciobotar, să-l lase în viață, pentru că și fata de împărat s-a întors la viață.
Și i-a spus moșul tovarășului său de drum :
— Vezi tu, omule, cine vrea răsplată, trebuie să muncească, dar să muncească bine !
Și-au luat ei rămas bun de la împăratul și au pornit-o la drum. Ajunseră într-o pădure, la un loc unde erau multe pietre. Moșneagul ii dădu ciobotarului o cazma și-i spuse :
— Sapă aici, între pietrele astea !
— La ce bun să sapi printre pietre ? se răsti ciobotarul.
— Sapă, îți zic !

A săpat în cele din urmă, că nu avea ce face. Și cînd, ce să vezi, a dat de o comoară : o oală plină cu aur !
Îi spuse moșul :
— Vezi că și printre pietre sînt comori ?! Acum fă trei grămezi.
A făcut trei grămezi.
— Acum ia-o pe care-ți place.
— Bine, zise ciobotarul, pe asta o iau.
— Atunci eu o iau pe asta, zise moșul.
— Păi... cea de-a treia pentru cine este ?
— Pentru cel ce a mîncat pîinea și cașul !
— Eu, eu, eu le-am mîncat !
— Vezi, omule, te-ai lăsat și înecat și spînzurat (dacă m-ar fi lăsat inima pe mine), și tot n-ai spus că tu le-ai mîncat, dar pentru bănet... ai spus. Acum... ia tot și du-te în drumul tău, numai vezi de te schimbă. Eu m-oi duce într-al meu.

Prelucrare din istroromână de
MATILDA CARAGIU-MARIOȚEANU

Omul de flori cu barbă de mătasă sau povestea lui Făt-Frumos 5
de N. Filimon
Tei legănat (poveste populară românească) 19
Cotocilă Împărat, ban mîrtan (poveste populară românească) 32
Împărătița pisică (poveste populară românească) 37
Enea, scroafa albă și cei treizeci de purcelușI (poveste italiană) 47
În românește de George Lăzărescu
Romolo și Remo (poveste italiană) 49
În românește de George Lăzărescu
Berta și Nerone (poveste italiană) 51
În românește de George Lăzărescu
Prințul îngîmfat (poveste italiană) 53
În românește de George Lăzărescu
Barca fermecată, care merge pe mare și pe uscat (poveste italiană) 62
În românește de George Lăzărescu
Zîna Morgana (poveste italiană) 69
În românește de George Lăzărescu
Betta (poveste italiană) 76
În românește de George Lăzărescu
Frumoasa cu steaua de aur (poveste italiană)..... 81
În românește de George Lăzărescu

Cola-Peşte (poveste italiană) 92
În româneşte de George Lăzărescu
Păţaniile lui Ghufă (poveste italiană) 96
În româneşte de George Lăzărescu)
Frumoasa din palatul fermecat (poveste italiană) 103
În româneşte de George Lăzărescu
Hiawatha (poveste a pieilor-roşii)..... 123
Repovestire de Mihai Rădulescu
Insula morţilor (poveste a pieilor-roşii) 129
Repovestire de Mihai Rădulescu
Steaua căzătoare (poveste a pieilor-roşii) 133
Repovestire de Mihai Rădulescu
Cum a fost Coli prins de un crap (poveste elveţiană) 136
În româneşte de Mihai Rădulescu şi Veronica Levitchi
Sahm şi Zal (poveste persană) 140
În româneşte de Mihai Rădulescu şi Veronica Levitchi
Ultimul rege-maimuţă (poveste africană)..... 155
În româneşte de Mihai Rădulescu şi Veronica Levitchi
Balaurul lacului (poveste austriacă) 159
În româneşte de Mihai Rădulescu şi Veronica Levitchi
Zmeul cel cu mare faimă (poveste greacă)..... 166
În româneşte de Vasile Grecu
Cosînzeana (poveste greacă) 175
În româneşte de Vasile Grecu

Fîntîna celor trei capete (poveste engleză)..... 190
În românește de Mihai Rădulescu
Picurărușul (poveste aromână) 202
Prelucrare din aromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Legenda cîrtiței (poveste aromână)..... 208
Prelucrare din aromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Povestea celor trei mincinoși (poveste aromână) 211
Prelucrare din aromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Fata moșului cea înțeleaptă (poveste aromână) 221
Prelucrare din aromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
O poveste cu un morar spîn (poveste meglenoromână) 227
Prelucrare din meglenoromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Povestea lui Niță Lăudărosul (poveste meglenoromână) 231
Prelucrare din meglenoromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Daurita (poveste istro română) 236
Prelucrare din istroromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu
Moșneagul și ciobotarul (poveste istroromână) .. 245
Prelucrare din istroromână de Matilda Caragiu-Marioțeanu

© tYGRI

Redactor responsabil : IOANA RICUS
Tehnoredactor : VALERIA POSTELNICU

Dat la cules 12.08.1967. Bun de tipar 31.10.1967. Apărut 1967. Comanda nr. 8409. Tiraj 100.160. Broșate 95 100+legate 5060. Hîrtie Tipar înalt B de 63 g/m². 700×1000/32. Coli editoriale 8,23. Coli de tipar 8. A. 10 906. C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R—34.

Tiparul executat sub comanda nr. 70.541 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

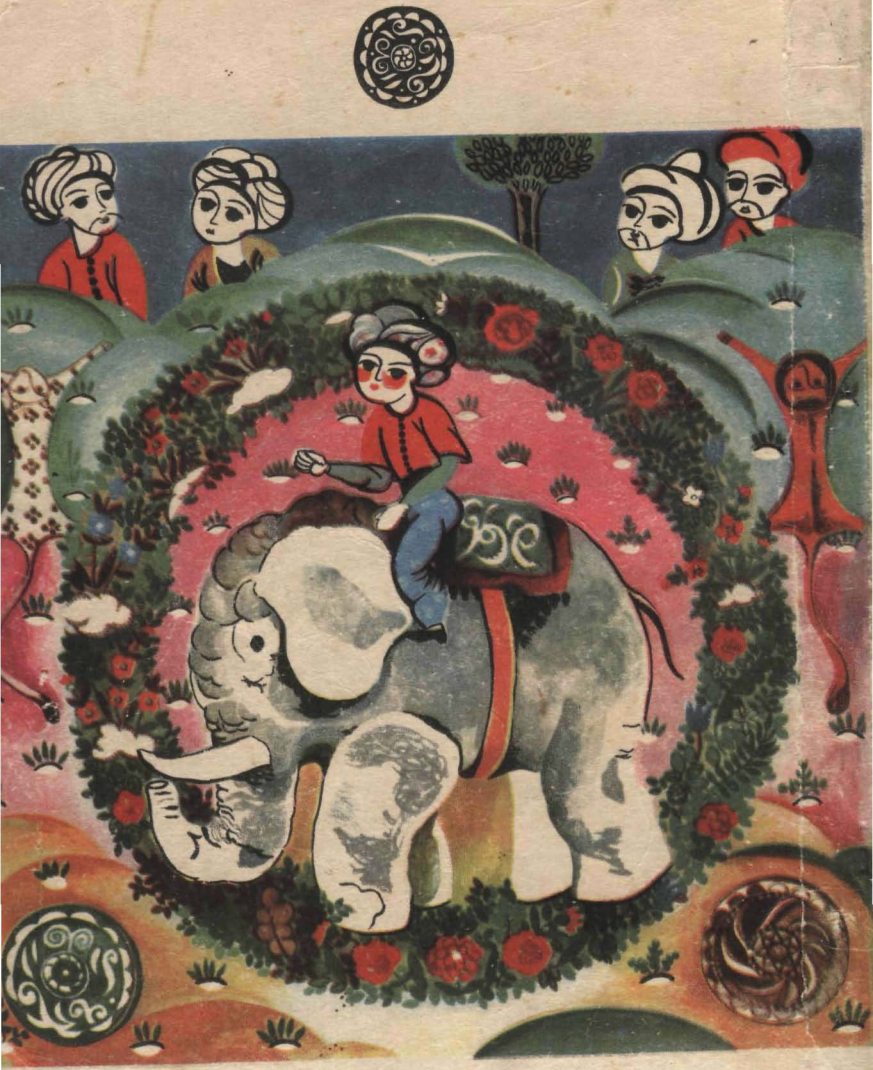

Lei 3,25